

‘Vanuit het perspectief van de zestienjarige’

Toetsing van: Afstuderen HBR-4-AS17-AS

Hogeschool Leiden

Student

Onderzoeksdocent

Afstudeerbegeleider

Praktijkbegeleidster

Klas RE4D

Opleiding HBO-Rechten

Naomi Kalaykhan - 1097420

Mw. mr. M. Mesman

Dhr. mr. M. Verstuijf

Mw. mr. A. van Veen

18 juni 2019

Reguliere kans

2018/19

VOORWOORD

Geachte lezer,

Voor u ligt mijn scriptie die ik heb geschreven in het kader van de afstudeerfase van mijn opleiding HBO-Rechten te Leiden in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming te Rotterdam. Ik heb hier met veel plezier aan gewerkt en dat was niet mogelijk geweest zonder een aantal mensen.

Als eerst wil ik de juridisch deskundigen van de Raad voor de Kinderbescherming te Rotterdam bedanken voor de mogelijkheid die zij mij hebben geboden om mijn afstudeerfase daar te mogen afronden. In het bijzonder wil ik mijn begeleidster, mw. mr. A. van Veen, bedanken voor haar begeleiding. Ik wil mevrouw Mesman bedanken voor haar feedback en de kennis die zij mij heeft bijgebracht om een goede start te maken. Tevens wil ik meneer Verstuijf bedanken voor zijn begeleiding en zijn wijze woorden.

Geheel niet onbelangrijk wil ik mijn familie bedanken die mij tijdens mijn gehele studie en ook met deze laatste loodjes enorm gesteund heeft.

Ik wens u veel leesplezier toe!

Naomi Kalaykhan

Vleuten, 28 mei 2019

SAMENVATTING

Dit onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van een probleem dat zich voordoet bij de juridisch deskundigen van de Raad voor de Kinderbescherming te Rotterdam (hierna: RvdK). Zij hebben geen duidelijk zicht in hoeverre de rechten van een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, botsen met de rechten van de gezaghebbende ouders.

In dit onderzoek is antwoord gegeven op de vraag: ‘Wat kan op basis van wetsanalyse, literatuuronderzoek, jurisprudentieonderzoek en interviews geadviseerd worden aan de Raad voor de Kinderbescherming te Rotterdam met betrekking tot een werkwijze die toeziet op de rechtspositie van een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt ten opzichte van de rechtspositie van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) binnen het raadsonderzoek?’

Het doel van dit onderzoek is om de RvdK te Rotterdam te adviseren over een werkwijze die toeziet op de rechtspositie van een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt ten opzichte van de rechtspositie van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) wat betreft informatievoorziening (aan de ouders en de minderjarige) binnen het raadsonderzoek. Om dit doel te behalen is er jurisprudentie geanalyseerd en zijn er interviews afgenomen bij de juridisch deskundigen van de RvdK te Rotterdam. Ondersteunend is er literatuuronderzoek gedaan en zijn er meerdere wetsartikelen geraadpleegd.

Uit het onderzoek is gebleken dat de rechten van de minderjarige zich in de loop der jaren sterk hebben ontwikkeld. Een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, wordt in bepaalde gevallen gelijkgesteld met een meerderjarige. Dit blijkt in de praktijk niet altijd samen te gaan met het gezag van de ouder(s)/verzorger(s), aangezien zij het kind tot zijn achttiende levensjaar wettelijk vertegenwoordigen. In de jurisprudentie worden de rechten van de minderjarige voorop gesteld, ondanks dat dit soms inbreuk maakt op het gezag van de ouder(s)/verzorger(s). Een minderjarige van zestien jaar of ouder heeft een zelfstandig recht met betrekking tot de wettelijke bepalingen. De gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) heeft/hebben geen recht op informatie over de minderjarige van zestien jaar of ouder. Daarnaast dient aan de minderjarige van zestien jaar of ouder toestemming gevraagd te worden om informatie op te vragen bij derden. Uit de interviews blijkt dat de werkwijze van de RvdK op een aantal punten niet afgestemd is op hetgeen blijkt uit de wet, literatuur en jurisprudentie. Aan de RvdK zijn in hoofdstuk 8 een aantal aanbevelingen gedaan om de werkwijze met betrekking tot de rechtspositie van de minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt ten opzichte van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) duidelijk in kaart te brengen.

INHOUDSOPGAVE

Afkortingen	6
Hoofdstuk 1 – Inleiding	7
1.1 Probleemanalyse en praktijkprobleem	7
1.2 Doelstelling	8
1.3 Centrale vraag	9
1.4 Deelvragen	9
1.4.1 Theoretisch-juridische deelvragen	9
1.4.2 Praktijkgerichte deelvragen	9
1.5 Onderzoeksmethoden	9
1.5.1 Theoretisch-juridische onderzoeksmethode	10
1.5.2 Praktijkgerichte onderzoeksmethode	11
Hoofdstuk 2 – Rechtspositie van de minderjarige binnen het raadsonderzoek	13
2.1 Inleiding	13
2.2 Minderjarigheid	13
2.2.1 Handelingsonbekwaamheid	13
2.3 Privacy	14
2.3.1 Internationaal verdrag	14
2.3.2 Europese wetgeving	15
2.3.3 Nationale wetgeving	17
2.4 Het raadsonderzoek	18
2.5 Deelconclusie	19
Hoofdstuk 3 – De gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) binnen het raadsonderzoek	21
3.1 Inleiding	21
3.2 Ouderlijk gezag	21
3.3 Voogdij	22
3.4 Kinderbeschermingsmaatregelen	23
3.5 Informatieverschaffing/toestemming	23
3.6 Het raadsonderzoek	24
3.7 Deelconclusie	24
Hoofdstuk 4 – Informatieverschaffing bij minderjarige patiënten	25
4.1 Inleiding	25
4.2 Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst	25
4.3 Rechten minderjarigen	25
4.3.1 Minderjarigen tot twaalf jaar	26
4.3.2 Minderjarigen tussen twaalf en zestien jaar	26
4.3.3 Minderjarigen van zestien jaar en ouder	27
4.4 Het beroepsgeheim	28
4.5 Deelconclusie	29
Hoofdstuk 5 – Resultaten uit het jurisprudentieonderzoek	30
5.1 Inleiding	30
5.2 Gezag	30
5.3 Leeftijd	31
5.4 Informatie verstrekken/onthouden	32

5.5 Toestemming	33
5.6 Beroepsgeheim	34
5.7 Gegrond/ongegrond	35
5.8 Deelconclusie	37
Hoofdstuk 6 – Resultaten uit interviews	39
6.1 Inleiding	39
6.2 Informatieverschaffing aan ouder	39
6.3 Informatieverschaffing aan een minderjarige	39
6.4 Informatieverschaffing aan anderen	40
6.5 Botsende rechten	40
6.6 Toestemming	41
6.7 Knelpunten	41
6.8 Deelconclusie	41
Hoofdstuk 7 – Conclusies	43
7.1 Inleiding	43
7.2 Beantwoording hoofdvraag	43
7.3 Verantwoording	45
Hoofdstuk 8 – Aanbevelingen	46
8.1 Inleiding	46
8.2 Aanbevelingen	46
 Bronnenlijst	 48
Bijlagen	52
Bijlage 1 <i>Overzicht uitspraken en leeswijzer</i>	52
Bijlage 2 <i>Jurisprudentieschema</i>	53
Bijlage 3 <i>Vooropgestelde interviewvragen</i>	62
Bijlage 4 <i>Analyseschema interviews</i>	64
Bijlage 5 <i>Transcripties</i>	68
5.1 <i>Juridisch deskundige A. van Veen</i>	68
5.2 <i>Juridisch deskundige L. van Bergeijk</i>	79
5.3 <i>Juridisch deskundige anoniem</i>	89
5.4 <i>Juridisch deskundige M. Kok</i>	100
Bijlage 6 <i>Beroepsproduct</i>	111

AFKORTINGEN

AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
BW	Burgerlijk Wetboek
EVRM	Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
Gw	Grondwet
IVRK	Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind
UAVG	Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming
WGBO	Wet op de geneeskundige Behandelingsovereenkomst

§ 1.1 Probleemanalyse en praktijkprobleem

Minderjarige Y is zestien jaar oud en verblijft twee maanden op een meidengroep. De RvdK doet onderzoek. Op de groep laat zij grensoverschrijdend gedrag zien waar de RvdK van op de hoogte is. Dit betreft belangrijke informatie voor het onderzoek. De groepsleiding heeft dit aan de RvdK verteld. Echter, minderjarige Y wil niet dat dit met haar ouders gedeeld wordt.

De RvdK doet onderzoek naar de situatie van de zestienjarige minderjarige Z. De RvdK vraagt toestemming aan de ouders en de minderjarige Z om zijn school, jeugdreclassering en huisarts te benaderen. De minderjarige Z geeft geen toestemming om de informanten te benaderen. De ouders hebben wel toestemming gegeven.

Aan een ieder komt het recht op respect voor zijn privéleven en zijn familie- en gezinsleven toe.¹ Hieruit vloeit voort dat het belang van het kind over het algemeen nauw verweven is met dat van zijn of haar ouders.² Dit blijkt uit het feit dat een minderjarige afhankelijk is van zijn gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) met betrekking tot het nemen van belangrijke beslissingen.³ Minderjarigen zijn namelijk handelingsonbekwaam.⁴ Zij mogen slechts rechtshandelingen verrichten indien zij (vermoedelijk) toestemming hebben van hun gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s). Toch blijkt in de praktijk steeds meer aandacht te zijn voor de eerbiediging van de rechten van de minderjarige. In sommige situaties kan dit de rechten van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) beperken. De leeftijd en de ontwikkeling van de minderjarige zijn hierbij van belang.⁵ De rechten van de minderjarige zijn vastgelegd in verdragen, verordeningen en nationale wetgeving. Op het gebied van medische behandelingen, jeugdhulpverlening, aansprakelijkheid en het recht van een minderjarige om gehoord te worden, is de autonomie van een minderjarige al goed zichtbaar.⁶ In de Jeugdwet en de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (hierna: WGBO) wordt aan een minderjarige die de leeftijd van zestien heeft bereikt meer rechten toegekend dan aan een minderjarige van jonger

¹ Artikel 8 EVRM

² Asser/de boer 1* 2010/813.

³ Jmouders.nl (zoek op *ouderlijke macht en wat daarbuiten valt*)

⁴ Artikel 1:234 lid 1 BW

⁵ Kinderrechten.nl (zoek op *thema familie*)

⁶ Weijers 2018, p. 26.

dan zestien jaar. Hierbij wordt rekening gehouden met de privacy van de zestienjarige. Onduidelijk is nog in hoeverre deze rechten het recht van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) kan beperken.

Naar aanleiding van een probleem dat zich voordoet bij de juridisch deskundigen van de RvdK te Rotterdam is onderzoek gedaan. Bij het uitvoeren van zijn taken werkt RvdK aan de hand van het Kwaliteitskader 2016.⁷ In het Kwaliteitskader staat het algemene kader dat van toepassing is op de werkwijze van de RvdK omschreven, waarbij het belang van het kind centraal staat en de rechten van de minderjarige en zijn gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) wordt geëerbiedigd.⁸ De RvdK krijgt echter ook te maken met situaties waarbij het recht van de minderjarige botst met de rechten van gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) zoals in de situatie van minderjarige Y en minderjarige Z. Indien een zestienjarige zich beroept op zijn of haar privacy rechten zoals in deze situaties is het voor de juridisch deskundigen van de RvdK te Rotterdam onduidelijk waar de grens ligt met betrekking tot het beperken van het recht van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s). De onduidelijkheid ziet met name op het ontbreken van een duidelijk kader waarin staat omschreven wat de rechten van de minderjarigen die de leeftijd van zestien jaar hebben bereikt, zijn en in hoeverre dit het recht van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) mag beperken, indien deze rechten met elkaar botsen. Dit maakt dat de RvdK advies wenst te krijgen over een werkwijze die toeziet op de rechtspositie van een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt ten opzichte van de rechtspositie van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s).

§ 1.2 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om de Raad voor de Kinderbescherming te Rotterdam te adviseren over een werkwijze die toeziet op de rechtspositie van een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt ten opzichte van de rechtspositie van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) wat betreft informatievoorziening (aan de ouders en de minderjarige) binnen het raadsonderzoek.

⁷ Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming 2016.

⁸ Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming 2016, p. 4.

§ 1.3 Centrale vraag

‘Wat kan op basis van wetsanalyse, literatuuronderzoek, jurisprudentieonderzoek en interviews geadviseerd worden aan de Raad voor de Kinderbescherming te Rotterdam, met betrekking tot een werkwijze die toeziet op de rechtspositie van een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt ten opzichte van de rechtspositie van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) binnen het raadsonderzoek?’

§ 1.4 Deelvragen

§ 1.4.1 Theoretisch-juridische deelvragen

- Wat is op grond van wetsanalyse en literatuuronderzoek de rechtspositie van een minderjarige binnen het raadsonderzoek?
- Wat is op grond van wetsanalyse en literatuuronderzoek de rechtspositie van gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) van een minderjarige binnen het raadsonderzoek?
- Wat zijn op grond van wetsanalyse en literatuuronderzoek de feiten en omstandigheden die een rol spelen bij informatieverstrekking bij minderjarige patiënten?

§ 1.4.2 Praktijkonderzoekvragen

- Welke feiten en omstandigheden spelen volgens jurisprudentieonderzoek een rol met betrekking tot informatieverstrekking bij minderjarige patiënten?
- Welke feiten en omstandigheden spelen volgens interviews een rol in de huidige werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming met betrekking tot informatieverstrekking tijdens het raadsonderzoek?

§ 1.5 Onderzoeksmethoden

Voor het beantwoorden van de onder paragraaf 1.4 genoemde deelvragen is gebruik gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen theoretisch-juridische en praktijkgerichte onderzoeksmethoden. In deze paragraaf zal per deelvraag uiteen gezet worden welke onderzoeksmethoden er gebruikt zijn.

§ 1.5.1 Theoretisch-juridische onderzoeksmethoden

1. Wat is op grond van wetsanalyse en literatuuronderzoek de rechtspositie van een minderjarige?

Om deze deelvraag te beantwoorden is gebruik gemaakt van de onderzoeksmethoden wetsanalyse en literatuuronderzoek. Bij de methode 'wetsanalyse' is er op internationaal, Europees en nationaal niveau wetgeving geanalyseerd en zijn er kamerstukken geraadpleegd. Daarnaast is er gebruik gemaakt van literatuuronderzoek door het raadplegen van verschillende boeken, wetenschappelijke artikelen en stukken van de RvdK. De betrouwbaarheid, validiteit en de kwaliteit van het onderzoek worden gewaarborgd, omdat er van verschillende bronnen en auteurs gebruik gemaakt is. Dit is controleerbaar door de genoteerde voetnoten en de opgenomen bronnenlijst. Waar mogelijk is gebruik gemaakt van de meest recente bronnen.

2. Wat is op grond van wetsanalyse en literatuuronderzoek de rechtspositie van de wettelijke vertegenwoordiger van een minderjarige?

Om deze deelvraag te beantwoorden is gebruik gemaakt van theoretisch-juridische onderzoeksmethoden. Er is gebruik gemaakt van wetsanalyse en er is literatuur geraadpleegd. Anders dan in het plan van aanpak is vermeld, zijn de volgende bronnen niet geraadpleegd: E.C.C. Punselie, *Gezag over minderjarigen*, Amsterdam: 2008, het Rotterdam Gemeentebled 2018, 2775 en *kamerstukken II* 2018, 34851, 114. Er is voor gekozen om de meest recente bronnen te raadplegen. Het bovenstaande boek had geen verdere toevoeging op de inhoud van de andere bronnen. Ook de bovenstaande kamerstukken hadden geen verdere toevoeging op de inhoud van de andere bronnen. De betrouwbaarheid, validiteit en de kwaliteit van het onderzoek worden gewaarborgd, omdat er gebruik gemaakt is van verschillende bronnen en auteurs. Dit is controleerbaar door de genoteerde voetnoten en de opgenomen bronnenlijst.

3. Wat zijn op grond van wetsanalyse en literatuuronderzoek de feiten en omstandigheden die een rol spelen bij informatievervalschafting over minderjarige patiënten?

Om deze deelvraag te beantwoorden is gebruik gemaakt van de onderzoeksmethoden wetsanalyse en literatuuronderzoek. Bij de methode 'wetsanalyse' is er nationale wetgeving geanalyseerd en zijn er kamerstukken geraadpleegd. Daarnaast is er gebruik gemaakt van literatuuronderzoek door het raadplegen van verschillende boeken en wetenschappelijke artikelen. Anders dan in het plan van aanpak is vermeld, zijn de volgende bronnen niet geraadpleegd: R. Huissen, *Privacy in de zorg: van wie is uw medisch dossier?*, Amsterdam: SWP 2015 en R.P. Wijne, *Monografieën BW, De Geneeskundige behandelingsovereenkomst*,

Deventer: Kluwer november 2017. Deze bronnen hadden geen verdere toevoeging op de inhoud van de andere bronnen. Daarnaast zijn de volgende bronnen geraadpleegd: Rechtbank Noord-Holland, 12 mei 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:3955 en E. König, '12-jarige jongen mag chemotherapie weigeren', NRC 12 mei 2017. Tijdens het onderzoek kwam naar voren dat deze van meerwaarde waren voor het beantwoorden van de deelvraag.

De betrouwbaarheid, validiteit en de kwaliteit van het onderzoek worden gewaarborgd, omdat er gebruik gemaakt is van verschillende bronnen en auteurs. Dit is controleerbaar door de genoteerde voetnoten en de opgenomen bronnenlijst.

§ 1.5.2 Praktijkgerichte onderzoeksmethoden

4. Welke feiten en omstandigheden spelen blijkens jurisprudentieonderzoek een rol met betrekking tot informatieverschaffing bij minderjarige patiënten?

Om deze deelvraag te beantwoorden is er praktijkgericht onderzoek gedaan. De geanalyseerde uitspraken zijn weergegeven in bijlage 1. Voor het raadplegen van de uitspraken is op tuchtrecht.overheid.nl gekeken. Bij het zoeken naar de juiste uitspraken is gezocht op uitspraken binnen de gezondheidszorg in de periode vanaf 2016. Er is aan de hand van 'toestemming minderjarige' gezocht. Dit leverde 84 uitspraken op. Deze uitspraken waren echter niet allemaal bruikbaar voor het onderzoek, omdat ze niet de juiste informatie bevatten om deze deelvraag te kunnen beantwoorden. Na een korte analyse en het bestuderen van literatuur zijn er topics opgesteld om te kijken hoe bruikbaar de uitspraken waren. Hieruit kwam de selectie van uitspraken zoals in bijlage 1 naar voren. Anders dan in het plan van aanpak is de uitspraak van het Gerechtshof 's-Hertogenbosch, 23 februari 2016, ECLI:NL:GHSHE:2016:639 niet meegenomen in de analyse, omdat dit geen bijdrage leverde aan het beantwoorden van deze deelvraag. Het zag namelijk alleen toe op de verplichtingen die uit de geneeskundige behandelingsovereenkomst voortvloeien. In plaats daarvan is er een andere uitspraak van de tuchtcollege geanalyseerd. Ook met betrekking tot de topics is het een en ander gewijzigd. De topic 'gezag' is toegevoegd, omdat blijkt dat het College dit ook meeweegt bij het oordeel. In het plan van aanpak was de topic 'informatie aan ouders/instellingen' opgenomen. Tijdens het analyseren kwam echter naar voren dat dit onder 'informatie verstrekken/onthouden' kon worden opgenomen. De betrouwbaarheid, validiteit en de kwaliteit van het onderzoek worden gewaarborgd, omdat voor het vergelijken van de uitspraken gebruik is gemaakt van topics (zie bijlage 1). Daarnaast is er een proefanalyse gedaan om te onderzoeken of de uitspraken bruikbaar zijn en om de topics te bepalen. De uitspraken zijn opgenomen in de bronnenlijst en er wordt veelvuldig naar verwezen in het onderzoek.

5. Welke feiten en omstandigheden spelen volgens interviews een rol in de huidige werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming met betrekking tot informatieverstrekking tijdens het raadsonderzoek?

Deze deelvraag is beantwoord door middel van het afnemen van interviews bij de juridisch deskundigen van de RvdK te Rotterdam. Er is gekozen voor interviews met de juridisch deskundigen om inzicht te krijgen in de huidige werkwijze en knelpunten. Vier van de negen juridisch deskundigen zijn geïnterviewd. Een van de juridisch deskundige wilde anoniem blijven; zij wordt aangeduid als 'JD'. In het plan van aanpak was omschreven dat er tevens een jurist van de Landelijke staforganisatie van de RvdK geïnterviewd zou worden om op deze manier via een andere invalshoek te kijken naar de huidige werkwijze. Het is na herhaalde pogingen niet gelukt om deze jurist te benaderen. Het wegvallen van dit interview doet niets af aan de volledigheid van dit onderzoek, aangezien het gaat om de werkwijze van de juridisch deskundigen van de RvdK te Rotterdam en zij de informatie hebben gegeven om deze deelvraag te kunnen beantwoorden. De betrouwbaarheid, validiteit en de kwaliteit van het onderzoek worden gewaarborgd, omdat voor het vergelijken van de informatie gebruik is gemaakt van topics, welke zijn opgenomen in bijlage 4. De topics zijn opgesteld aan de hand van de theoretische kennis. De interviews zijn met toestemming opgenomen en uitgetypt. Zie hiervoor bijlage 5.

HOOFDSTUK 2 – DE RECHTSPOSITIE VAN DE MINDERJARIGE BINNEN HET RAADSONDERZOEK

§ 2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de eerste deelvraag behandeld en zal besproken worden wat de rechtspositie van een minderjarige is binnen het raadsonderzoek. Volgens artikel 1:233 Burgerlijk Wetboek (hierna: BW) zijn minderjarigen zij die de leeftijd van achttien jaren nog niet hebben bereikt of evenmin meerderjarig zijn verklaard. In dit hoofdstuk zal als eerst worden gekeken naar wat minderjarigheid inhoudt op grond van boek 1 van het BW. Vervolgens wordt ingegaan op de rechten van een minderjarige die op internationaal niveau in verdragen zijn vastgelegd. Vervolgens zal worden gekeken naar de rechten van de minderjarige op nationaal niveau, met name op het gebied van privacy. Daarnaast zal worden gekeken hoe deze rechten zich verhouden tot het raadsonderzoek.

§ 2.2 Minderjarigheid

In de wet wordt onderscheid gemaakt tussen minderjarigen, zij die de leeftijd van achttien jaren nog niet hebben bereikt, en meerderjarigen. Dit heeft als grondslag dat minderjarigen bescherming behoeven.⁹ Deze bescherming komt in eerste plaats voor rekening van de gezaghebbende ouder(s) van het minderjarig kind.¹⁰ Zij hebben namelijk op grond van artikel 1:247 BW de plicht en het recht om hun minderjarige kind te verzorgen en op te voeden.

§ 2.2.1 Handelingsonbekwaamheid

Een minderjarige is, mits hij met toestemming van zijn wettelijke vertegenwoordiger handelt, bekwaam rechtshandelingen te verrichten op grond van artikel 1:234 BW. Ondanks de positieve formulering van het wetsartikel moet in eerste instantie worden uitgegaan van handelingsonbekwaamheid van de minderjarige.¹¹ Ten aanzien van een rechtshandeling die de minderjarige zelfstandig verricht, kan worden verondersteld dat de toestemming van de wettelijke vertegenwoordiger is verleend, indien het in het maatschappelijk verkeer gebruikelijk is voor minderjarigen van die leeftijd op grond van artikel 1:234 lid 3 BW.¹² Dit wetsartikel geldt voor alle minderjarigen die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt. Desondanks

⁹ Linden, Siethoff & Zeijlstra-Rijpstra 2014, p. 28.

¹⁰ De Graaf, Mak & Van Wijk 2008, p. 24.

¹¹ Asser/*De Boer* 1* 2010/788.

¹² Artikel 1:234 lid 3 BW

wordt in het maatschappelijk verkeer meer zelfstandigheid toegekend aan een minderjarige naarmate het kind ouder wordt.¹³

De handelingsonbekwaamheid van een minderjarige brengt ook met zich mee dat een minderjarige zelf niet in rechte kan optreden binnen het civiele recht, maar vertegenwoordigd dient te worden door degene die het gezag over hem uitoefenen.¹⁴ Op de handelingsonbekwaamheid van de minderjarige zijn echter wel uitzonderingen, bijvoorbeeld op het gebied van jeugdzorg, het aangaan van een arbeidsovereenkomst, de geneeskundige behandelingsovereenkomst en een minderjarige die zich meerderjarig wil laten verklaren in geval van zwangerschap.¹⁵ De rechter kan een bijzondere curator benoemen als er sprake is van een tegenstrijdig belang tussen de minderjarige en de gezaghebbende ouder(s) en de rechter dit in het belang van de minderjarige noodzakelijk acht.¹⁶ De bijzondere curator heeft als taak om de persoonlijke belangen van de minderjarige te behartigen.¹⁷

§ 2.3 Privacy

De rechten van een minderjarige zijn op verschillende wettelijke niveaus gewaarborgd. Voor dit onderzoek wordt met name gekeken naar de privacy rechten van de minderjarige. Met betrekking tot internationale wetgeving is het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (hierna: IVRK) van belang. Op Europees niveau is de Algemene verordening gegevensbescherming (hierna: AVG) en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna: EVRM) van toepassing. Op nationaal niveau zijn de Grondwet (hierna: Gw), het BW, de Jeugdwet en de WGBO van toepassing. Deze privacy rechten van de minderjarige zullen hieronder behandeld worden.

§ 2.3.1 Internationaal verdrag

De rechten van het kind zijn op internationaal niveau opgenomen in het IVRK. In Nederland is dit verdrag op 8 maart 1995 in werking getreden.¹⁸ Dit verdrag bevat alle rechten van een kind die de leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt en geeft het kind een sterkere rechtspositie.¹⁹ Dit verdrag ziet niet alleen toe op de bescherming van het kind, maar waarborgt ook de rechten

¹³ Asser/*De Boer* 1* 2010/790C.

¹⁴ Wortmann & Duijvendijk-brand 2015, p. 236.

¹⁵ Jansen, *NJB* 2016/30, p. 2177-2181.

¹⁶ Artikel 1:250 BW

¹⁷ Wortmann & Duijvendijk-brand 2015, p. 291.

¹⁸ Preamble IVRK

¹⁹ Artikel 1 IVRK

en kansen van het kind om op te groeien tot een evenwichtige volwassene. De rechten van het kind zijn in eerste plaats geformuleerd als plichten voor de Staten die partij zijn van het verdrag.²⁰ Zij dienen er namelijk voor te zorgen dat de rechten van het kind geëerbiedigd en gewaarborgd worden.²¹ Hierbij moet echter wel rekening worden gehouden met de rechten en plichten van de ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk zijn voor het kind.²² In artikel 16 lid 1 IVRK is opgenomen dat geen enkel kind mag worden onderworpen aan willekeurige of onrechtmatige inmenging in zijn of haar privéleven, gezinsleven, woning of correspondentie, ook niet aan enige onrechtmatige aantasting van zijn of haar eer en goede naam. Op grond van lid 2 heeft het kind recht op bescherming door de wet tegen zodanige inmenging of aantasting.²³

§ 2.3.2 Europese wetgeving

Op Europees niveau is er ook wetgeving opgesteld. In artikel 8 van het EVRM is opgenomen dat een ieder recht heeft op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie. Het EVRM is een internationaal verdrag dat op Europees niveau is vastgesteld en directe werking heeft in Nederland.²⁴ In de AVG wordt aan een minderjarige ook specifieke rechten toegekend die toezien op zijn of haar privacy. Sinds 25 mei 2018 is de AVG in de hele Europese Unie rechtstreeks van kracht en heeft het een bindende werking.²⁵

Verwerken persoonsgegevens

In eerste instantie is het verwerken van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 4 lid 1 AVG onrechtmatig. In een aantal gevallen is het verwerken van persoonsgegevens te rechtvaardigen. Deze rechtvaardigingsgronden worden benoemd in artikel 6 lid 1 AVG. Een van de rechtvaardigingsgronden voor het verwerken van persoonsgegevens is dat er toestemming dient te zijn gegeven door de betrokkene.²⁶ De betrokkene is de natuurlijke persoon wiens gegevens verwerkt worden.²⁷ Ondanks dat het doel van de AVG is om op uniforme wijze de belangen van natuurlijke personen bij het verwerken van hun persoonsgegevens te waarborgen, biedt de AVG de lidstaten op bepaalde punten de mogelijkheid om een aantal bepalingen zelf in te vullen. In Nederland zijn deze bepalingen opgenomen in de Uitvoeringswet Algemene verordening

²⁰ Blaak e.a. 2012, p. 46.

²¹ Artikel 2 IVRK

²² Artikel 3 lid 2 IVRK en artikel 5 IVRK

²³ kinderrechten.nl. (zoek op *kinderrechten/ artikel 16 recht op privacy*)

²⁴ Artikel 93 Gw en artikel 94 Gw

²⁵ [Europa.eu](http://europa.eu) (zoek op *EU law / verordeningen, richtlijnen en andere rechtshandelingen*)

²⁶ Artikel 4 lid 11 AVG en artikel 6 lid 1 sub a AVG

²⁷ Artikel 4 lid 1 AVG

gegevensbescherming (hierna: UAVG). Een voorbeeld hiervan is dat de lidstaten die partij zijn bij de AVG de mogelijkheid hebben om de leeftijdsgrens onder minderjarigen met betrekking tot het verlenen van toestemming zelf kunnen bepalen, zolang de leeftijdsgrens niet onder de dertien jaar is. In Nederland is de leeftijdsgrens vastgesteld op zestien jaar. Hierbij is aangesloten bij de Wet bescherming persoonsgegevens, die door de inwerkingtreding van de AVG niet meer van kracht is.²⁸ Er was namelijk geen reden om een andere afweging te maken.²⁹ In geval de betrokkene de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, is hij of zij bevoegd om toestemming te verlenen voor het verwerken van zijn of haar persoonsgegevens als bedoeld in artikel 6 lid 1 sub a AVG. Indien de betrokkene de leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt, dan is in de plaats van de toestemming van de betrokkene, die van zijn wettelijke vertegenwoordiger vereist.³⁰

Een andere rechtvaardigingsgrond voor het verwerken van persoonsgegevens is het afwegen van belangen als bedoeld in artikel 6 lid 1 sub f AVG. Enerzijds betreft dit de belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of van een derde, waarbij de verwerking noodzakelijk is voor de behartiging van hun gerechtvaardigde belangen. Anderzijds zijn er de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van de betrokkene. In de situatie dat het belang van de betrokkene zwaarder weegt, kan de verwerkingsverantwoordelijke niet rechtmatig persoonsgegevens verwerken van de betrokkene. In geval de betrokkene een minderjarige is, wegen zijn of haar belangen zwaarder mee.³¹

Rechten

De AVG kent de betrokkene van wiens gegevens verwerkt worden een aantal privacyrechten toe om meer transparantie te kunnen bieden over hoe er met hun gegevens om wordt gegaan in hoofdstuk 3 van de AVG.³² Deze rechten worden uitgeoefend door de wettelijke vertegenwoordiger van een minderjarige indien de minderjarige de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt. Dit vloeit voort uit artikel 5 lid 4 UAVG.

De betrokkene heeft recht op informatie als bedoeld in artikel 13 en 14 AVG, indien zijn of haar gegevens verwerkt wordt. Tevens komt aan de betrokkene op grond van artikel 15 AVG het recht op inzage toe. Niet alleen dient de verwerker uitsluitel te geven over het al dan niet verwerken

²⁸ Verdoodt & Lievens, Computerrecht 2017/155, p. 232.

²⁹ Kamerstukken II 2017/18, 34851, 3, p. 52 (MvT).

³⁰ Artikel 5 UAVG

³¹ Scholten 2016.

³² Verdoodt & Lievens, Computerrecht 2017/155, p. 233.

van de persoonsgegevens van betrokkenen, maar ook dient de verwerker in geval van het verwerken van persoonsgegevens van betrokkene inzage te verlenen in die persoonsgegevens en de informatie benoemd in artikel 15 lid 1 AVG. Artikel 16 AVG geeft de betrokkene het recht om rectificatie te verkrijgen van de onjuiste persoonsgegevens die van de betrokkene zijn verwerkt.

Daarnaast heeft de betrokkene recht op vergetelheid.³³ Dit recht is vastgelegd in artikel 17 AVG en houdt in dat de betrokkene het recht heeft om bepaalde verouderde of onjuiste privacygevoelige informatie te laten verwijderen door de verwerkers van persoonsgegevens. Uitzondering hierop zijn gegevens die verwerkt worden in de gezondheidszorg. Tevens heeft de betrokkene het recht om verwerkers van persoonsgegevens te verzoeken om minder persoonsgegevens van de betrokkene te verwerken.

Op grond van artikel 20 AVG heeft de betrokkene het recht om de persoonsgegevens die hij aan de verwerker heeft verstrekt te verkrijgen in een gestructureerde, gangbare en machineleesbare vorm. Die gegevens mag de betrokkene aan een andere verwerker overdragen zonder daarbij hinder te ondervinden door de verwerker aan wie de persoonsgegevens verstrekt waren.

Tevens heeft de betrokkene het recht om vanwege met zijn specifieke situatie verband houdende redenen bezwaar te maken tegen de verwerking van persoonsgegevens van de betrokkene op grond van artikel 21 AVG. De verwerker van de persoonsgegevens staakt de verwerking, tenzij er dwingende gerechtvaardigde gronden door de verwerker worden aangevoerd die zwaarder wegen dan de belangen, rechten en vrijheden van de betrokkene of die verband houden met de instelling, uitoefening of onderbouwing van een rechtsvordering.

Tot slot komt de betrokkene het recht toe om niet te worden onderworpen aan een uitsluitend op geautomatiseerde verwerking, waaronder profilering, gebaseerd besluit waaraan voor hem rechtsgevolgen zijn verbonden of dat hem anderszins in aanmerkelijke mate treft. Dit recht is vastgelegd in artikel 22 AVG.

§ 2.3.3 Nationale wetgeving

Op nationaal niveau is er ook het een en ander vastgesteld met betrekking tot privacy. Er zijn algemene bepalingen die voor een ieder gelden. Zo is er in artikel 10 lid 1 Gw opgenomen dat een ieder, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht heeft op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer. Daarnaast stelt de wet op grond van artikel 10 lid 2 Gw in

³³ Verheij, Vakblad Sociaal Werk 2017/4, p. 39 (online publiek).

verband met het vastleggen en verstrekken van persoonsgegevens regels met betrekking tot het beschermen van het in lid 1 genoemde.

Met betrekking tot de jeugdige is er op nationaal niveau wetgeving opgesteld in de Jeugdwet. In hoofdstuk 7 van de Jeugdwet zijn duidelijke kaders gesteld die toezien op gegevensverwerking, privacy en toestemming.³⁴ Voor het verlenen van jeugdhulp is op grond van artikel 7.3.4 lid 1 Jeugdwet toestemming nodig van de betrokkene. Uitzondering hierop is indien het jeugdhulp betreft in het kader van een machtiging gesloten jeugdhulp, een spoedmachtiging gesloten jeugdhulp, een kindbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering. Indien de betrokkene tussen twaalf en zestien jaar oud is, is eveneens de toestemming van de ouders of de voogd vereist. Hiervan kan worden afgeweken indien de jeugdhulp nodig is om ernstig nadeel voor de betrokkene te voorkomen of in het geval de betrokkene na weigering van de toestemming toch de jeugdhulp blijft wensen.³⁵ Een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, is op grond van artikel 7.3.5 lid 1 Jeugdwet bekwaam tot het verlenen van toestemming van jeugdhulp ten behoeve van zichzelf, evenals het verrichten van rechtshandelingen die daar onmiddellijk verband mee houden. Toestemming van de ouders of de voogd van de minderjarige is dan geen vereiste.

Betreffende het dossier dat wordt vastgelegd door de jeugdhulpverlener op grond van artikel 7.3.8 lid 1 Jeugdwet geldt dat de jeugdhulpverlener geen inlichtingen over de betrokkene dan wel inzage in of afschrift van het dossier verstrekt aan andere dan de betrokkene, tenzij de betrokkene toestemming heeft verleend. Als er verstrekking plaatsvindt, geschiedt deze slechts voor zover daardoor de persoonlijke levenssfeer van een ander niet wordt geschaad.³⁶ In artikel 7.3.11 lid 2 Jeugdwet is aangegeven wie niet als anderen dan de betrokkene als bedoeld in lid 1 worden aangemerkt. Dit betreft degene wiens toestemming is vereist voor het verlenen van jeugdhulp op grond van artikel 7.3.4 lid 1 Jeugdwet, dan wel lid 2. De ouders van een minderjarige die de leeftijd van zestien heeft bereikt, hebben op grond van bovenstaande geen recht op inzage of afgifte van het dossier van de minderjarige.³⁷

§ 2.4 Het raadsonderzoek

De RvdK is op grond van artikel 1:239 BW bevoegd om op te treden ten behoeve van minderjarigen die in Nederland hun hoofdverblijf hebben, hetzij hun werkelijke verblijfplaats. De taken van de RvdK zijn bij wet voorzien en worden uitgevoerd namens de minister van Justitie en

³⁴ *Kamerstukken II 2012/13, 33684, 3 (MvT).*

³⁵ Artikel 7.3.4 lid 2 Jeugdwet

³⁶ Artikel 7.3.11 lid 1 Jeugdwet

³⁷ Magala & Roestenberg, Sociaal Bestek 2017/april, p. 42 (online publiek) .

Veiligheid.³⁸ Bij het uitvoeren van zijn taken maakt de RvdK gebruik van het Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming.³⁹ In het Kwaliteitskader staat het algemene kader dat van toepassing is op de werkwijze van de RvdK omschreven. Met betrekking tot het opvragen van informatie bij derden in het kader van het onderzoek wordt op grond van het Kwaliteitskader niet met de minderjarige besproken welke personen of instanties de RvdK wil benaderen. Daarnaast wordt ook niet aan de minderjarige gevraagd om een toestemmingsverklaring te ondertekenen. Wel kan een kind verzoeken om een bepaalde informant te laten benaderen.⁴⁰

Het gehele concept raadsrapport wordt met de ouders en de minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, gedeeld. Indien het een minderjarige betreft van twaalf tot zestien jaar oud, wordt minimaal zijn of haar gedeelte uit het raadsrapport gedeeld. Een kind dat de leeftijd van twaalf jaar nog niet heeft bereikt, wordt in een gesprek geïnformeerd over de inhoud van het raadsrapport. Indien noodzakelijk of gewenst kan hiervan worden afgeweken door het kind zijn of haar eigen gedeelte toe te sturen.⁴¹

In het Kwaliteitskader is opgenomen dat de ouders en het kind het definitieve rapport ontvangen. Indien het rapport naar een volgende hulpverlener wordt verzonden in het geval van nood, worden de ouders en de minderjarige die de leeftijd van zestien jaar hebben bereikt hiervan op de hoogte gesteld.⁴²

§ 2.5 Deelconclusie

In dit hoofdstuk is naar voren gekomen welke rechten een minderjarige heeft op grond van de internationale, Europese en nationale wetgeving. Het IVRK is een belangrijk verdrag waarin de rechten van de minderjarigen tot achttien jaar zijn vastgelegd. Er is met name gekeken naar het recht op privacy van een minderjarige. Het gaat in artikel 8 EVRM over het recht op privacy van een ieder, ongeacht diens leeftijd. In de Jeugdwet en de AVG wordt een duidelijke leeftijdsgrens gesteld met betrekking tot de minderjarige. De rechten die zijn opgesteld in de AVG worden door de wettelijke vertegenwoordiger van de minderjarige uitgeoefend, indien hij of zij de leeftijd van zestien jaar nog niet bereikt heeft. Wat naar voren komt is dat het Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming niet volledig is in het waarborgen van deze rechten van een minderjarige binnen het raadsonderzoek. Er wordt met betrekking tot het verkrijgen van het

³⁸ Artikel 1:238 lid 2 BW

³⁹ *Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming* 2016.

⁴⁰ *Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming* 2016, p. 7.

⁴¹ *Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming* 2016, p. 9.

⁴² *Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming* 2016, p. 9.

raadsrapport wel onderscheid gemaakt tussen de minderjarige die de leeftijd van twaalf jaar nog niet bereikt heeft, de minderjarige tussen twaalf en zestien jaar oud en de minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt. De rechtspositie van een minderjarige binnen het raadsonderzoek is dus afhankelijk van de leeftijd van de minderjarige. De rechten van de minderjarige die benoemd zijn in het Kwaliteitskader lopen echter niet gelijk met hetgeen op internationaal, Europees en nationaal niveau geregeld is. Dit is bijvoorbeeld te zien aan het toestemmingsvereiste. Een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, dient op grond van wet- en regelgeving zelf toestemming te geven aan de RvdK voor het benaderen van informanten, maar het Kwaliteitskader vermeldt dit niet. Daarnaast oefent de minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, op grond van wet- en regelgeving alleen het recht op afgifte en inzage in diens gegevens uit. Het Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming biedt hiervoor ook onvoldoende houvast.

HOOFDSTUK 3 – DE GEZAGHEBBENDE OUDER(S)/VERZORGER(S) BINNEN HET RAADSONDERZOEK

§ 3.1 Inleiding

Ieder kind in Nederland staat onder gezag.⁴³ De wet onderscheidt het ouderlijk gezag, het gezag van een ander dan de ouder en voogdij.⁴⁴ In dit hoofdstuk zullen deze twee begrippen besproken worden om duidelijk in kaart te brengen wie de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) van een minderjarige is/zijn en welke rechten en plichten zij hebben ten aanzien van de minderjarige. Met inachtneming van die informatie zal besproken worden welke rechtspositie de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) heeft/hebben binnen het raadsonderzoek. Tevens zal worden gekeken naar de informatievervalsing aan de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) en de toestemming voor het opvragen van informatie bij derden. Tot slot zal worden gekeken hoe het onderzoek naar de kinderschermsmaatregelen zich verhoudt tot informatievervalsing aan de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s). Bovenstaande informatie is van belang voor de juridisch deskundigen van de RvdK voor de besluitvorming van het al dan niet verstrekken van informatie en aan wie de informatie verstrekt wordt.

§ 3.2 Ouderlijk gezag

Het ouderlijk gezag is geregeld in boek 1 van het BW. Op grond van artikel 1:247 BW omvat het ouderlijk gezag de plicht en het recht van de ouder om zijn of haar minderjarige kind op te voeden.⁴⁵ Het gezag heeft betrekking op de persoon van de minderjarige, het bewind over zijn of haar vermogen en zijn of haar vertegenwoordiging in burgerlijke handelingen, zowel in als buiten rechte.⁴⁶ Het ouderlijk gezag zoals geregeld in het huidige BW kende jaren terug een andere invulling.⁴⁷ In het BW van 1838 was er namelijk sprake van ‘vaderlijke magt’. Aan de vader van het kind werd een sterke rechtspositie toegekend. Hij kon namelijk onbegrensd het gezag uitoefenen.⁴⁸ Het gezag duurde ook voort nadat het kind de leeftijd van 25 jaar had bereikt, wat in die tijd de leeftijdsgrens voor meerderjarigheid betrof. Enkel het overlijden van het kind of de vader van het kind had als gevolg dat het gezag eindigde. In het BW van 1901 veranderde het ‘vaderlijke magt’ naar ‘ouderlijke magt’, wat duurde tot aan de meerderjarigheid, huwelijk of

⁴³ Artikel 1:245 lid 1 BW

⁴⁴ Artikel 1:245 lid 2 BW

⁴⁵ De Graaf, Mak & Van Wijk 2008, p. 93.

⁴⁶ Artikel 1:245 BW

⁴⁷ Odink 2013, p. 9.

⁴⁸ Asser/De Boer 1 * 2010/810.

handlichting. In 1995 is het ouderlijke macht vervangen door het ouderlijk gezag.⁴⁹ Het ouderlijk gezag is in het huidige BW onderverdeeld in gezamenlijk ouderlijk gezag, eenhoofdig ouderlijk gezag en gezamenlijk gezag met een niet-ouder.⁵⁰

In het wetsvoorstel met betrekking tot nadere regeling van het gezag over en van de omgang met minderjarige kinderen was oorspronkelijk in artikel 1:247 BW een derde lid opgenomen. In dit derde lid was opgenomen dat ouders bij het uitoefenen van het gezag in toenemende mate rekening dienden te houden met de mening van het kind over de hem of haar betreffende aangelegenheden, alsmede met de toenemende bekwaamheid van het kind en de behoefte zelfstandig te handelen en zijn of haar leven naar eigen inzicht in te richten. Hierbij speelt het leeftijds- en ontwikkelingsniveau van het kind een grote rol.⁵¹ Het derde lid van artikel 1:247 BW is echter bij amendement komen te vervallen, omdat dit aanleiding zou geven tot onduidelijkheid over de betekenis van het ouderlijk gezag in de relatie tussen ouder en kind.⁵² Het vervallen van het derde lid van het wetsartikel zou niet betekenen dat het oorspronkelijke recht komt te vervallen, maar het dient als vanzelfsprekend te zijn dat ouders hier rekening mee houden.⁵³

Bovenstaande, de wetgeving in de AVG en WGBB, impliceert dat de bevoegdheid van ouders om het gezag uit te oefenen afneemt en ruimte maakt voor de zelfstandigheid van de minderjarige, naarmate de minderjarige ouder wordt. Tevens dient het belang van het kind te allen tijde, dus ook bij het uitoefenen van het gezag, de eerste overweging te zijn.⁵⁴

§ 3.3 Voogdij

Een andere manier om het gezag uit te oefenen is door middel van voogdij.⁵⁵ Onder voogdij wordt verstaan het gezag over een minderjarige dat door een ander dan de gezaghebbende ouders wordt uitgeoefend.⁵⁶ Dit kan zowel door een natuurlijk persoon als door een rechtspersoon worden uitgeoefend. Anders dan bij het ouderlijk gezag, heeft een voogd niet de plicht en het recht om het kind zelf te verzorgen en op te voeden.⁵⁷ De voogd vertegenwoordigt de minderjarige in burgerlijke handelingen op grond van artikel 3:337 lid 1 BW.⁵⁸ Indien er sprake

⁴⁹ Asser/De Boer 1* 2010/812.

⁵⁰ Artikel 1:245 lid 3 BW

⁵¹ Kamerstukken II 1992/93, 23012, 2.

⁵² Kamerstukken II 1994/95, 23012, 11.

⁵³ Kamerstukken II 1994/95, 23012, 73c (MvA).

⁵⁴ Artikel 3 IVRK en artikel 5 IVRK en artikel 18 IVRK

⁵⁵ Artikel 1:245 lid 2 BW

⁵⁶ Artikel 1:245 lid 3 BW

⁵⁷ Artikel 1:336 BW

⁵⁸ Mellema-Kranenburg, *GS Vermogensrecht*, art. 3:32 BW, aant. 5.3.

is van gezamenlijke voogdij waarbij twee natuurlijke personen de voogdij over de minderjarige uitoefenen, dan hebben zij wel de plicht en het recht om het kind zelf te verzorgen en op te voeden op grond van artikel 1:282 BW.

§ 3.4 Kinderbeschermingsmaatregelen

De gezaghebbende ouder(s) van een minderjarige draagt/dragen in eerste instantie de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding van het minderjarige kind.⁵⁹ Dit recht is tevens af te leiden uit artikel 8 lid 1 EVRM. In dit artikel staat het recht op respect voor het privéleven, familie- en gezinsleven, woning en correspondentie van een ieder omschreven. Zij dienen dit recht vrij te kunnen uitoefenen. Toch kan in bepaalde situaties inbreuk op dit recht gerechtvaardigd worden.⁶⁰ De overheid kan inbreuk maken op dit recht, indien het de ouder(s) niet lukt het gezag (op de juiste wijze) uit te oefenen, door het gezag van de ouder(s) te beperken of te beëindigen.⁶¹ In dat geval wordt er een kinderbeschermingsonderzoek gedaan.⁶² Daarnaast kan de RvdK op verzoek van de rechter onderzoek doen en advies uitbrengen met betrekking tot gezag en omgang. Tevens kan de RvdK onderzoek doen na een melding van de politie over het plegen van een strafbaar feit of een melding van de leerplichtambtenaar over schoolverzuim door een minderjarige.⁶³

§ 3.5 Informatie/toestemming

Voor het verwerken van persoonsgegevens is toestemming nodig van de betrokkene. In geval het een minderjarige betreft, is niet zijn toestemming nodig, maar die van de wettelijke vertegenwoordiger van de minderjarige op grond van artikel 5 lid 1 UAVG. Uitzondering op voorgaande is indien de minderjarige de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt. In die situatie is de toestemming van de minderjarige zelf vereist.⁶⁴

Aan de betrokkene komt het recht op inzage in de persoonsgegevens die de verwerkingsverantwoordelijke heeft verwerkt toe op grond van artikel 15 AVG. Dit recht wordt echter alleen door de wettelijke vertegenwoordiger van een minderjarige uitgeoefend indien de minderjarige de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt.⁶⁵

⁵⁹ Artikel 1:247 lid 1 BW

⁶⁰ Artikel 8 lid 2 EVRM

⁶¹ Wortmann & Duijvendijk-brand 2015, p. 256.

⁶² *Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming* 2016, p. 5.

⁶³ *Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming* 2016, p. 6.

⁶⁴ Artikel 5 lid 1 UAVG

⁶⁵ Artikel 5 lid 4 UAVG

§ 3.6 Het raadsonderzoek

Voor het opvragen van informatie bij derden in het kader van het onderzoek, wordt met de gezaghebbende ouder(s) besproken welke personen of instanties de RvdK wil benaderen. Aan de gezaghebbende ouder(s) wordt gevraagd een toestemmingsverklaring te ondertekenen.

Daarnaast kan/kunnen de gezaghebbende ouder(s) verzoeken om een bepaalde informant te laten benaderen. Indien de gezaghebbende ouder(s) niet instemt/instemmen, kan de RvdK er toch voor kiezen om de informant te benaderen. Dit wordt aan gezaghebbende ouder(s) medegedeeld en dit wordt in het raadsrapport gemotiveerd. Tevens wordt de informant bij het opvragen van informatie geïnformeerd over het ontbreken van toestemming.⁶⁶

De gezaghebbende ouder(s) van de minderjarige krijgt/krijgen te allen tijde het (concept) raadsrapport. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt met betrekking tot de leeftijd van de minderjarige. De gezaghebbende ouder(s) wordt/worden op de hoogte gesteld indien het raadsrapport naar een volgende hulpverlener wordt verzonden bij noodzakelijkheid.⁶⁷

§ 3.7 Deelconclusie

In dit hoofdstuk is naar voren gekomen wat het gezag inhoudt, op welke wijze dit beperkt kan worden, welke rechten een gezaghebbende ouder heeft met betrekking tot toestemming om informatie op te vragen en het verkrijgen van informatie en hoe dit zich verhoudt tot het raadsonderzoek. Het gezag heeft zich in de loop der jaren ontwikkeld en heeft ruimte gemaakt voor een stukje autonomie van de minderjarige. Ingeval de minderjarige de leeftijd van zestien jaar nog niet bereikt heeft, oefenen de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) van de minderjarige het recht uit op het geven van toestemming om informatie te delen met derden of te ontvangen van derden. Daarnaast komt in dat geval ook het recht op inzage toe aan de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) van het kind. Op grond van de AVG hebben gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) dit recht niet ingeval de minderjarige de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt. In het Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming wordt, ongeacht de leeftijd van de minderjarige, aan de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) rechten toegekend. Voor het inwinnen van informatie bij derden wordt enkel aan de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) toestemming gevraagd. Daarnaast hebben gezaghebbende ouders/verzorger(s), naast de minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, te allen tijde recht op het raadsrapport.

⁶⁶ *Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming* 2016, p. 7.

⁶⁷ *Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming* 2016, p. 9.

HOOFDSTUK 4 – INFORMATIEVERSCHAFFING BIJ MINDERJARIGE PATIËNTEN

§ 4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt gekeken welke rechten een minderjarige patiënt heeft op grond van de WGBO. Er zal besproken worden welke toestemmingsvereisten gelden voor het aangaan van een behandelingsovereenkomst. Daarnaast zal gekeken worden hoe de informatievervalschafting aan ouders en aan derden is geregeld bij minderjarige patiënten. Een belangrijk punt hierbij is het onderscheid dat wordt gemaakt onder de minderjarigen binnen de WGBO door verschillende leeftijdscategorieën te hanteren en daar verschillende rechten aan toe te kennen. Door bovenstaande informatie is het mogelijk om antwoord te geven op de deelvraag ‘Wat zijn op grond van wetsanalyse en literatuuronderzoek de feiten en omstandigheden die een rol spelen bij informatievervalschafting bij minderjarige patiënten?’.

§ 4.2 WGBO

De opdracht die voortvloeit uit de behandelingsovereenkomst heeft als doel om het individuele gezondheidsbelang van de patiënt te behartigen.⁶⁸ Op grond van artikel 7:446 lid 1 BW is de patiënt de persoon op wie de medische behandeling betrekking heeft. Dit kan een andere persoon zijn dan degene die de behandelingsovereenkomst aangaat, de opdrachtgever. Anders dan gebruikelijk is bij de overeenkomst van opdracht, gelden de meeste verplichtingen jegens de patiënt en niet de opdrachtgever.⁶⁹ Indien de opdrachtgever een ander is dan de patiënt, heeft de opdrachtgever geen recht op informatie of mededelingen. Tevens is de vereiste toestemming om een behandelingsovereenkomst aan te gaan nodig van de patiënt zelf.⁷⁰ Bij handelingsonbekwame patiënten wordt de overeenkomst namens hen aangegaan door de wettelijke vertegenwoordiger.⁷¹ Binnen de WGBO zijn er echter wel bepalingen opgenomen die regelen in hoeverre een patiënt vertegenwoordigd kan worden.

§ 4.3 Rechten minderjarige

De rechten van een minderjarige in de gezondheidszorg zijn in de loop der jaren tot ontwikkeling gekomen.⁷² Dit heeft mede als grondslag dat de rechten van een minderjarige internationaal zijn vastgelegd in het IVRK. In de vorige hoofdstukken is naar voren gekomen dat op grond van artikel

⁶⁸ Asser/Tjong Tjin Tai 7-IV 2018/387.

⁶⁹ Artikel 7:400 lid 1 BW

⁷⁰ Wijne, in: *GS Bijzondere overeenkomsten*, art. 7:448 BW, aant. A.

⁷¹ Asser/Tjong Tjin Tai 7-IV 2018/403.

⁷² Bruning, TvGR 2013/2, p. 115-135.

1:234 BW een minderjarige niet bekwaam is tot het verrichten van rechtshandelingen, tenzij hij met toestemming van zijn wettelijke vertegenwoordiger handelt. Deze toestemming wordt verondersteld te zijn verleend, indien het een rechtshandeling betreft die in het maatschappelijk verkeer gebruikelijk wordt geacht gezien de leeftijd van de minderjarige.⁷³ In de gezondheidszorg wordt invulling hieraan gegeven door een grote mate van zelfstandigheid toe te kennen aan een minderjarige.⁷⁴ Dit is zichtbaar aan de verschillende leeftijdscategorieën die in de WGBO zijn opgenomen.

§ 4.3.1 Minderjarigen tot twaalf jaar

Om een behandelingsovereenkomst aan te gaan is de toestemming van de patiënt vereist op grond van artikel 7:450 lid 1 BW. In geval de patiënt minderjarig is en de leeftijd van twaalf jaren nog niet bereikt heeft, wordt de behandelingsovereenkomst ten behoeve van de minderjarige gesloten door ouders.⁷⁵ Naast het toestemmingsvereiste van de ouders van de minderjarige, oefenen de ouders ook de rechten van de patiënt uit. Dit houdt in dat aan ouders die zijn belast met het wettelijk gezag, dan wel de voogd van de minderjarige, bijvoorbeeld het recht op informatie en het inzagerecht toekomt op grond van artikel 7:465 lid 1 BW. De minderjarige dient wel ingelicht te worden door de hulpverlener op een wijze dat past bij zijn bevattingvermogen.⁷⁶

§ 4.3.2 Minderjarigen tussen twaalf en zestien jaar

In afwijking van artikel 7:450 lid 1 BW waarin vermeld staat dat de patiënt toestemming dient te verlenen voor het aangaan van een behandelingsovereenkomst, is in lid 2 van dit artikel opgenomen dat voor de minderjarige tussen de twaalf en zestien jaren tevens de toestemming van de ouders die het gezag over de minderjarige uitoefenen of van zijn voogd vereist is. In deze categorie wordt aan een minderjarige al meer zelfbeschikkingsrecht toegekend en geldt een dubbele toestemmingsvereisten. Van de toestemming van ouders kan worden afgeweken, indien dit nodig is om ernstig nadeel voor de patiënt te voorkomen of in het geval dat er geen toestemming is verleend door ouders, maar de patiënt de behandeling weloverwogen blijft wensen.⁷⁷ In de WGBO is de situatie dat een wilsbekwaam kind tussen de leeftijd van twaalf en zestien jaar oud een behandeling weigert, maar de gezaghebbende ouders wel toestemming hebben verleend, niet opgenomen. In praktijk komt naar voren dat het oordeel van het kind

⁷³ Artikel 1:234 lid 3 BW

⁷⁴ Broersma, Kind & Adolescent Praktijk 2018/1, p. 37 (online publiek).

⁷⁵ Artikel 7:465 lid 1 BW

⁷⁶ Artikel 1:448 lid 1 BW

⁷⁷ Wijne, in: *GS Bijzondere overeenkomsten*, art. 7:447 BW, aant. A.

leidend is. Dit is bijvoorbeeld terug te zien in het geval van Daniël die de leeftijd van twaalf jaar heeft bereikt.⁷⁸ Hij weigert verdere behandeling van zijn chemokuur. Ondanks toestemming van ouders, gaat de rechter hieraan voorbij en oordeelt dat, in het geval dat de minderjarige en zijn wettelijke vertegenwoordiger van opvatting verschillen, de opvatting van de minderjarige leidend is.⁷⁹

Wat betreft het verstrekken van inlichtingen en inzage in het dossier van de minderjarige patiënt, is in artikel 7:457 lid 1 BW opgenomen dat dit slechts aan anderen toekomt ingeval de minderjarige hier toestemming voor geeft. Onder anderen dan de patiënt valt op grond van art. 7:457 lid 3 BW niet de wettelijke vertegenwoordiger. Zij hebben op grond van voorgaande wel het recht op inlichten en inzage in het dossier van de minderjarige. Tevens is in lid 3 opgenomen dat de hulpverlener hier van af kan wijken indien hij denkt dat hij de zorgplicht van een goed hulpverlener niet in acht kan nemen indien deze wel verstrekt wordt.⁸⁰ De hulpverlener kan tot dit oordeel komen in het geval dat de wettelijke vertegenwoordiger van een minderjarige niet het belang van de patiënt blijkt te dienen of in het geval dat het eigen belang van de wettelijke vertegenwoordiger gediend lijkt te worden.⁸¹

§ 4.3.3 Minderjarigen van zestien jaar en ouder

In de WGBO wordt aan de minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt meer zelfbeschikkingsrecht toegekend dan aan de minderjarige die de leeftijd van zestien jaar nog niet bereikt heeft. Zij hebben namelijk meer zelfbeschikkingsrecht en worden ten aanzien van de WGBO in feite gelijk gesteld met een meerderjarige.⁸² Op grond van artikel 7:447 BW kan een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt zelf een behandelingsovereenkomst aangaan voor zichzelf. Zij zijn tevens aansprakelijk voor de verbintenissen die daaruit voortvloeien.⁸³ In dit geval is de toestemming van ouders geen vereiste, tenzij de minderjarige wilsonbekwaam wordt geacht op grond van artikel 7:465 BW. De hulpverlener draagt zorg, dat aan anderen dan de patiënt geen inlichtingen over de patiënt, dan wel inzage in of afschrift van de bescheiden als bedoeld in artikel 7:454 BW, worden verstrekt dan met toestemming van de patiënt. In artikel 7:454 lid 3 BW is opgenomen dat de wettelijke vertegenwoordiger van de minderjarige niet onder een andere dan de patiënt valt, indien er toestemming voor de

⁷⁸ E. König, *NRC* 12 mei 2017.

⁷⁹ Rb. Noord-Holland 12 mei 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:3955.

⁸⁰ Artikel 7:457 lid 3 BW

⁸¹ *Kamerstukken II* 1992/93, 21561, 15, p. 29.

⁸² Wijne, in: *GS Bijzondere overeenkomsten*, art. 7:447 BW, aant. A.

⁸³ Artikel 7:447 lid 2 BW

behandelingsovereenkomst van de wettelijke vertegenwoordiger vereist is op grond van artikel 7:450 BW en artikel 7:465 BW. Deze uitzondering geldt echter niet in het geval de minderjarige de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, omdat er dan geen toestemmingsvereiste voor ouders geldt.

§ 4.4 Het beroepsgeheim

Het beroepsgeheim dient een maatschappelijk belang en is in meerdere wetten vastgelegd, zoals in artikel 7:457 BW, artikel 88 Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg, artikel 272 Strafrecht en artikel 218 Strafvordering.⁸⁴ Dit belang ziet toe op de vrije toegang tot de gezondheidszorg, waarbij vertrouwen een grote rol speelt.⁸⁵ Het beroepsgeheim bestaat uit de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht.⁸⁶

Vanwege het beroepsgeheim wordt door de behandelaar in eerste instantie geen inlichtingen verstrekt over de patiënt aan derden. Een uitzondering op deze regel is ingeval de patiënt toestemming verleent voor het verstrekken van informatie op verzoek van een derde.⁸⁷ Het beroepsgeheim geldt niet tegenover de hulpverlener die rechtstreeks betrokken is bij de uitvoering van de behandelingsovereenkomst en degene die optreedt als vervanger van de hulpverlener.⁸⁸ Daarnaast geldt het ook niet ten opzichte van degene die toestemming dient te verlenen bij het aangaan van de behandelingsovereenkomst.⁸⁹ Dit betreft de wettelijke vertegenwoordiger van een minderjarige patiënt die de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt.

Naast het verlenen van toestemming door de patiënt, kan het beroepsgeheim tevens doorbroken worden op grond van een wettelijke voorschrift of bij een conflict van plichten. Daarnaast kunnen zwaarwegende omstandigheden ook leiden tot het doorbreken van het beroepsgeheim. De wetgever betracht echter wel terughoudendheid hierin.⁹⁰ Het informeren van de RvdK valt onder een beroep op het doorbreken van geheimhouding bij een conflict van plichten. Daarnaast is de Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld van de KNMG voor artsen van belang om een afweging te maken voor het doorlopen van de juiste procedure.

⁸⁴ Wijne, in: *GS Bijzondere overeenkomsten*, art. 7:457 BW, aant. A.

⁸⁵ Leenen e.a. 2017, p. 151.

⁸⁶ Leenen e.a. 2017, p.151.

⁸⁷ *Richtlijn Omgaan met medische gegevens* 2016, p. 19.

⁸⁸ Artikel 7:457 lid 2 BW

⁸⁹ Artikel 7:457 lid 3 BW

⁹⁰ Leenen e.a. 2017, p. 159.

§ 4.5 Deelconclusie

In dit hoofdstuk is antwoord gegeven op de vraag: 'Wat zijn op grond van wetsanalyse en literatuuronderzoek de feiten en omstandigheden die een rol spelen bij informatieverstopping bij minderjarige patiënten?'. In de gezondheidszorg wordt aan een minderjarige een grote mate van zelfstandigheid toegekend. Dit is zichtbaar aan de duidelijke leeftijdscategorieën die in de wet- en regelgeving zijn vastgelegd. Een belangrijke feit om te beoordelen hoe er om moet worden gegaan met informatieverstopping, is wie als wettelijke vertegenwoordiger(s) van een minderjarige wordt aangemerkt en wat de leeftijd van de minderjarige is. De ouder(s) met het gezag of de voogd(en) oefent/oefenen namens de minderjarige alle rechten uit die voortvloeien uit de behandelingsovereenkomst, indien de minderjarige de leeftijd van twaalf jaar nog niet heeft bereikt. Indien een minderjarige tussen twaalf en zestien jaar oud is, hebben de minderjarige en de wettelijke vertegenwoordiger(s) recht op informatie. De minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, oefent alleen deze rechten uit. De behandelaar heeft een geheimhoudingsplicht, die echter niet ten opzichte van de wettelijke vertegenwoordiger(s) geldt indien de minderjarige de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt. Het beroepsgeheim is niet absoluut en kan op een aantal gronden worden doorbroken. Dit moet wel met terughoudendheid worden gedaan. De meldcode van de KNMG kan helpen om een juiste afweging te maken.

§ 5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft de resultaten weer van de negen uitspraken die zijn geanalyseerd. De keuze voor de gekozen uitspraken en topics is in paragraaf 1.5.2 reeds toegelicht. De resultaten in dit hoofdstuk geven antwoord op de vraag: ‘Welke feiten en omstandigheden spelen blijkens jurisprudentieonderzoek een rol met betrekking tot informatieverstopping bij minderjarige patiënten?’. Om deze vraag te kunnen beantwoorden en de uitspraken met elkaar te kunnen vergelijken, is er gebruik gemaakt van zes topics. Deze topics zullen hierna achtereenvolgens worden besproken. In bijlage 1 is een overzicht van de uitspraken en topics opgenomen. Tevens zijn de uitspraken weergegeven in een analyseschema in bijlage 2.

§ 5.2 Gezag

Met deze topic is beoogd te kijken hoe het gezag geregeld is in de betreffende uitspraken en hoe dit zich verhoudt tot het oordeel van het College. In twee van de negen uitspraken was het onduidelijk hoe het gezag geregeld was.⁹¹ In uitspraak 1 was er onduidelijkheid, omdat er nog een rechtszaak met betrekking tot het gezag plaats diende te vinden. Wel werd de vader als vertegenwoordiger van het kind aangemerkt. Dit maakte dat de vader volgens het College wel (tijdig) geïnformeerd diende te worden over de informatieverstopping aan de RvdK. Het verlenen van toestemming was in dit geval niet nodig geweest. In uitspraak 8 was het ook onduidelijk of de vader met het gezag belast is. In dit geval oordeelt het College dat de vader niet geïnformeerd diende te worden op grond van artikel 7:457 lid 3 BW, omdat dit niet in overeenstemming zou zijn met goed hulpverlenerschap. Er was namelijk sprake van een vechtscheiding tussen de ouders van het kind.

In twee van de negen uitspraken is de moeder van het kind belast met het eenhoofdig gezag en is de klager de vader van het kind.⁹² In beide zaken gaat het om het onthouden van informatie aan de klager. In uitspraak 3 stelt het College dat ingevolge het bepaalde in artikel 7:465 lid 1 BW de met het gezag belaste ouder alle rechten en plichten uit de geneeskundige behandelingsovereenkomst namens de minderjarige uitoefent. Nu de klager niet met het gezag belast is, heeft de klager deze rechten niet. Wel is het College van oordeel dat de klager, als

⁹¹ Zie bijlage 2: uitspraken 1 en 8.

⁹² Zie bijlage 2: uitspraken 3 en 4.

vader van het kind, recht heeft op informatie/inlichtingen over belangrijke feiten en omstandigheden over de verzorging en opvoeding op grond van artikel 1:377c BW. Ditzelfde is bepaald in uitspraak 4. Het College vond dat de niet gezaghebbende ouder op grond van artikel 1:377c BW geïnformeerd dient te worden en dat de hulpverlener dient te beoordelen welke informatie er gedeeld moet worden om aan de informatieplicht te voldoen.

In vier van de negen uitspraken hebben de ouders het gezamenlijk gezag.⁹³ Drie van de vier uitspraken betreft echter een klacht van een van de ouders.⁹⁴ In uitspraak 2 is er sprake van gezamenlijk gezag en de klager is de vader van het kind. Aan de klager wordt geen informatie gedeeld over de minderjarige door de verweerster. Het College oordeelt echter dat klager als gezaghebbende ouder in beginsel recht heeft op informatie, aangezien het kind de leeftijd van zestien jaar nog niet bereikt had. In uitspraak 7 oordeelt het College dat de gezaghebbende ouder in beginsel recht heeft op informatie. In dit geval houdt de rechter echter rekening met het feit dat het kind de leeftijd van twaalf jaar nog niet bereikt had. In uitspraak 9 wordt wederom geoordeeld dat de ouder met het gezag belast is recht heeft op informatie. Daarnaast dient er van beide gezaghebbende ouders toestemming te zijn om informatie te delen met een hulpverlener, in dit geval Veilig Thuis.

In twee van de negen uitspraken zijn het zowel de vader als de moeder van het kind die klagen.⁹⁵ In uitspraak 6 is slechts moeder belast met het gezag. Het College oordeelt dat enkel de toestemming van de moeder voldoende was om informatie te delen met een hulpverlener. De toestemming van de vader was niet van belang aangezien hij niet met het gezag belast is.

§ 5.3 Leeftijd

Met deze topic is beoogd te kijken wat de leeftijd van de minderjarige was in de betreffende uitspraken en hoe dit zich verhoudt tot het oordeel van het College. In vier van de negen uitspraken heeft het College de leeftijd van het kind niet meegewogen.⁹⁶ In uitspraak 9 is er alleen gesproken van minderjarige kinderen en is onduidelijk wat de leeftijd van de kinderen was. In de andere uitspraken waren de leeftijden van de kinderen wel benoemd. In de uitspraken waarbij de leeftijd van het kind wel is meegewogen, is het volgende bepaald:

⁹³ Zie bijlage 2: uitspraken 2, 5, 7 en 9.

⁹⁴ Zie bijlage 2: uitspraken 2, 7 en 9.

⁹⁵ Zie Bijlage 2: uitspraken 5 en 6.

⁹⁶ Zie bijlage 2: uitspraken 5, 6, 8 en 9.

In uitspraak 3 was het kind jonger dan twaalf jaar oud. Het College heeft hierover geoordeeld dat, gezien de leeftijd van het kind, de ouders die met het gezag belast zijn alle rechten en plichten uit de geneeskundige behandelingsovereenkomst namens het kind uitoefenen op grond van artikel 7:465 lid 1 BW. Aan de klager komt dan ook het recht op informatie toe. In uitspraak 7 waarbij het kind elf jaar oud was, oordeelde het College dat de klager recht had op het dossier, aangezien het kind de leeftijd van twaalf jaar nog niet bereikt had.

In uitspraak 4, waarbij het kind de leeftijd van dertien of veertien jaren oud had bereikt, oordeelde het College als volgt: Indien een minderjarige tussen twaalf en zestien jaar oud is, dient er naast de toestemming van de gezaghebbende ouder tevens toestemming te zijn van de minderjarige op grond van artikel 7:450 lid 2 BW. In dit geval ging het om het onthouden van informatie aan de ouder die niet met het gezag belast is. De minderjarige had als wens dat er geen informatie aan klager verstrekt zou worden. Wel was zij akkoord met het informeren van de klager zoals bedoeld in artikel 1:377c BW. Het College is van oordeel dat de verweerster niet gehouden was om de klager meer informatie te verstrekken. In uitspraak 2 is bepaald dat de gezaghebbende ouders recht hebben op informatie, omdat het kind de leeftijd van zestien jaar nog niet bereikt had. Tot slot is in uitspraak 5 bepaald dat toestemming van de klagers niet nodig was, aangezien het kind de leeftijd van zestien jaar al had bereikt.

§ 5.4 Informatie verstrekken/onthouden

Met deze topic is beoogd duidelijk te krijgen of er sprake was van informatieverstrekking aan hulpverleners of dat er sprake was van het onthouden van informatie aan een van de ouders in de betreffende uitspraken en hoe dit zich verhoudt tot het oordeel van het College.

In vier van de uitspraken is er sprake van het onthouden van informatie aan een van de ouders van het kind.⁹⁷ In uitspraak 1 werd er aan de RvdK informatie verstrekt. Het College oordeelt dat het verstrekken van informatie kan, indien dit noodzakelijk kan worden geacht voor de uitoefening van de taken van de RvdK op grond van artikel 1:240 BW. De rechter oordeelt dat er zorgvuldig en in lijn met artikel 1:240 BW is gehandeld door telefonisch nadere informatie over het verzoek van de RvdK te verzoeken alvorens tot verstrekking over te gaan. In uitspraak 5 ging het om informatie verstrekken aan en informatie opvragen bij Veilig Thuis, de KNMG en andere behandelaren. Op dit punt oordeelt het college dat het de klager in haar hoedanigheid als arts vrij staat om dit te doen en de klagers niet op de hoogte gebracht hoefde te worden, omdat het

⁹⁷ Zie bijlage 2: uitspraken 2, 3, 4 en 7.

kind de leeftijd van zestien jaar al had bereikt. In uitspraak 6 werd er aan de RvdK informatie verstrekt over het kind, de moeder en de vader. Met betrekking tot het kind, was dit gerechtvaardigd. De moeder die eenhoofdig met het gezag belast was, had namelijk toestemming geven. Wat betreft de informatie over de ouders, heeft de verweerder onjuist gehandeld door zonder toestemming informatie te verstrekken. Dit laatste acht het College dan ook een gegronde klacht.

In vier van de negen uitspraken is er sprake van het onthouden van informatie aan een van de ouders.⁹⁸ In twee van de uitspraken is er sprake van een gezaghebbende ouder. Het college oordeelt in uitspraak 2 dat het onthouden van informatie aan de gezaghebbende ouder in beginsel niet rechtvaardig is. Daarmee wordt meegewogen dat het gaat om een kind dat de leeftijd van zestien jaar nog niet bereikt heeft. Daarnaast zijn er geen feiten of omstandigheden die maken dat het verstrekken van informatie onrechtmatig zou zijn. In uitspraak 7 oordeelt het College wederom dat de klager als gezaghebbende ouder van het kind, die toen de leeftijd van twaalf jaar nog niet bereikt had, recht had op inzage in het dossier van het kind.

Met betrekking tot het onthouden van informatie aan een ouder die niet met het gezag belast is, oordeelt het College in uitspraak 3 dat de klager enkel op grond van artikel 1:337c BW geïnformeerd diende te worden. Op grond van dit artikel is er geen recht op inzage of recht op afgifte van het dossier. Het College volgt de klager dan ook niet in zijn standpunt dat hij recht had op een afschrift van de betreffende rapportages. Ditzelfde komt naar voren in uitspraak 4.

In twee van de negen uitspraken is er sprake van zowel het onthouden van informatie als het verstrekken van informatie.⁹⁹ In uitspraak 8 ging het om het verstrekken van informatie door de verweerder, de gezondheidszorgpsycholoog aan de huisarts van de minderjarige. Daarover heeft het College geoordeeld dat er sprake was van toestemming van de ouders en dat er door de verweerder geen verwijtbaarheid kan worden opgelegd. Met betrekking tot het onthouden van informatie voert de verweerder aan dat inzage of afgifte in het dossier de persoonlijke levenssfeer van ouders zou kunnen schaden, wat niet in het belang van het kind zou zijn. Het College oordeelt dat dit een geoorloofde uitzondering is op artikel 7:457 lid 3 BW. In uitspraak 9 ging het om het verstrekken van informatie aan Veilig Thuis. Het College oordeelde dat er van moeder, als gezaghebbende ouder, toestemming gevraagd diende te worden. Met betrekking tot

⁹⁸ Zie bijlage 2: uitspraken 2, 3, 4 en 7.

⁹⁹ Zie bijlage 2: uitspraken 8 en 9.

de informatieplicht van de verweerster aan de klagster oordeelde het College dat hier niet aan is voldaan. In de tweede periode is de klagster niet geïnformeerd. Het lag wel op de weg van de verweerster om de klagster te informeren.

§ 5.5 Toestemming

Met deze topic is beoogd te kijken of er toestemming van de ouders van het kind was in de betreffende uitspraken en hoe dit zich verhoudt tot het oordeel van het College. In uitspraak 8 was er sprake van toestemming. Ondanks dat de klagers stellen dat hier geen sprake van was, is het College van oordeel dat er duidelijk met ouders gecommuniceerd is en dat de verweerster op grond van toestemming gehandeld heeft. In vier van de negen uitspraken was er geen sprake van toestemming.¹⁰⁰ In uitspraak 1 werd er informatie verstrekt aan de RvdK. Ondanks dat de toestemming ontbrak oordeelt het College dat de verweerster als huisarts ook zonder toestemming van degene die het betreft informatie mag verstrekken. Op dit punt valt de verweerster geen verwijt te maken. In uitspraak 2 hadden de verzorgers van het kind, die niet de ouders zijn, bij de hulpverlener aangegeven dat zij niet willen dat er informatie verstrekt zou worden aan derden. Het College oordeelde dat niet duidelijk is waarop de instructie van de verzorgers gebaseerd is en of klager, de vader met gezag, onder derden valt zoals zij bedoelen. Toestemming van de verzorgers was op dit punt dan ook niet nodig. Het College hecht in uitspraak 4 waarde aan de leeftijd van het kind. Het kind was ten tijde van de handeling dertien of veertien jaar oud en zij had als wens dat er geen informatie verstrekt zou worden aan de klager. Op die grond is het College van oordeel dat de verweerster de klager ook niet had hoeven te informeren anders dan op grond van artikel 1:377c BW. In uitspraak 5 wordt tevens gekeken naar de leeftijd van het kind. Het College oordeelt dat er geen toestemming van de klager nodig was, omdat het kind de leeftijd van zestien jaar al had bereikt.

In vier van de negen uitspraken was er toestemming van een van de ouders.¹⁰¹ In uitspraken 3 en 6 was de klager niet belast met het gezag. In deze gevallen heeft het College geoordeeld dat er geen toestemming van de klagers vereist was en dat enkel de toestemming van de gezagdrager voldoende was om het beroepsgeheim te doorbreken. In uitspraak 6 was er tevens informatie over de ouders gedeeld aan de RvdK. Het College oordeelde dat dit niet mocht, omdat ouders daar geen toestemming voor hadden gegeven. In uitspraak 7 is geoordeeld dat voor inzage de toestemming van de andere ouder die met het gezag belast is niet vereist is. Uit uitspraak 9 blijkt dat dit anders is ingeval de informatie aan een hulpverlener verstrekt wordt. Dan is het

¹⁰⁰ Zie bijlage 2: uitspraken 1, 3, 4 en 5.

¹⁰¹ Zie bijlage 2: uitspraken 3, 6, 7 en 9.

uitgangspunt dat beide ouders toestemming moeten geven voordat er vertrouwelijke informatie gedeeld mag worden.

§ 5.6 Beroepsgeheim

Met deze topic is beoogd te kijken wanneer het beroepsgeheim van een hulpverlener van toepassing is in de betreffende uitspraken en hoe dit zich verhoudt tot het oordeel van het College. In vier van de negen uitspraken wordt het beroepsgeheim niet besproken. Dit is in de analyse aangeduid met een 'X'.

In twee van de negen uitspraken oordeelt het College dat het beroepsgeheim op grond van artikel 7:457 lid 3 geschonden kan worden.¹⁰² In uitspraak 2 waar de klager om informatie verzoekt, verwijst het College naar artikel 7:457 lid 3 BW. Een uitzondering op de geheimhoudingsplicht bij minderjarige patiënten is ingeval het gaat om de gezaghebbende ouders. Wel moet het geven van inlichtingen over de minderjarige niet de zorg van goed hulpverlenerschap in de weg staan. Nu het gaat om een gezaghebbende ouder en er geen feiten en omstandigheden zijn die ertoe leiden dat ingeval de klaagster inlichtingen verstrekt niet de zorg van een goed hulpverlener in acht zou nemen, kan het beroepsgeheim geschonden worden. Het is wel aan de hulpverlener om hier een juiste afweging in te maken. In uitspraak 6 oordeelt het College wederom dat de behandelaar een beroepsgeheim heeft. In dit geval betreft het de verstrekking van informatie aan de RvdK. Op grond van artikel 1:240 BW kan een persoon die een beroepsgeheim heeft namelijk zonder toestemming van degene die het betreft aan de RvdK inlichten verstrekken indien dit nodig is voor de uitoefening van de taken van de RvdK. Het College verwijst naar de Memorie van toelichting waarin staat vermeld dat het wel de eigen beroepsverantwoordelijkheid van de hulpverlener is om in een concreet geval te beoordelen of dit beroepsgeheim kan/moet worden doorbroken. De richtlijnen van de KNMG helpen hierbij om een zorgvuldige afweging in te kunnen maken. Het College oordeelt dat de verweerder niet meer informatie heeft verstrekt dan wat relevant zou kunnen zijn en niet verwijtbaar heeft gehandeld.

In drie van de negen uitspraken oordeelt het College dat er geen reden was om het beroepsgeheim te doorbreken.¹⁰³ In uitspraak 3 oordeelt het College dat de rapportage over de kinderen valt onder het beroepsgeheim op grond van artikel 7:457 BW. Een uitzondering om het beroepsgeheim te doorbreken is ingeval het een ouder betreft die met het gezag belast is en het

¹⁰² Zie bijlage 2: uitspraken 2 en 6.

¹⁰³ Zie bijlage 2: uitspraken 3, 4 en 8.

samen gaat met goed hulpverlenerschap. Nu klager niet belast is met het gezag is er geen reden om van het beroepsgeheim af te wijken. Het College geeft hier wel aan dat de klager geïnformeerd kan worden op grond van artikel 1:377c BW, waarbij de inlichtingen niet verder gaan dan het noodzakelijke doel. Dit is ook het geval in uitspraak 4. Ook hierin wordt aan de hulpverlener de beslissingsbevoegdheid gegeven om te beoordelen in hoeverre de informatie die onder het beroepsgeheim valt, gedeeld kan worden om te voldoen aan artikel 1:377c BW. Tevens wordt er in uitspraak 8 ook geoordeeld dat er sprake is van informatie die onder het beroepsgeheim valt. In dit geval acht het College het doorbreken van het beroepsgeheim op grond van artikel 7:457 BW niet geoorloofd. Door de vechtscheiding van ouders en de loyaliteitsproblematiek van het kind naar ouders toe, zou de informatieverstrekking namelijk niet in overeenstemming zijn met goed hulpverlenerschap.

§ 5.7 Gerond/ongegrond

Zeven van de negen uitspraken zijn ongegrond verklaard door het College.¹⁰⁴ De klachten worden in deze zaken afgewezen, omdat de verweerder/verweerster rechtmatig heeft gehandeld en hem of haar geen tuchtrechtelijk verwijt gemaakt kan worden. In uitspraak 2 vindt het College wel dat er ten onrechte deels geen informatie aan de klager is verstrekt. Toch wordt de klacht ongegrond verklaard. Volgens het College heeft de verweester in redelijkheid een besluit kunnen nemen over het achterwegen laten van informatie. In uitspraak 3 is de klacht ongegrond verklaard en is het beroep verworpen. Er is geen aanleiding gegeven tot het vaststellen van andere feiten en tot het komen van een andere beslissing dan in de eerste aanleg is besloten. In uitspraak 7 is de klacht tevens ongegrond verklaard. Dit had als reden dat de verweester zich had gerealiseerd dat zij ten onrechte ervan uit ging dat er toestemming nodig was van de andere ouder. De verweester heeft de klager in de gelegenheid gesteld om het dossier in te zien en daarnaast heeft de klager in het kader van de procedure alsnog beschikking gekregen over het dossier van het kind. Bovenstaande maakt dat het College heeft geoordeeld dat het de verweester niet tuchtrechtelijk te verwijten valt.

Een van de negen uitspraken is deels gegrond en deels ongegrond.¹⁰⁵ In uitspraak 6 heeft de verweerder niet juist gehandeld door informatie over de klagers te verstrekken zonder toestemming. De klacht is gegrond. Toch wordt er geen maatregel opgelegd, omdat het College niet twijfelt over de goede intenties van de verweerder. De wet- en regelgeving biedt

¹⁰⁴ Zie bijlage 2: uitspraken 1, 2, 3, 4, 5, 7 en 8.

¹⁰⁵ Zie bijlage 2: uitspraak 6.

onvoldoende kaders en duidelijkheid voor een geval als deze waarin de RvdK om informatie vraagt over een patiënt op grond van artikel 1:240 BW. Met betrekking tot het verstrekken van informatie over het kind acht het College de klacht ongegrond, omdat er sprake was van toestemming. Uitspraak 9 is gegrond verklaard. Aan de hulpverlener is de maatregel van berisping opgelegd, omdat er zonder toestemming van de klager die belast is met het gezag, informatie is verstrekt aan Veilig Thuis.

§ 5.8 Deelconclusie

In dit hoofdstuk is gekeken welke feiten en omstandigheden een rol spelen met betrekking tot informatieverstrekking bij minderjarige patiënten. Uit de jurisprudentie blijkt dat de ouder die niet met het gezag belast is, recht geeft op informatie op grond van artikel 1:377c BW. Het is aan de hulpverlener om te beoordelen welke informatie met de niet-gezaghebbende ouder wordt gedeeld om aan deze informatieplicht te voldoen. Ingeval er sprake is van gezamenlijk gezag hebben beide ouders recht op informatie, tenzij de leeftijd van de minderjarige zich hier tegen verzet. Met betrekking tot het delen van informatie is slechts de toestemming nodig van de gezagdrager. In de situatie dat er sprake is van gezamenlijk gezag is het nog onduidelijk of volstaan kan worden met de toestemming van een van de ouders.

Wat opmerkelijk is, is dat het College niet in alle gevallen de leeftijd van het kind mee weegt. In twee gevallen is het duidelijk dat het om een minderjarige onder de twaalf jaar gaat. In het geval dat het wel gedaan is, wordt gehouden aan hetgeen in de WGBO is opgenomen. Bij een kind onder de twaalf jaar oefenen de gezaghebbende ouders het recht namens de minderjarige uit. De gezaghebbende ouders hebben in dat geval ook recht op informatie. Ingeval de minderjarige tussen twaalf en zestien jaar oud is, komt dat recht naast dat van de minderjarige toe aan de ouders. Uit de jurisprudentie blijkt dat ingeval de minderjarige wenst geen informatie te delen met ouders, het College hierin meegaat. Bij een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, is geen toestemming van de gezaghebbende ouder nodig en staat het een arts vrij om informatie te delen. Het College oordeelt dat er ook in andere situaties kan worden afgeweken van de toestemming van de gezaghebbende ouders. De RvdK kan op grond van artikel 1:240 BW geïnformeerd worden indien dit nodig is voor de uitoefening van zijn taken.

In een aantal gevallen wordt geoordeeld dat informatieverstrekking in strijd is met de zorg van goed hulpverlenerschap. Het College stelt dat er door de hulpverleners juist is gehandeld door de juiste informatie te verschaffen of ervoor te kiezen om geen informatie te verschaffen. Tevens komt naar voren dat het aan de hulpverlener is om hier een juiste afweging in te maken. Een

goed alternatief hierop is om de klagers te informeren op grond van artikel 1:377c BW, maar wel met toestemming van de minderjarige.

Wat opvalt is dat ondanks dat de hulpverlener niet rechtmatig heeft gehandeld, er geen maatregel wordt opgelegd. Dit is gelegen in het deels zelf invullen van de wet- en regelgeving. Hier wordt aan een hulpverlener enige ruimte geboden. De wet- en regelgeving biedt onvoldoende kaders en duidelijkheid voor een geval als deze waarin de RvdK om informatie vraagt over een patiënt op grond van artikel 1:240 BW.

§ 6.1 Inleiding

De casussen over minderjarige Y en Z in paragraaf 1.1 zijn situaties waar de RvdK locatie Rotterdam mee te maken kan hebben. In dit hoofdstuk worden de resultaten uit de afgenomen interviews weergegeven. Er zijn vier juridisch deskundigen van de RvdK geïnterviewd om te kijken hoe in de situaties van minderjarige Y en Z gehandeld wordt. Daarbij is aan de hand van de opgestelde topics gekeken hoe er op dit moment een afweging wordt gemaakt en om te kijken wat de knelpunten zijn.

§ 6.2 Informatieverschaffing aan ouders

Uit de afgenomen interviews is naar voren gekomen dat in kinderschermingsonderzoeken de ouders die het gezag hebben als belanghebbende worden aangemerkt.¹⁰⁶ Dit is volgens het procesreglement familie- en jeugdrecht van de rechtbank. Aan een belanghebbende wordt het recht op het rapport en informatie toegekend. Een ouder die niet met het gezag belast is, maar het kind wel heeft erkend, heeft hier in beginsel geen recht op. In overleg moet worden gekeken welke informatie er met die ouder gedeeld wordt. Het soort onderzoek maakt hierbij wel uit. Bij een gezag- en omgangsonderzoek worden de ouders die procespartij zijn bij de rechtbank aangemerkt als belanghebbende. Het kan dus zijn dat een ouder die niet met het gezag belast is, toch recht heeft op informatie. Bij strafonderzoeken is de verzorgende ouder belanghebbend en wordt aan die ouder informatie verschaft. Toch blijkt uit interview 4 dat het onduidelijk is waarom dit bij strafonderzoeken anders verloopt.

§ 6.3 Informatie aan een minderjarige

De informatieverschaffing aan een minderjarige blijft erg complex, zo blijkt uit interview 1. Een minderjarige wordt betrokken bij het onderzoek. Hoe dit wordt ingevuld, is afhankelijk van de leeftijd van de minderjarige. Uit interview 1,2 en 3 komt naar voren dat een kind vanaf twaalf jaar belanghebbend is en recht heeft op informatie. Bij een kind onder de twaalf jaar hangt het verschaffen van informatie af van waar het kind toe in staat is en of dit het kind niet beschadigt, zo blijkt uit interview 3. In de andere interviews wordt hier geen duidelijkheid over geboden. Uit interview 1,2 en 3 blijkt dat een kind tussen de twaalf en zestien jaar oud in principe zijn eigen gespreksverslag krijgt en dat een kind van zestien jaar of ouder het volledige rapport krijgt. Van

¹⁰⁶ Zie bijlage 4: interviews 1, 2, 3 en 4.

deze regels kan wel worden afgeweken, als het niet in het belang van het kind blijkt. Hier speelt het verstandelijk vermogen ook een rol in. In interview 1 komt naar voren dat het belang van de minderjarige hier doorslaggevend is. Uit interview 4 komt naar voren dat met een minderjarige niet altijd informatie gedeeld wordt en dat er vergeten wordt om vanuit de minderjarige te denken.

§ 6.4 Informatie aan anderen

Uit interview 1,2 en 3 komt naar voren dat er aan anderen informatie wordt verschaft indien zij als belanghebbenden worden aangemerkt. Naast de gezaghebbende ouders wordt de stiefouder die bij de ouder met het gezag woont, de pleegouders die langer dan een jaar voor het kind zorgen, de voogd en adoptieouders als belanghebbenden aangemerkt. Uit interview 1 en 2 blijkt dat dit conform het procesreglement familie- en jeugdrecht van de rechtbank is. Uit interview 4 komt naar voren dat een ander als informant kan worden opgenomen. In multidisciplinair overleg (hierna: mdo) wordt besproken in welke mate er informatie gedeeld wordt. Bij het verstrekken van informatie aan een informant is in interview 3 gezegd, dat er niet meer gedeeld moet worden dan noodzakelijk. De veiligheid van de minderjarige is van belang.

§ 6.5 Botsende rechten

Uit de interviews blijkt dat het botsen van het recht van de minderjarige en dat van de gezaghebbende ouder weleens voor komt. Als hier sprake van is, blijkt uit alle interviews dat het gesprek aangaan met de minderjarige om te kijken waar de bezwaren in zijn gelegen, van belang is.¹⁰⁷ Tevens blijkt dat er een belangenafweging gemaakt dient te worden. In interview 1 worden de leeftijd en de omstandigheden van het geval meegewogen. De veiligheid en het belang van het kind moeten voldoende worden gewaarborgd, blijkt uit interview 2 en 3. Tevens blijkt uit interview 2 en 3 dat er in de praktijk nauwelijks wordt gekozen om een ouder niet te informeren. Tenzij het gaat om bijvoorbeeld eerwraak, dan dient het Landelijk Expertise Centrum Eergerelateerd Geweld (hierna: LEC EGG) geraadpleegd te worden. Zij doen onderzoek en geven advies in zaken waar er sprake is van eergerelateerd geweld. Dit komt naar voren in interview 3 en 4. Ook andersom kan er sprake zijn van botsende rechten, zo blijkt uit interview 4. Een ouder kan aangeven dat het informatie over hen betreft, waar de minderjarige niets van weet en waarvan ouders niet willen dat het kind dat te lezen krijgt. Ook hier wordt een afweging in gemaakt.

¹⁰⁷ Zie bijlage 4: interviews 1, 2, 3 en 4.

§ 6.6 Toestemming

Er wordt doorgaans geen toestemming gevraagd aan het kind voor het benaderen van informanten.¹⁰⁸ Toch komt in interview 2 naar voren dat door sommige raadsonderzoekers wel expliciet toestemming gevraagd wordt aan een minderjarige. Ook blijkt in de praktijk de toestemming van ouders doorslaggevend te zijn. Als er geen toestemming is van ouders, is de noodzakelijkheid van de informatie van belang.¹⁰⁹ In interview 2 wordt hier invulling aan gegeven door aan te geven dat er sprake is van noodzaak als je zonder die informatie geen beeld krijgt. Dit zou volgens interview 1 ook het geval zijn als het essentiële informatie betreft over de ontwikkeling van het kind. Het opvragen moet wel proportioneel zijn en met een duidelijk doel, zo blijkt uit interview 3. Uit interview 4 komt naar voren dat voorop moet staan dat er een duidelijk beeld verkregen moet worden.

§ 6.7 Knelpunten

Bij interview 1, 2, 3 en 4 komt naar voren dat er knelpunten zijn bij het opvragen van informatie. Het gaat met name om het opvragen van informatie bij de GGZ over de volwassenen. De GGZ is terughoudend hierin. Dit komt mogelijk door angst voor tuchtrechtelijke vervolgingen. Deze angst blijkt ook bij andere informanten te spelen. Daarnaast blijkt uit alle interviews dat er ook in de werkwijze van de RvdK een knelpunt zit. In het Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming ontbreken duidelijke richtlijnen met betrekking tot aan wie de informatie verstrekt kan worden en wat de rechten van het kind zijn indien deze de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt. Tevens is de onduidelijkheid over het verloop van het onderzoek voor de ouders en de minderjarige een knelpunt, blijkt uit interview 4.

§ 6.8 Deelconclusie

In dit hoofdstuk is naar voren gekomen op welke wijze de RvdK op dit moment omgaat met het verschaffen van informatie aan de ouders, de minderjarige en derden binnen het raadsonderzoek. De ouders die met het gezag belast zijn, de stiefouder die met de gezaghebbende ouder samenwoont, de pleegouders die langer dan een jaar voor het kind zorgen, de voogd, adoptieouders en de minderjarige die de leeftijd van zestien heeft bereikt, worden als belanghebbende aangemerkt in een kinderbeschermingsonderzoek. Een belanghebbende heeft recht op informatie en het gehele raadsrapport. De minderjarige die de leeftijd van twaalf jaren heeft bereikt, wordt tevens als belanghebbende aangemerkt. Zij krijgen echter hun eigen gespreksverslag toegestuurd. In geval een minderjarige zich beroept op zijn

¹⁰⁸ Zie interview 1,3 en 4.

¹⁰⁹ Zie interview 1, 2, 3 en 4.

privacyrechten is het in eerste instantie van belang om te kijken naar de noodzaak van de informatie. Daarnaast is het belangrijk dat er met de minderjarige wordt gesproken over de bezwaren en dat hier naar gekeken wordt. Het uitgangspunt is wel dat er zowel met gezaghebbende ouders en de minderjarige informatie wordt gedeeld. In welke mate dit gebeurt, is afhankelijk van de leeftijd van de minderjarige. Met betrekking tot het vragen van toestemming aan de minderjarige wordt hier niet consequent in gehandeld. Om dit te verbeteren is een duidelijk kader in het Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming wenselijk.

§ 7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de conclusies weergegeven die aan de hand van het onderzoek zijn verkregen. De aanleiding van dit onderzoek was de onduidelijkheid omtrent de rechtspositie van de minderjarige die de leeftijd van zestien jaar had bereikt en hoe dit zich verhoudt tot de rechtspositie van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s). Naar aanleiding hiervan is de volgende centrale vraag geformuleerd, die in dit hoofdstuk beantwoord zal worden.

‘Wat kan op basis van wetsanalyse, literatuuronderzoek, jurisprudentieonderzoek en interviews geadviseerd worden aan de Raad voor de Kinderbescherming te Rotterdam, met betrekking tot een werkwijze die toeziet op de rechtspositie van een minderjarige die de leeftijd van zestien heeft bereikt ten opzichte van de rechtspositie van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) binnen het raadsonderzoek?’

§ 7.2 Beantwoording hoofdvraag

Ten aanzien van een advies waarin duidelijk is wat het recht van een zestienjarige is ten opzichte van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s), kan het volgende gezegd worden. Uit de wetsanalyse en literatuuronderzoek is naar voren gekomen dat het recht van de minderjarige zich in de loop der jaren steeds meer heeft ontwikkeld. Dit blijkt uit de wetgeving die op internationaal, Europees en nationaal is vastgelegd. Ondanks dat de leeftijdsgrens voor meerderjarigheid vastgesteld is op achttien jaren, wordt een minderjarige in bepaalde gevallen gelijkgesteld aan een meerderjarige. Dit blijkt uit de WGBO, de Jeugdwet en de AVG, waarin aan een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt meer rechten worden toegekend dan een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt. Dit brengt met zich mee dat een minderjarige van zestien jaar of ouder een dusdanig sterk privacy recht heeft dat dit de rechten van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) kan beperken. Een minderjarige van zestien jaar of ouder heeft vanuit de privacy wetgeving recht op informatie over hem- of haarzelf en dit recht komt in beginsel niet langer toe aan zijn of haar gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s).

Uit het literatuuronderzoek en de interviews blijkt tevens dat het Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming hier onvoldoende op afgestemd is en onvoldoende kaders biedt. Aan de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) en een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar

heeft bereikt, wordt op grond van het Kwaliteitskader in beginsel het recht op afgifte van en inzage in het gehele raadsrapport toegekend. Hierbij wordt voorbij gegaan aan het feit dat het inzagerecht van een minderjarige van zestien jaar of ouder inhoudt dat de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) in beginsel geen recht meer hebben op de informatie. Wat betreft het opvragen van informatie bij een informant, wordt aan de toestemming van de minderjarige voorbij gegaan en prevaleert de toestemming van ouders. Uit de interviews komt naar voren dat in de praktijk het Kwaliteitskader leidend is en dat er vaak vergeten wordt om vanuit de minderjarige te denken en de rechten die een minderjarige van zestien jaar of ouder heeft. De wetgeving laat duidelijk zien dat in bepaalde gevallen het recht van de minderjarige prevaleert boven dat van het gezag van de ouder(s)/verzorger(s). Dit komt ook naar voren in het jurisprudentieonderzoek. De rechter hecht duidelijk waarde aan de leeftijd van de minderjarige en de rechten die daaruit voortvloeien als dit botst met het recht van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s). Uit de interviews blijkt dat bij de RvdK de ouders (mede) alle rechten uitoefenen namens de minderjarige, ongeacht de leeftijd. In sommige gevallen wordt een minderjarige van zestien jaar of ouder wel om toestemming gevraagd, alleen lijkt hier geen consistentie in te zijn.

Het advies dat aan de RvdK gegeven kan worden, is om duidelijke richtlijnen op te nemen in het Kwaliteitskader, waarin de rechten van een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt duidelijk zichtbaar zijn. Dit biedt de RvdK duidelijke kaders om het werk met zorgvuldigheid en consistentie uit te voeren. Het recht van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) moet echter niet vergeten worden nu de maatregelen die de RvdK oplegt ook hun persoon raken. Er moet met betrekking tot informatievervalsing een afweging gemaakt worden in hoeverre de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) geïnformeerd dienen te worden, waarbij er geen vergaande inbreuk gemaakt wordt op het recht van de minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt. Daarnaast dient de minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt toestemming te geven voor het benaderen van informanten die op de minderjarige toezien. Indien een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt niet wil dat er informatie met de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) wordt gedeeld of niet wil dat er informanten benaderd worden, moet er een afweging gemaakt worden waarbij wordt gekeken naar de leeftijd van de minderjarige, de aard van de informatie, het bezwaar van de minderjarige en de rechten die aan een zestienjarige worden toegekend.

§ 7.3 Verantwoording

Het doel van dit onderzoek is om duidelijkheid te verschaffen over de rechten van een zestienjarige en hoe dit zich verhoudt met de gezaghebbende ouder. Dit doel is bereikt, want het onderzoek geeft duidelijk weer hoe er in de literatuur en in de praktijk invulling aan wordt gegeven. Bovenstaande conclusie geeft duidelijk aan welk advies er aan de RvdK wordt gegeven. Dit maakt het onderzoek bruikbaar. De bruikbaarheid van het onderzoek vloeit ook voort uit de aanbevelingen die zijn opgenomen in hoofdstuk 8 en het beroepsproduct dat is opgenomen in bijlage 6. Hier worden concrete oplossingen aangedragen, die toepast kunnen worden in de praktijk.

§ 8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt naar aanleiding van het onderzoek en de conclusies concrete aanbevelingen gedaan aan de RvdK om de werkwijze met betrekking tot de rechten van de zestienjarige duidelijk te maken en hoe dit zich verhoudt met het recht van de gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s). Er zal per aanbeveling een korte toelichting volgen.

§ 8.2 Aanbevelingen

▪ Toestemming

Met betrekking tot de toestemming van een minderjarige voor het benaderen van informanten dient in hoofdstuk 3 van het Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming, paragraaf 3 onder e, het volgende toegevoegd te worden: In plaats van de toestemming van de ouders voor het benaderen van informanten, wordt aan de minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt toestemming gevraagd indien het informatie over de minderjarige betreft. Indien de minderjarige van zestien jaar niet instemt met toestemming en de RvdK toch een informant gaat benaderen, wordt dit aan de minderjarige en de informant medegedeeld en gemotiveerd in het raadsrapport.

▪ Raadsrapport

Met betrekking met het verstrekken van het raadsrapport dient in hoofdstuk 3 van het Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming, paragraaf 5 onder a, het volgende toegevoegd te worden: Indien de minderjarige de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, oefent de minderjarige alleen het recht uit op afgifte en inzage in het raadsrapport. Aan ouders wordt informatie, dan wel het gehele raadsrapport verstrekt op een wijze waarbij geen verstreckende inbreuk wordt gemaakt op het recht van de zestienjarige, dan wel met diens toestemming.

▪ Belangenafweging

Met betrekking tot het maken van een belangenafweging in het geval dat het recht van een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, botst met dat van de gezaghebbende ouder, wordt het volgende geadviseerd. In het Kwaliteitskader dient op een nader te bepalen plek vastgelegd te worden, welke feiten en omstandigheden de RvdK dient af te wegen in geval een belangenafweging gemaakt dient te worden. Uit het onderzoek blijkt dat er gekeken moet worden naar de leeftijd van de minderjarige, de aard van de

informatie, het bezwaar van de minderjarige en de rechten die aan een zestienjarige worden toegekend.

- Rechten zestienjarige

Met betrekking tot duidelijkheid over de rechten van de zestienjarige, wordt het volgende advies gegeven. In het Kwaliteitskader dient op een nader te bepalen plek te worden opgenomen dat de RvdK, tijdens het onderzoek naar de situatie van de minderjarige, de minderjarige op de hoogte moet stellen van zijn/haar rechten in het kader van transparant handelen. Deze rechten zijn opgenomen in hoofdstuk 2 van dit onderzoek en dienen op schrift, dan wel mondeling aan een minderjarige bekend gemaakt te worden. Tevens moet voor de medewerkers van de RvdK duidelijk zijn van welke rechten een zestienjarige geniet. Om dit inzichtelijk te maken, is in bijlage 6 een factsheet opgenomen om duidelijkheid te bieden en helder te krijgen waar rekening mee moet worden gehouden tijdens het raadsonderzoek.

BRONNENLIJST

Literatuur

- **Blaak e.a.**

M. Blaak e.a., *Handboek Internationaal Jeugdrecht*, leiden: Defence for Children 2012.

- **De Boer**

J. de Boer, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. 1. Personen- en familierecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2010.

- **De Graaf e.a.**

J.H. de Graaf, C. Mak, F.K. van Wijk, *Rechten van het kind en ouderlijke verantwoordelijkheid*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2008.

- **Leenen e.a.**

H.J.J. Leenen, J.C.J. Dute, J.K.M. Gevers, J. Legemaate, G.R.J. de Groot, M.E. Gelpke en E.J.C. de Jong, *Handboek gezondheidsrecht*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers, zevende druk, 2017.

- **Linden e.a.**

A.P van der Linden, F.G.A. ten Siethoff & A.E.I.J. Zeijlstra-Rijpstra, *Jeugd en Recht*, Houten: Bohn Stafleu van Loghum 2014.

- **Mellema-Kranenburg**

Prof. mr. T.J. Mellema-Kranenburg, 'artikel 5.3 de wettelijke vertegenwoordiger van de minderjarige', in: C.G. Breedveld-de Voogd & S.E. Bartels (red.), *Groene Serie Bijzondere overeenkomsten*, Deventer: Wolters Kluwer.

- **R. Odink**

R. Odink, *Het ouderlijk gezag ontwikkel*, Zutphen: Paris 2013.

- **Tjong Tjin Tai**

T.F.E. Tjong Tjin Tai, *Mr. C. Assers Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. 7. Bijzondere overeenkomsten. Deel IV. Opdracht, incl. de geneeskundige behandelingsovereenkomst en de reisovereenkomst*, Deventer: Wolters Kluwer 2018.

- **Weijers**

I. Weijers, *Jeugdrecht in de praktijk*, Amsterdam: SWP 2018.

- **Wijne**

mr. dr. R.P. Wijne, 'artikel 447. Minderjarigen', in: C.G. Breedveld-de Voogd & S.E. Bartels (red.), Groene Serie Bijzondere overeenkomsten, Deventer: Wolters Kluwer.

mr. dr. R.P. Wijne, 'artikel 448. informatieplicht', in: C.G. Breedveld-de Voogd & S.E. Bartels (red.), Groene Serie Bijzondere overeenkomsten, Deventer: Wolters Kluwer.

mr. dr. R.P. Wijne, 'artikel 457. Inlichtingen aan derden', in: C.G. Breedveld-de Voogd & S.E. Bartels (red.), Groene Serie Bijzondere overeenkomsten, Deventer: Wolters Kluwer.

- **Wortmann & Duijvendijk-Brand**

S.F.M. Wortmann & J. van Duijvendijk-Brand, *Compendium van het personen- en familierecht*, Deventer: Kluwer 2015.

Wetenschappelijke artikelen

- **Broersma, Kind & Adolescent Praktijk 2018/1, p. 37 (online publiek)**

A. Broersma, 'wat kan, mag niet altijd, en andersom', Kind & Adolescent Praktijk 2018, afl. 1, p. 37.

- **Bruning, TvGR 2013/2, p. 115-135**

M.R. Bruning, 'Zorg om het kind. Bescherming van minderjarigen en het gezondheidsrecht', TvGR 2013, afl. 2, p. 115-135.

- **Magala & Roestenberg, Sociaal Bestek 2017/april, p. 42 (online publiek)**

M. Magala & M. Roestenberg, 'Dilemma in de jeugdketen: wel of geen gegevens delen?', Sociaal Bestek 2017, p. 42.

- **Verdoodt & Lievens, Computerrecht 2017/4, p. 232/233**

V. Verdoodt & E. Lievens, 'De AVG bekeken vanuit een kinderrechtenperspectief: pluspunten, knelpunten en vraagstukken', computerrecht 2017, afl. 4, p. 232/233.

- **Verheij, Vakblad Sociaal Werk 2017/4, p. 39 (online publiek)**

M. Verheij, 'Verstevinging rechtspositie', Vakblad Sociaal Werk 2017, afl. 4, p. 39.

Artikelen uit tijdschriften

- **Jansen, NJB 2016/30, p. 2177-2181**

E. Jansen, 'De eigen(aardige) procesbevoegdheid van de minderjarige', NJB 2016, afl. 30, p. 2177-2181.

Artikelen uit kranten

- **König, NRC 12 mei 2017**

E. König, '12-jarige jongen mag chemotherapie weigeren', NRC 12 mei 2017.

Stukken van de RvdK

- 'Kwaliteitskader van de Raad voor de Kinderbescherming', Den Haag, november 2016.

Elektronische bronnen

- Brieq, Kinderen in de Algemene Verordening Gegevensbescherming, bekeken op 25 april 2019, www.brieq.nl (blog/ Kinderen in de Algemene verordening Gegevensbescherming)
- Europa.eu (EU law / verordeningen, richtlijnen en andere rechtshandelingen)
- Jmouders.nl (zoek op: ouderlijke macht en wat daarbuiten valt)
- Kinderrechten.nl (zoek op: thema familie)

Kamerstukken

- *Kamerstukken II 1992/93, 23012, 2.*
- *Kamerstukken II 1992/93, 21561, 15.*
- *Kamerstukken II 1994/95, 23012, 11.*
- *Kamerstukken II 1994/95, 23012, 73c (MvA).*
- *Kamerstukken II 2012/13, 33684, 3 (MvT).*
- *Kamerstukken II 2017/18, 34851, 3 (MvT).*

Jurisprudentie

- Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Amsterdam, 7 maart 2019, ECLI:NL:TGZRAMS:2019:31
- Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Den Haag, 9 februari 2016, ECLI:NL:TGZRSGR:2016:17
- Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Den Haag, 12 april 2016, ECLI:NL:TGZCTG:2016:162
- Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Den Haag, 8 november 2016, ECLI:NL:TGZRSGR:2016:110

- Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Den Haag, 11 april 2017, ECLI:NL:TGZCTG:2017:60
- Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Den Haag, 9 januari 2018, ECLI:NL:TGZCTG:2018:12
- Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Den haag, 17 juli 2018, ECLI:NL:TGZRSGR:2018:104
- Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Zwolle, 19 mei 2017, ECLI:NL:TGZRZWO:2017:92
- Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Zwolle, 1 maart 2019, ECLI:NL:TGZRZWO:2019:41
- Rechtbank Noord-Holland, 12 mei 2017, ECLI:NL:RBNHO:2017:3955.

BIJLAGEN

Bijlage 1 – Overzicht uitspraken

- 1 | Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Amsterdam, 7 maart 2019,
ECLI:NL:TGZRAMS:2019:31
- 2 | Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Den Haag, 9 februari 2016,
ECLI:NL:TGZRSGR:2016:17
- 3 | Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Den Haag, 12 april 2016, ECLI:NL:TGZCTG:2016:162
- 4 | Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Den Haag, 8 november 2016,
ECLI:NL:TGZRSGR:2016:110
- 5 | Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Den Haag, 11 april 2017, ECLI:NL:TGZCTG:2017:60
- 6 | Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Den Haag, 9 januari 2018,
ECLI:NL:TGZCTG:2018:12
- 7 | Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Den Haag, 17 juli 2018,
ECLI:NL:TGZRSGR:2018:104
- 8 | Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Zwolle, 19 mei 2017, ECLI:NL:TGZRZWO:2017:92
- 9 | Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg Zwolle, 1 maart 2019, ECLI:NL:TGZRZWO:2019:41

Topics

- Gezag
- Leeftijd
- Informatie verstrekken/onthouden
- Toestemming
- Beroepsgeheim
- Gegrond/ongegrond

Leeswijzer

X = Wordt niet besproken

Bijlage 2 -Jurisprudentieschema

Topics	Gezag	Leeftijd	Informatie verstrekken/ onthouden	Toestemming	Beroepsgeheim	Gegron- degrond
Uitspraak						
1	In de uitspraak wordt het kind als dochter van klager (de vader) aangemerkt. Een rechtszaak over het ouderlijk gezag dient dan nog plaats te vinden. Het College oordeelt dat het zorgvuldiger was om klager, als vertegenwoordiger van het kind (tijdig) te informeren over de informatie-verstrekking.	De leeftijd van kind, die de leeftijd van dertien jaar heeft bereikt, wordt enkel als feit benoemd in de uitspraak en is niet in het geding.	Het betreft medische informatieverstrekking aan de RvdK. Het College oordeelt dat het verstrekken van informatie aan de RvdK kan, indien dit noodzakelijk kan worden geacht voor de uitoefening van de taken van de RvdK op grond van artikel 1:240 BW. De rechter oordeelt dat er zorgvuldig en in lijn met artikel 1:240 BW is gehandeld door telefonisch nadere informatie over het verzoek van de RvdK te verzoeken alvorens tot verstrekking over te gaan.	Verweester (huisarts) heeft na verzoek van de RvdK op 13 december 2017 zonder toestemming van klager schriftelijk informatie verstrekt. Klager is hier wel over geïnformeerd en heeft een kopie ontvangen van de overlegde informatie. Op 9 juli 2018 is er wederom op verzoek van de RvdK schriftelijke informatie verstrekt zonder mededeling en toestemming van klager. Het College oordeelt dat verweester zonder toestemming van degene die het betreft informatie kan verstrekken en dat verweester op dit punt geen verwijt kan worden gemaakt.	X	De Klacht wordt afgewezen. Het College heeft geoordeeld dat de klacht ongegrond is nu verweester rechtmatig heeft gehandeld.

Topics	Gezag	Leeftijd	Informatie verstrekken/ onthouden	Toestemming	Beroepsgeheim	Gegronde/ ongegronde
Uitspraak						
2	Ouders zijn gescheiden en hebben gezamenlijk het ouderlijk gezag. Het kind wordt door anderen dan de ouders verzorgd. Klager stelt dat hij als gezaghebbende ouder recht heeft op medische informatie van het kind. Het College gaat hierin mee en oordeelt dat klager, als vader belast met het ouderlijk gezag, in beginsel informatie over zijn zoon dient te krijgen.	Het kind is vijftien jaar oud. Dit weegt het College mee in het oordeel. Er is namelijk bepaald dat het kind de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt en klager als vader met het ouderlijk gezag om die reden recht heeft op informatie.	Het betreft in dit geval het deels onthouden van informatie aan klager, de gezaghebbende vader van het kind. De namen en adressen van andere behandelaars zijn niet bekend gemaakt. Het College oordeelt dat dit in beginsel niet rechtvaardig is, aangezien het hier gaat om een ouder die met het gezag belast is en het een kind betreft dat de leeftijd van zestien jaar nog niet heeft bereikt.	De verzorgers van het kind hebben bij inschrijving bij verweerster (de huisarts) medegedeeld dat klager geen informatie over het kind aan een derde mag geven. Hier heeft verweerster in eerste instantie gehoor aan gegeven door geen informatie aan klager te verstrekken, maar dit over te laten aan de verzorgers. Het College oordeelde dat niet duidelijk is waarop de instructie van de verzorgers gebaseerd is en of klager onder derden valt zoals zij bedoelen.	Het College oordeelt dat verweerster in beginsel geen verplichting tot geheimhouding heeft jegens klager. Het College verwijst hiervoor naar artikel 7:457 lid 3 BW, waarin de uitzonderingen op de geheimhoudingsplicht vermeld zijn ingeval de patiënt minderjarig is. In dit geval oordeelt de rechter dat er geen feiten en omstandigheden zijn die ertoe leiden dat ingeval klager inlichtingen verstrekt, niet de zorg van een goed hulpverlener in acht zou nemen. Verweerster moest hier zelf een afweging in maken.	De klacht is ongegrond en is afgewezen. Volgens het College heeft verweerster in redelijkheid een besluit kunnen nemen over het achterwegen laten van het verstrekken van de namen en adressen van de andere behandelaren.

Topics	Gezag	Leeftijd	Informatie verstrekken/ onthouden	Toestemming	Beroepsgeheim	Gegronde/ ongegronde
Uitspraak						
3	Sinds 19 april 2013 oefent de ex-vrouw van klager alleen het gezag uit over de kinderen. Het College stelt dat ingevolge het bepaalde in artikel 7:465 lid 1 BW de met het gezag belaste ouder alle rechten en plichten uit de geneeskundige behandelings-overeenkomst namens de minderjarige uitoefent. De leeftijd van de minderjarige speelt hierbij een rol. In dit geval komt aan klager deze rechten niet toe.	De drie kinderen waren ten tijde van het psychodiagnostisch onderzoek jonger dan twaalf jaar. Gezien de leeftijd van de kinderen houdt dit op grond van artikel 7:465 lid 1 BW in dat de gezaghebbende ouder alle rechten en plichten uit de geneeskundige behandelings-overeenkomst namens de minderjarige uitoefent.	Het betreft hier het onthouden van informatie aan klager, de vader van de kinderen die niet met het gezag is belast. Het College geeft hierover aan dat klager recht heeft op informatie/inlichtingen over belangrijke feiten en omstandigheden over de verzorging en opvoeding op grond van artikel 1:377c BW. De informatie als bedoeld in dat artikel is echter niet gelijk aan de informatie op grond van de artikelen 7:457 lid 3 en 7:448 BW die toekomt aan de ouder die met het gezag belast is. Tevens bevat dit ook geen recht op inzage of een recht op afgifte van het dossier. Het College volgt klager dan ook niet in zijn standpunt dat hij recht had op een afschrift van de betreffende rapportages.	De ex-vrouw van klager heeft toestemming gegeven voor de aanwezigheid van de gezinsvoogd bij de intakegesprekken. Er heeft op 28 oktober 2013 een gesprek plaatsgevonden tussen klager, verweerster en een andere GZ-psycholoog. Klager heeft geen toestemming gegeven om informatie op te nemen in de opgestelde rapportage.	De bevindingen van verweerster die zijn neergelegd in de rapportage van de kinderen vallen onder het beroepsgeheim op grond van artikel 7:457 BW. Dit geldt niet ten opzichte van de gezagdragende ouder. Het College oordeelt dat verweerster om bovenstaande geen inlichtingen verstrekt die verder gaan dan het noodzakelijke doel, te weten het informeren van klager op grond van artikel 1:377c BW. Het College oordeelt dat verweerster mocht volstaan met de conclusies van de bevindingen van het onderzoek bij de kinderen.	Het beroep wordt verworpen. Er is geen aanleiding gegeven tot het vaststellen van andere feiten en tot het komen van een andere beslissing dan in eerste aanleg is besloten.

Topics	Gezag	Leeftijd	Informatie verstrekken/onthouden	Toestemming	Beroepsgeheim	Gegronnd/ongegronnd
Uitspraak						
4	Klager is vader van het kind. Klager heeft echter niet het ouderlijk gezag over het kind. Het College oordeelt dat enkel de ouder die met het gezag belast is, recht heeft op informatie uit hoofde van artikel 7:457 lid 3 BW. Klager heeft als niet gezaghebbende ouder recht op informatie zoals in artikel 1:377c BW staat vermeld. Het is aan de hulpverlener om te beoordelen welke informatie gedeeld wordt.	Het kind was ten tijde van de behandeling dertien of veertien jaar oud. De minderjarige patiënt tussen de twaalf en zestien jaar dient naast de gezaghebbende ouder toestemming te geven voor de behandeling op grond van artikel 7:450 lid 2 BW, zoals ook het geval bij dit kind.	Klager heeft aan verweerster verzocht om informatie over het kind te verstrekken. Verweerster heeft beknopt informatie verstrekt, waarop klager meerdere malen om aanvullende informatie heeft verzocht. Het betreft hier het deels onthouden van informatie aan de vader van het kind die niet met het gezag belast is.	Het kind was ten tijden van de behandeling dertien of veertien jaar oud. Zij had als wens dat er geen informatie verstrekt zou worden aan klager. Wel was ze akkoord met het informeren van klager zoals bedoeld in artikel 1:377c BW. Het College is van oordeel dat verweerster niet gehouden was om klager meer informatie te verstrekken.	Volgens het College valt de informatie die verweerster tijdens het onderzoek heeft verkregen onder het beroepsgeheim. Op grond van artikel 7:457 lid 3 BW heeft de gezaghebbende ouder recht op de informatie die onder het beroepsgeheim valt, tenzij dit niet verenigbaar is met de zorg van een goed hulpverlener. Aangezien klager niet belast is met het ouderlijk gezag geldt deze uitzondering niet en heeft hij geen recht op informatie. Het is aan de hulpverlener, in dit geval verweerster, om te beoordelen in hoeverre ze de informatie die onder het beroepsgeheim valt deelt, om te voldoen aan artikel 1:377c BW. Het College stelt dat er door verweerster hier een weloverwogen en zorgvuldige afweging is gemaakt. Zij was zich bewust van haar beroepsgeheim en heeft gesproken met de moeder van de minderjarige en de minderjarige die ten tijden (bijna) veertien jaar oud was.	Ongegrond, klager valt geen verwijt te maken door haar manier van handelen.

Topics	Gezag	Leeftijd	Informatie verstrekken/onthouden	Toestemming	Beroepsgeheim	Gegronnd/ongegronnd
Uitspraak						
5	Klagers zijn de ouders van het kind dat geboren is in 1995 en overleden is in 2015.	Het kind was ten tijde van de behandeling tussen de elf en achttien jaren oud. Het College heeft de leeftijd van de minderjarige niet meegewogen in het oordeel.	Het betreft het delen en opvragen van informatie aan/bij onder anderen Veilig Thuis, de KNMG en andere behandelaren van het kind. Op dit punt oordeelt het College dat het klager in haar hoedanigheid als arts vrij staat en de patiënt niet op de hoogte gebracht hoefde te worden.	Er was geen toestemming. Het college oordeelt dat de toestemming van klagers op dat moment ook niet vereist was, aangezien het kind toen de leeftijd van zestien jaar had bereikt.	X	Klacht is ongegrond, verweerder heeft niet tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld.

Topics	Gezag	Leeftijd	Informatie verstrekken/ onthouden	Toestemming	Beroepsgeheim	Gegronnd/ongegronnd
Uitspraak						
6	Klagers zijn de biologische ouders van het kind. Moeder heeft het eenhoofdig gezag over de minderjarige. Vader komt dagelijks bij moeder en kind over de vloer. Het College oordeelt dat de toestemming van vader niet van belang was, gezien hij niet met het gezag belast is.	Het kind was tijdens inschrijving bij de behandelaar, verweerder, acht jaar oud. Het College heeft de leeftijd van de minderjarige niet meegewogen in het oordeel.	Het betreft het verstrekken van informatie over het kind, de moeder en de vader aan de RvdK. Het College oordeelt met betrekking tot het kind dat dit mag, omdat moeder toestemming heeft gegeven. Met betrekking van ouder is dit niet rechtmatig vanwege het ontbreken van toestemming.	Moeder heeft aan de RvdK, na enige wijziging op de machtiging, toestemming gegeven voor het benaderen van informanten met betrekking tot het kind. De RvdK heeft vader proberen te bereiken, maar dit was zonder resultaat. Het College oordeelt dat enkel de toestemming van moeder die is belast met het ouderlijk gezag, mocht betekenen dat het beroepsgeheim doorbroken kon worden. Met betrekking tot informatie die over klagers zijn gedeeld met de RvdK, oordeelt het College dat dit niet rechtmatig is, aangezien klagers hier geen toestemming voor hebben gegeven.	Het college is van oordeel dat verweerder terecht heeft aangenomen dat hij de gegevens met betrekking tot het kind mocht delen met de RvdK. Op grond van artikel 1:240 BW kan een persoon die een beroepsgeheim heeft namelijk zonder toestemming van degene die het betreft aan de RvdK inlichten verstrekken indien dit nodig is voor de uitoefening van de taken van de RvdK. Het college verwijst naar de Memorie van toelichting waarin staat vermeld dat het wel de eigen beroepsverantwoordelijkheid van de hulpverlener is om in een concreet geval te beoordelen of dit beroepsgeheim kan/moet worden doorbroken. De richtlijnen van de KNMG helpen hierbij om een zorgvuldige afweging in te kunnen maken. Het College oordeelt dat verweerder niet meer informatie heeft verstrekt dan wat relevant zou kunnen zijn.	Met betrekking tot het verstrekken van informatie over klagers oordeelt het College dat dit niet mocht, omdat er geen toestemming was en geen reden om het beroepsgeheim te doorbreken. Toch wordt er geen maatregel opgelegd, omdat het College niet twijfelt over de goede intenties van verweerder. De wet- en regelgeving biedt onvoldoende kaders en duidelijkheid voor een geval als deze waarin de RvdK om informatie vraagt over een patiënt op grond van artikel 1:240 BW. Met betrekking tot het verstrekken van informatie over het kind, acht het College de klacht ongegrond.

Topics	Gezag	Leeftijd	Informatie verstrekken/onthouden	Toestemming	Beroepsgeheim	Gegronnd/ongegronnd
Uitspraak						
7	Klager is de vader van het kind. Klager is samen met de moeder van het kind belast met het ouderlijk gezag.	De minderjarige was ten tijde van het verzoek elf jaar oud. Het kind heeft de leeftijd van twaalf jaar nog niet bereikt, dus heeft klager als gezaghebbende ouder recht op het dossier.	Het betreft het onthouden van informatie aan klager. Klager heeft verzocht om het dossier van het kind in te zien in verband met inschrijven. Het College oordeelt dat klager als gezaghebbende ouder van het kind, die toen de leeftijd van twaalf jaar nog niet bereikt had, recht had op inzage in het dossier van het kind.	Verweester heeft aan klager aangegeven dat er naast toestemming van klager ook schriftelijke toestemming van de moeder van het kind nodig is. Moeder geeft geen toestemming. Het College stelt dat dat er voor inzage geen toestemming van de andere ouder nodig is.	X	De klacht is ongegrond. Verweester heeft zich later gerealiseerd dat er geen toestemming nodig is van de andere ouder. Verweester is teruggekomen op de weigering het dossier af te geven en in het kader van de procedure heeft klager alsnog beschikking gekregen over het dossier van het kind. Om bovenstaande redenen is het verweester niet tuchtrechtelijk te verwijten.

Topics	Gezag	Leeftijd	Informatie verstrekken/onthouden	Toestemming	Beroepsgeheim	Gegronde/ongegronde
Uitspraak						
8	Klager is de vader van het kind. In de uitspraak wordt niet expliciet benoemd of klager met het gezag belast is.	Het kind had de leeftijd van negen jaar bereikt. Het College heeft de leeftijd van de minderjarige niet meegewogen in het oordeel.	Het betreft het onthouden van informatie over de minderjarige na verzoek van klager tot inzage in en afgifte van het dossier. Verweerster voert aan dat inzage in of een afschrift van het dossier van het kind de persoonlijke levenssfeer van ouders zou kunnen schaden. Dit acht verweerster niet in het belang van het kind. Daarnaast betreft het ook het verstrekken van informatie aan de huisarts.	Klager verwijt verweerster dat zij zonder toestemming informatie aan de huisarts heeft verzonden. Verweerster geeft aan dat klager toestemming heeft gegeven om te rapporteren aan de huisarts. Het College stelt dat er echter wel duidelijk met ouders gecommuniceerd is en verweerster op grond van toestemming van ouders heeft gehandeld.	Het College beredeneerd als volgt. Verweerster kan afwijken van het beroepsgeheim door informatie te verstrekken aan ouders op grond van artikel 7:457 lid 3 BW. In dit geval is er echter een uitzondering. Door de vechtscheiding van ouders en de loyaliteitsproblematiek van het kind naar ouders toe, zou de informatieverstrekking niet in overeenstemming zijn met goed hulpverlenerschap.	De klacht is ongegrond en is afgewezen.

Topics	Gezag	Leeftijd	Informatie verstrekken/onthouden	Toestemming	Beroepsgeheim	Gegronnd/ongegronnd
Uitspraak						
9	Klaagster is de moeder van de minderjarige kinderen. Zij is samen met vader belast met het ouderlijk gezag. Het College benoemt dat het vanwege feit dat ouders belast zijn met het ouderlijk gezag, van beide ouders toestemming gevraagd dient te worden voor het delen van informatie.	In de uitspraak wordt enkel benoemd dat het om minderjarige kinderen gaat. Het college heeft de leeftijd van de minderjarigen niet meegewogen in het oordeel.	Het betreft het verstrekken van informatie aan Veilig Thuis. Tevens voert klaagster aan dat er geen informatie over de situatie en behandeling van de kinderen is gedeeld met klaagster. Het College oordeelt dat er in de eerste periode voldaan is aan de informatieplicht van verweerster. Zij heeft op twee momenten gesprekken gehad met klaagster over het verloop. In de tweede periode heeft verweerster haar informatieplicht geschonden volgens het College. Zij heeft klaagster niet geïnformeerd over het verloop, wat wel op de weg van verweerster lag om klaagster daarover te informeren.	Verweerster heeft van de vader van de kinderen toestemming ontvangen voor contact met Veilig Thuis. Er is geen toestemming van klaagster gevraagd voor het contact met Veilig Thuis. Het College oordeelt dat verweerster ten onrechte geen toestemming heeft gevraagd aan klaagster. Klaagster is ook met het gezag belast en enkel de toestemming van de vader van de kinderen is hier niet voldoende. Het uitgangspunt is dat aan beide ouders toestemming moet worden gevraagd alvorens er vertrouwelijke informatie gedeeld wordt.	X	Klacht wordt gegronnd verklaard en aan verweerster wordt de maatregel van berisping opgelegd.

Bijlage 3 – Vooraf opgestelde interviewvragen

‘Welke feiten en omstandigheden spelen volgens interviews een rol in de huidige werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming met betrekking tot informatieverstrekking tijdens het raadsonderzoek?’

- Huidige werkwijze informatieverstrekking
 - 1 | Op welke wijze wordt op dit moment omgegaan met informatieverstrekking?
Maakt het soort onderzoek hierbij uit?
Is deze wijze van informatieverstrekking anders ingeval de gezagsverhouding afwijkt?
(eenhoofdig gezag, gezamenlijk gezag, voogdij, gezagsbeperkende maatregel)
 - 2 | Hoe wordt er omgegaan met informatieverstrekking aan de minderjarige?
Speelt de leeftijd van de minderjarige daarbij een rol?
 - 3 | Wat is de belangenafweging ingeval het recht van de minderjarige met betrekking tot het verstrekken van informatie botst met dat van de gezaghebbende ouder?

- Huidige werkwijze benaderen informanten
 - 1 | In het Kwaliteitskader staat dat aan ouders toestemming wordt gevraagd voor het benaderen van informanten. Hoe kijk je tegen het feit aan dat voorbij wordt gegaan aan toestemming van de minderjarige?
 - 2 | Maakt het soort onderzoek hierbij uit?
 - 3 | In het Kwaliteitskader staat dat de RvdK ook kan afwijken van het toestemmingsvereisten ingeval ouders geen toestemming geven. Welke feiten en omstandigheden maken dat de RvdK alsnog een bepaalde informant benadert in dat geval?
 - 4 | Aan de informant wordt medegedeeld dat er geen toestemming is. Merk je dan dat informanten zich sneller beroepen op hun geheimhoudingsplicht/beroepsgeheim?
 - 5 | Wordt door informanten ook gevraagd om toestemming van de minderjarige indien de minderjarige een bepaalde leeftijd heeft bereikt?

Minderjarige Y is zestien jaar oud. Minderjarige Y verblijft twee maanden in een meidengroep. De RvdK doet onderzoek. In de groep laat zij grensoverschrijdend gedrag zien, waar de RvdK van op de hoogte is. Dit betreft belangrijke informatie betreft voor het onderzoek. De groepsleiding heeft dit aan de RvdK verteld. Echter, minderjarige Y wil niet dat dit met haar ouders gedeeld wordt.

De RvdK doet onderzoek naar de situatie van minderjarige Z die de leeftijd van vijftien jaar heeft bereikt. De RvdK vraagt toestemming aan de ouders en de minderjarige Z om zijn school, jeugdreclassering en huisarts te benaderen. De minderjarige Z geeft geen toestemming om de informanten te benaderen. De ouders hebben wel toestemming gegeven.

- Belangenafweging

- 1 | Op welke wijze wordt in bovenstaande casus een afweging gemaakt?
- 2 | Was dit anders geweest als de minderjarige Y de leeftijd van twaalf jaar nog niet bereikt heeft en de minderjarige Z dertien jaar oud zou zijn?
- 3 | Als er voorbij wordt gegaan aan de toestemming van de minderjarige, wordt dit dan met de informant besproken?

- Knelpunten en verbeteringen

- 1 | Zijn er knelpunten die de RvdK ondervindt bij het verschaffen van informatie of het opvragen van informatie bij informanten?
- 2 | Welke verbeteringen zouden helpen om het makkelijker te maken om hier een gedegen afweging in te maken?

Bijlage 4 – Analyseschema interviews

Topics Interviews	Informatie aan ouders	Informatie aan een minderjarige	Informatie aan anderen	Botsende rechten	Toestemming	Knelpunten
1	Belanghebbende krijgen het rapport. Dit zijn in een beschermingsonderzoek de gezaghebbende ouders. In een gezag- en omgangszaak zijn de belanghebbende de ouders die tegen elkaar procederen. Er kan dan ook informatie verschaft worden aan de ouder zonder gezag. Dit is conform het procesreglement van de rechtbank. Ingeval het een ouder betreft zonder het gezag, wordt de ouder als betrokkene aangemerkt. Die ouder heeft niet per definitie recht op informatie, maar er wordt met het onderzoeksteam besproken welke informatie hij krijgt. Bij strafonderzoeken wordt alleen de verzorgende ouder betrokken en de andere ouders als dit nodig is.	Een minderjarige van twaalf jaar is belanghebbend en krijgt daarom ook informatie. Kinderen tussen de twaalf en zestien jaar krijgen in principe alleen hun eigen gespreksverslag. Aan een kind van zestien jaar of ouder wordt het volledige rapport verschaft. Hierbij wordt gehouden aan de AVG. Hier kan van worden afgeweken als de minderjarige bijvoorbeeld zwakbegaafd is. Het belang van het kind is doorslaggevend.	De stiefouder die samen met de gezaghebbende ouder de kinderen opvoedt of de pleegouder die langer dan een jaar voor het kind zorgen zijn belanghebbend en aan hun wordt het rapport verstrekt. Dit is conform het procesreglement van de rechtbank.	Dit is iets waar we steeds meer tegen aan lopen. Het komt niet vaak voor dat een zestienjarige zich daar op beroept. Dit is heel casuïstisch en er zal een belangenafweging gemaakt moeten worden. De leeftijd van het kind is van belang, de motivering van de minderjarige is van belang en de omstandigheden van het geval spelen ook een rol. Als een minderjarige niet wil dat er informatie gedeeld wordt, is het belangrijk om te kijken waarom niet.	In de praktijk wordt er doorgaans geen toestemming aan het kind gevraagd voor het benaderen van informanten. Mogelijk wordt er aan een kind van zestien jaar of ouder wel toestemming gevraagd, want als de behandelaar van een zestienjarige wordt benaderd, lijkt de toestemming van ouders overbodig. Als er geen toestemming wordt gegeven door ouders, is de noodzakelijkheid van belang. Als het essentiële informatie betreft over de ontwikkeling van het kind, kan het een reden zijn dat je voorbij mag gaan aan het recht op privacy.	Informanten die zich sneller beroepen op hun geheimhoudingsplicht of beroepsgeheim. Dit maakt het soms ondoenlijk om het onderzoek goed uit te voeren terwijl er een wettelijke grondslag is om informatie te verschaffen. Daarnaast is onze eigen werkwijze een knelpunt. Er zouden meer handvatten moeten zijn, ook in het Kwaliteitskader.

Topics Interviews	Informatie aan ouders	Informatie aan minderjarige	Informatie aan anderen	Botsen rechten	Toestemming	Knelpunten
2	Dit is anders bij KB dan bij Straf. Bij KB wordt het procesreglement van de rechtbank gevolgd. De ouders met het gezag zijn belanghebbend. Zij krijgen het rapport en hebben ook recht op informatie. Als een ouder geen gezag heeft, maar wel erkend heeft en opvoeder is, wordt die ouder betrokken in het onderzoek. Welke informatie met die ouder gedeeld wordt, is iets wat in overleg wordt besproken.	Informatieverschaffing naar een minderjarige blijft erg complex. Een minderjarige wordt volgens het Kwaliteitskader, met inachtneming van hun leeftijd en hun verstandelijke vermogens, betrokken bij het onderzoek. Je ziet wel een verschil in de mate waar dat in wordt gedaan. Jongeren van zestien jaar hebben recht op het hele rapport. Tussen de twaalf en zestien jaar kun je kijken wat je ze wel en niet gaat geven. In ieder geval het eigen gespreksverslag. In de WGBO heb je hele duidelijke categorieën. Deze zou je ook goed in een raadsonderzoek kunnen toepassen en ik probeer daar wel altijd bij aan te sluiten.	Een stiefvader die woont bij de moeder met het gezag, de pleegouders die langer dan een jaar voor het kind zorgen of de voogd. Die zijn belanghebbend in het onderzoek en die krijgen sowieso het rapport en die hebben ook recht op informatie. Als een kind echt bezwaren heeft tegen het benaderen van informanten, moet er in het onderzoek wel aandacht voor zijn.	Er wordt wel gekeken als een jongere problemen heeft met het verstrekken van informatie aan de ouders, maar daar wordt nog te weinig mee gedaan. In een belangenafweging wordt het rapport vaak nog wel toch verstrekt. Een zestienjarige heeft, volgens uitspraken van het Europese Hof en het IVRK, voorrang boven zijn ouders. Het blijft een lastige afweging. Een gesprek met de minderjarige om te kijken waar de bezwaren in zijn gelegen, is nodig. Als het een belangrijke grond is voor de ontwikkelingsbedreiging en het noodzakelijk is voor de hulpverlening, moet het wel in het rapport vermeld worden.	Aan de minderjarige wordt door sommige raadsonderzoekers wel toestemming gevraagd voor het opvragen van informatie. Het wordt meer als mededeling gedaan, maar het wordt wel besproken. Bij straf heb ik het idee dat er overal wel een beetje aan voorbij wordt gegaan, maar er wordt wel heel veel besproken met jongeren. Als er geen toestemming is van ouders, is de noodzaak van het opvragen van de informatie doorslaggevend. De noodzaak is aan de orde als je zonder die informatie geen beeld krijgt. Door de informant word alleen toestemming gevraagd bij GGZ-instelling en als het gaat om de behandeling van de minderjarige zelf. Volgens mij is die grens gesteld op zestien jaar.	GGZ-instellingen die terughoudend zijn in het verstrekken van informatie. Er kan ook duidelijker uitgelegd worden aan wie je nu informatie verstrekt en ook wat de rechten van het kind daar in zijn.

Topics	Informatie aan ouders	Informatie aan minderjarige	Informatie aan anderen	Botsende rechten	Toestemming	Knelpunten
Interviews						
3	Informatie verschaffen over waarom je betrokken bent en onderzoekt doet, vind ik primair legitimeren van je betrokkenheid als RvdK. Je werkwijze moet transparant zijn. De ouders met het gezag zijn belanghebbend, zij hebben recht op informatie. Bij een gezag- en omgangsonderzoek zijn de ouders procespartij en zij hebben dan recht op informatie.	Een kind van twaalf jaar, uit mijn hoofd, wordt als belanghebbend aangemerkt en heeft recht op informatie. Er kan van worden afgeweken, als het bijvoorbeeld niet in het belang van het kind is en het vermogen van een kind speelt ook een rol. De meerwaarde moet zijn dat je het kind niet beschadigt, maar het uitgangspunt is dat je deelt. Boven de zestien jaar is het uitgangspunt volgens mij dat er altijd recht op informatie is. Onder de twaalf jaar is het belangrijk om te kijken waar een kind toe in staat is en of dit het kind niet beschadigt.	Als je een externe informant hebt moet er niet meer informatie verschaft worden dan noodzakelijk en dit moet in het belang van het onderzoek nodig zijn. De veiligheid van een minderjarige is belangrijk. Een ander dan de gezaghebbende ouder wordt aangemerkt als belanghebbende als het een adoptieouder, stiefouder of pleegouder die langer dan een jaar zorgt voor het kind betreft.	Het komt wel eens voor dat dit botst. Als er informatie gedeeld wordt, moet de afweging gemaakt worden of de veiligheid en het belang van het kind daarin voldoende gewaarborgd is. Bij risicovolle situaties kan het LEC EGG adviseren. Het belang van het kind is doorslaggevend, maar er zal een zorgvuldige afweging gemaakt moeten worden. Het verzoek moet de RvdK wel kunnen onderbouwen. Je moet een ouder informeren over waarom het gezag beperkt wordt. Dit hangt samen. Als het gaat om eerwraak, mishandeling, zwangerschap en seksualiteit met een spanningsveld, kan hier van worden afgeweken.	Onze wettelijke taak is dat we zonder toestemming ook informanten mogen benaderen. Het moet wel proportioneel zijn en er moet ook een duidelijk doel zijn. Het moet transparant zijn. Ik vind het wel een kwalijke zaak dat er voorbij wordt gegaan aan de toestemming van de minderjarige, zeker rond een bepaalde leeftijd. Zeker bij een kind van zestien jaar, is het best discutabel dat we toestemming vragen, bijvoorbeeld voor medische gegevens of bij een persoonlijkheidsonderzoek. In de praktijk is de toestemming van ouders doorslaggevend. Als een minderjarige weigert om toestemming te geven, is het belangrijk om met de minderjarige in gesprek te gaan.	Er is geen consistentie in het constateren of een zestienjarige in staat is om een goede belangenafweging voor zichzelf te maken. Het opvragen van informatie bij de GGZ over de volwassene is ingewikkeld. Daarnaast vraag ik me af of we het voldoende benadrukken, wat het verstrekken van informatie voor gevolgen kan hebben en waar het voor dient. Tot slot, meer op kindniveau werken.

Topics	Informatie aan ouders	Informatie aan minderjarige	Informatie aan anderen	Botsende rechten	Toestemming	Knelpunten
Interviews						
4	Er zit verschil in wanneer er informatie gedeeld wordt. Dit is bij strafzaken bijvoorbeeld anders, maar waarom is nog onduidelijk en er wordt nu naar gekeken. Het is onduidelijk hoe het nu precies gedaan moet worden. Wel wordt er gekeken naar wie het gezag heeft. Met die ouders wordt het besproken en aan hen wordt er toestemming gevraagd. Een ouder die een opvoedrol heeft, kan bij uitzondering ook als belanghebbende worden aangemerkt.	Er wordt niet altijd gecontroleerd hoe de informatie aan een minderjarige verloopt. We bespreken het onderzoeksplan eigenlijk niet en vragen ook geen toestemming aan de minderjarige. Hier speelt de leeftijd van de minderjarige een rol. Het is best vreemd en dat gaat nog niet goed. Er wordt vergeten vanuit de minderjarige te denken. Er kan voor worden gekozen om geen informatie te verstrekken, omdat het kind dit niet altijd fijn vindt. Vooral in gezag- en omgangszaken worden er over en weer beschuldigingen gemaakt.	Een ander kan als informant worden meegenomen. In hoeverre zij informatie ontvangen wordt in mdo besproken en in het rapport vermeld.	Eigenlijk zou er van tevoren besproken moeten worden waar de informatie voor dient en met wie dit gedeeld wordt. Als de situatie zich dan toch voordoet, moet er gekeken worden naar de aard van de informatie en ingeval het weggelaten wordt of het dan alsnog tot de gewenste hulpverlening of interventie kan komen. De veiligheid moet wel voorop staan. Bij eerwraak kan het LEC EGG worden benaderd en kan er voor worden gekozen geen informatie te delen. Het kan ook andersom zijn. Dat een ouder aangeeft dat het informatie betreft wat het kind absoluut niet mag weten. Daar moet een afweging in gemaakt worden.	Er wordt van de minderjarige geen toestemming gevraagd. Of de leeftijd ook een rol speelt is geen uitsluitel over gegeven. Aan ouders wordt wel toestemming gevraagd. Ook zonder toestemming kan de RvdK informatie opvragen. Daar moet wel een afweging in gemaakt worden. Wat daarbij leidend is, is dat er een goed beeld verkregen moet worden.	De RvdK ondervindt talloze knelpunten. Dit varieert. Bijvoorbeeld geen informatie krijgen om verschillende redenen door mogelijke onwetendheid. Daarnaast is de onduidelijkheid over het verloop van het onderzoek voor het kind en de ouders een knelpunt waar aan gewerkt moet worden. Tot slot is het Kwaliteitskader nog onduidelijk en biedt het geen strak kader.

Bijlage 5 – Transcripties

5.1 - Juridisch deskundige A. van Veen

Geïnterviewde	Mr. A. van Veen (JD)
Interviewer	Naomi Kalaykhan (NK)
Datum	31-5-2019
Locatie	RvdK te Rotterdam

NK: Het doel van het interview is om antwoord te geven op de vraag: ‘Welke feiten en omstandigheden spelen volgens interviews een rol in de huidige werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming met betrekking tot informatieverstrekking tijdens het raadsonderzoek?’. Ik heb het interview opgedeeld in categorieën. De eerste vraag is ‘op welke wijze wordt op dit moment omgegaan met informatievervalsing?’

JD: Ja, daar kan ik zeker een antwoord op geven. Want het is een beetje afhankelijk van het soort onderzoek dat gedaan wordt, hoe de informatievervalsing gaat. In principe krijgen belanghebbenden het rapport. Van ieder onderzoek wordt er een rapport opgemaakt en natuurlijk tijdens het onderzoek wordt er desgewenst ook informatie verschaft als ouders of andere betrokkenen vragen hebben over het onderzoek. Maar dat zijn in principe belanghebbende bij het onderzoek en het kind.

NK: En wie wordt dan als belanghebbende aangemerkt?

JD: Dat is dus afhankelijk van het onderzoek wat we doen. In een beschermingsonderzoek zijn de gezaghebbende ouders belanghebbend en bijvoorbeeld de stiefouder die samen met de gezaghebbende ouder de kinderen opvoedt of de pleegouder die langer dan een jaar voor het kind zorgt. Zij worden standaard aangemerkt als belanghebbend. Dat is conform het procesreglement van de rechtbank. Daarnaast is het kind van twaalf jaar of ouder belanghebbend. Het kind van zestien jaar of ouder krijgt ook het volledige rapport. Dat is ook conform de AVG waarbij het kind van zestien jaar ook recht heeft om informatie over zichzelf op te vragen. De grens van twaalf jaar is er, omdat de rechter ook het kind van twaalf jaar of ouder hoort. Maar kinderen tussen de twaalf en zestien krijgen in principe alleen hun eigen gespreksverslag. In een gezag- en omgangszaak zijn de belanghebbenden altijd de ouders die tegen elkaar procederen en dan kan ook de ouder zonder gezag belanghebbend zijn.

NK: En hoe zit het dan met de kinderbeschermingszaken? Hoe wordt een ouder die niet met het gezag belast is aangemerkt?

JD: De ouder niet met de gezaghebbende ouder samenwoont, als ze gescheiden zijn. Dan wordt die ouder als betrokkene aangemerkt en dan kijken we met het onderzoeksteam welke

informatie hij krijgt. Hij heeft er dan niet per definitie recht op, maar hij wordt wel gesproken. Als hij bijvoorbeeld juridisch ouder is met family life, dan maken we ook een belangenafweging en dan kijken we of we kunnen volstaan met alleen het gespreksverslag toesturen of dat we vinden dat hij het hele rapport dient te krijgen.

NK: Wordt er dan ook aan de gezaghebbende ouder en het kind om toestemming gevraagd als jullie besluiten om het volledige rapport te geven?

JD: Nee, er wordt geen toestemming gevraagd. Je kan je daarbij afvragen of dat juridisch gezien wel klopt. Aangezien je een rapport verstrekt over een kind waar een andere ouder gezag over heeft.

NK: Ja, en natuurlijk over de gezaghebbende ouder zelf.

JD: Ja, maar aan de andere kant geef je de ouder zonder het gezag, alleen het rapport als die ouder zelf heel veel in het rapport wordt genoemd en hij heeft volgens de AVG ook weer recht op alle informatie die hem betreffen. Maar goed, je zou je kunnen bedenken dat je daar in principe wel toestemming voor dient te hebben van de gezaghebbende ouder, maar we vragen dat niet. We maken daar wel een belangenafweging in. Als de gezaghebbende ouder daar bezwaren tegen heeft, dan doen we daar wel iets mee. We gaan ervan uit dat er toestemming is en dat informeren we ook bij de gezaghebbende ouder. Dan maken we een belangenafweging. Hoe ernstig zijn die bezwaren, zijn ze gegrond, zijn ze goed onderbouwd en hoe groot is dat recht? Vinden wij dat die ouder zonder gezag die informatie dient te krijgen?

NK: Wordt dat dan ook nog toegelicht?

JD: Ja, het staat in het rapport vermeld. Meestal horen we daar dan niet zo heel veel van terug. Ik ken eigenlijk weinig situaties, dat als we het zo goed hebben beschreven, dat de gezaghebbende ouder daar nog een klacht over indient. Dat maak ik niet zo heel vaak mee, maar het is natuurlijk wel belangrijk om die belangenafweging dan te beschrijven. In strafonderzoeken gaat het nog iets anders. Dan wordt alleen de verzorgende ouder geïnformeerd. Beide gezaghebbende ouders zijn natuurlijk belanghebbend, maar daarin wordt in principe alleen de verzorgende ouder betrokken en de andere ouder als dat nodig is.

NK: Oké. We hebben eigenlijk de tweede vraag al een beetje behandeld, namelijk hoe er wordt omgegaan met informatievervalsing aan de minderjarige. Is de informatievervalsing aan een minderjarige in een gezag- en omgangsonderzoek of strafonderzoek anders dan bij een kinderschermingsonderzoek? Want in gezag- en omgangsonderzoeken krijgen de ouders sowieso de informatie, maar hoe zit het dan met het kind? Krijgt het kind ook informatie?

JD: Voor het kind maakt het voor het soort onderzoek niet zo heel veel uit. Kinderen van zestien jaar krijgen gewoon het hele rapport en kinderen van twaalf jaar of ouder krijgen hun eigen

gespreksverslag. Hoewel, bij een strafonderzoek weet ik het niet helemaal zeker. Ik kan me ook voorstellen dat een kind die verdachte is ook gewoon het hele raadsrapport moet krijgen. Ook als de minderjarige nog geen zestien is. Maar het zijn wel regels waar allemaal uitzonderingen op zijn, hoor. Bijvoorbeeld als een kind nog geen zestien is en het kind functioneert volgens zijn leeftijd of daarboven en het blijkt dat het kind het aankan en dat wij dat ook nodig vinden, dan kan je daar een uitzondering op maken. Aan de andere kant kan je ook een uitzondering maken als het gaat om een heel zwakbegaafd kind, die bijvoorbeeld al overmatig belast is door de problematiek en het echt niet in zijn belang is om het rapport te krijgen. Dat is altijd wel een lastige want als dat kind later een inzage verzoek doet, dan is toch het uitgangspunt dat het kind recht heeft op die informatie.

NK: Ja, ik kan me wel voorstellen dat bijvoorbeeld bij een gezag- en omgangsonderzoek de keuze wordt gemaakt om het rapport niet volledig te geven als het kind inderdaad best wel zwak is door alle problematiek.

JD: Ja, dat is zo. Je kan daar wel een middenweg in vinden door een adviesgesprek met een kind te voeren waarin je dingen uit kan leggen die in het rapport staan. Of dat je met het kind kan bespreken dat het rapport hier ligt, maar dat er toch best wel heftige dingen in staan en als je wilt kan je het krijgen want je hebt er recht op, alleen het hoeft niet. Dan kun je ervoor kiezen om het niet automatisch op te sturen. Bij een inzageverzoek is het natuurlijk dat het kind zelf het initiatief neemt. Aan kan je er moeilijker om heen. Want alleen het argument dat je het kind daarmee belast, is dan juridisch gezien ook moeilijk uit te leggen.

NK: Oké. De volgende vraag is: 'Wat is de belangenafweging ingeval het recht van de minderjarige met betrekking tot het verstrekken van informatie botst met dat van de gezaghebbende ouder?'

JD: Dan moet ik concreet denken aan situaties waarin een minderjarige van zestien jaar of ouder zegt: "Ik wil niet dat mijn ouders het rapport krijgen"?

NK: Ja.

JD: Ja, dat is iets waar we dan wel steeds meer tegenaan lopen. Hoewel, het op zich wel weer mee valt. In de Wbp was het recht van de zestienjarige ook al vastgelegd met betrekking tot het recht op inzage. Het komt dan ook relatief heel weinig voor dat een zestienjarige dat aangeeft. Gelukkig, want we verstrekken automatisch aan de gezaghebbende ouders. Zij hebben daar in principe ook recht op. Het kind is nog minderjarig en staat onder het gezag van zijn ouders of een voogd. Die ouder wordt als belanghebbend aangemerkt, wat conform het procesreglement van de rechtbank is. De rechtbank roept deze belanghebbende ouder ook op en krijgt ook om die reden ook alle stukken toegestuurd. Dus dat is ingeprent in de werkwijze. Stel je hebt een minderjarige van zestien jaar en die zegt "ik heb het recht om te

zeggen dat mijn ouders het rapport niet mogen hebben”. Ja, dan heb je natuurlijk een ouder met een recht en een zestienjarige met een recht. Er staat nergens beschreven hoe deze rechten zich ten opzichte van elkaar verhouden. Is het een sterker dan het andere recht, dus daar moet je dan een belangenafweging in gaan maken en die is altijd heel casuïstisch. Dan wil jij natuurlijk van mij horen welke aspecten daar een rol in spelen in die belangenafweging.

NK: Ja.

JD: Dat is natuurlijk de leeftijd van het kind. Hoe ouder het kind hoe sterker zijn recht toch wordt. Bijvoorbeeld als de minderjarige bijna achttien is, in plaats van wanneer hij net zestien is. Dan hangt het af van zijn motivering. Als hij alleen zegt “ja ik wil niet dat mijn ouders het rapport krijgen, zij hebben er niks mee te maken” of dat hij er toch een goede uitleg aan kan geven waarom hij dat niet wil. Ook de omstandigheden zijn belangrijk. Stel dat de minderjarige een hoop vertrouwelijke dingen heeft verteld over zichzelf en hij vindt gewoon niet dat zijn ouders dat hoeven te weten. Dan kan je daar natuurlijk ook meer gewicht aan geven. Als de minderjarige bijna niks zegt in een gesprek en alles eigenlijk al bekend is bij ouders wat er over het kind in het rapport staat, dan kan je die belangenafweging weer in het voordeel van de ouders laten doorslaan. Het blijft wringen, want stel je zegt dat die zeventienjarige jongen zo goed kan aangeven dat er zoveel belastende informatie over hem of haar in het rapport staat en we verstrekken niet het rapport van de ouders, maar we gaan wel een ondertoezichtstelling vragen en het gezag van ouders beperken. Dat kan eigenlijk niet. Dat botst wel heel erg met elkaar. De rechter moet een maatregel uitspreken op het gezag van ouders en die gaat ouders dan ook oproepen en het rapport verstrekken.

NK: Ik heb jurisprudentieonderzoek gedaan. In een van de uitspraken ging het om een kind tussen de twaalf en zestien jaar en gescheiden ouders. De ouders en het kind hebben in die leeftijdscategorie recht op inzage. En het kind wilde niet dat er met een van de ouders informatie gedeeld wordt. Wat naar voren kwam, was dat de rechter het belang van het kind hoger achtte dan toch informatie te verschaffen. Dat is dan toch wel apart hoe er in de praktijk geoordeeld wordt.

JD: Ja, maar welke wet was dat?

NK: De Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst.

JD: Maar dat is dan anders, omdat het gaat over de behandeling zelf en hier gaat het puur om het recht op gezag van ouders waar je een maatregel op gaat leggen. Je gaat hier met de ouder aan de slag en dan moeten ze natuurlijk wel inzage hebben om te weten waarom het allemaal gebeurt.

NK: Ja, dat is nog wel inderdaad het verschil met betrekking tot de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst.

Dan wil ik nu verder gaan met de huidige werkwijze met betrekking tot het benaderen van informanten. In het Kwaliteitskader staat dat aan ouders toestemming wordt gevraagd voor het benaderen van informanten. Hoe kijk je aan tegen het feit dat in het Kwaliteitskader voorbij wordt gegaan aan toestemming van de minderjarige om informatie op te vragen bij informanten?

JD: Daar wordt in het Kwaliteitskader niks over gezegd. Terwijl je kan bedenken dat als je bijvoorbeeld een huisarts of een behandelaar van een kind ouder dan twaalf jaar, zeker ouder dan zestien jaar dat je dan ook het kind om toestemming moet vragen. In de praktijk vragen we daar doorgaans geen toestemming voor aan het kind zelf.

NK: In de Wbp werd toch ook wel aan de minderjarige van zestien jaar het recht gegeven om toestemming te geven, maar dat zie je dan ook niet terug in het Kwaliteitskader. Niet per se de leeftijd van twaalf jaar, maar ook niet dat van zestien jaar voor toestemming.

JD: Voor die informanten?

NK: Ja. Wordt er in de praktijk ook aan de zestienjarigen geen toestemming gevraagd?

JD: Ik vind wel dat het gedaan moet worden als het een behandelaar betreft, want daar hebben ouders al helemaal niks over te zeggen. Dus het is natuurlijk een hele vreemde situatie. Stel een kind van zestien jaar of ouder is onder behandeling. Voor de behandeling moet hij zelf toestemming geven en dan komen ouders helemaal niet aan bod, maar diezelfde ouders zouden dan wel toestemming moeten geven voor het benaderen van informanten. Dan is het voor de behandelaar zelf ook heel moeilijk om zijn belangenafweging te maken. Een behandelaar moet dat ook doen, geef ik wel of geen informatie als de Raad daar om vraagt? Dan moet ook rekening gehouden worden met de privacy van zijn cliënt en dat zijn niet de ouders. Het komt nou niet zo heel vaak voor, maar het lijkt me wel dat er toestemming wordt gevraagd aan het kind van zestien jaar of ouder. Het zou heel raar zijn als dat niet zo was.

NK: Zou het uitmaken in wat voor onderzoek het speelt, of er toestemming aan ouders of het kind wordt gevraagd?

JD: Nee.

NK: Oké, en kan er ook voorbij worden gegaan aan de toestemming van ouders?

JD: Nee, in principe als je een behandelaar van een zestienjarige gaat benaderen, lijkt mij de toestemming van ouders overbodig. Want de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst gaat er ook vanuit dat de toestemming overbodig is voor de behandeling. Want in de wet staat ook dat het kind de informatie krijgt en niet zijn ouders toch?

- NK: Klopt. Tenzij de minderjarige toestemming geeft voor de informatieverstrekking, maar dat is ook zo in de AVG geregeld, los van de WGBO. In de AVG staat het ook zo vermeld, dat een zestienjarige alleen dat recht uitoefent en dat de ouders in principe daar geen recht op hebben.
- JD: Buiten spel staan ja. Ja, dat zou dan eigenlijk bij ons ook zo moeten zijn, dat je alleen toestemming vraagt aan het kind. Kijk, ik geloof nog wel dat bij een kind van zestien jaar of ouder, dat we het kind om toestemming vragen, maar ook de ouders. Want we hebben een standaard toestemmingsformulier, maar in feite is die toestemming dan wel nodig. Natuurlijk wel bij het kind van twaalf tot zestien jaar.
- NK: Ja, maar ik moet er wel bij zeggen dat ouders wel toestemming moeten geven als het gaat om een informant die informatie over de ouders zelf verstrekt.
- JD: Jazeker.
- NK: In dat geval wel, maar over informatie over bijvoorbeeld de school van het kind zou dan geen toestemming nodig zijn.
- JD: Nou, school is weer iets anders natuurlijk. De enige grote uitzondering betreft de behandeling. Als het kind onder behandeling staat, want dat is een beetje conform de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst, is het de informatieverstrekking tussen de behandelaar en zijn minderjarige cliënt. De behandelaar verschaft geen informatie aan de gezaghebbende ouders. Dus waarom zouden wij toestemming moeten vragen aan de gezaghebbende ouder om die informant te benaderen? Maar school is wat anders, want zij hebben wel een informatieplicht naar de gezaghebbende ouders.
- NK: Ja, oké. In het Kwaliteitskader staat dat de RvdK ook kan afwijken van het toestemmingsvereisten ingeval ouders geen toestemming geven. Welke feiten en omstandigheden maken dat de RvdK alsnog een bepaalde informant benadert?
- JD: Ja, daar moet dan ook weer een bepaalde afweging in genomen worden en dan kijken we naar de noodzaak van de informatie. Het feit dat we die informant hebben opgenomen, geeft al aan dat het noodzakelijk is. Als er geen toestemming is, dan vervalt een belangrijke rechtvaardigingsgrond om die informatie op te vragen. Dan moet je nog beter gaan kijken hoe belangrijk die informatie is. Als je bijvoorbeeld zonder die informatie niet tot een besluit kan komen en mis je daardoor echt essentiële informatie over de ontwikkeling van het kind, dat zijn redenen die maken dat je voorbij mag gaan aan het recht op privacy van ouders.
- NK: Als dat gebeurt, wordt dat volgens het Kwaliteitskader ook aan de informanten medegedeeld dat er geen toestemming is. Merk je dan dat informanten zich sneller beroepen op hun geheimhoudingsplicht of beroepsgeheim?

- JD: Ja, dat is zeker het geval. Sinds de inwerkingtreding van de AVG is het enorm toegenomen dat informanten zich daarop beroepen.
- NK: Is dat dan ook een knelpunt? Want ik kan wel begrijpen dat het dan wel belangrijk is om onderzoek te doen.
- JD: Ja, enorm. Het is soms ondoenlijk om je onderzoek goed uit te kunnen voeren terwijl er gewoon een wettelijke grondslag is, niet alleen in de AVG, maar ook in het Burgerlijk Wetboek. Ook in de beroepscode van de informant zelf staat dat ze het beroepsgeheim mogen doorbreken in bepaalde situaties, natuurlijk na het maken van een zorgvuldige belangenafweging. Toch zie je wel vaker dat met de nieuwe privacywetgeving, dat informaten toch een stuk terughoudender zijn geworden en ook om hun relatie met hun cliënt niet op het spel te zetten.
- NK: Ja, maar de RvdK kan op grond van artikel 1:240 BW geïnformeerd worden, als dit in het belang is om een goed onderzoek uit te kunnen voeren. Dat botst dan ook weer met het feit dat informanten zich beroepen op hun beroepsgeheim.
- JD: Ja, dat is de andere grondslag die ik bedoelde. In de AVG is er een grondslag om informatie op te vragen en in artikel 1:240 BW staat inderdaad dat informanten die informatie kunnen verstrekken, maar ze moeten altijd die belangenafweging maken. Dat is altijd verplicht, waarbij wordt gekeken naar de noodzaak en welke informatie dan verstrekt kan worden als er geen toestemming is. Want dan kan je kijken of het wat beknopter kan. Dat zie je ook weleens, dat als er geen toestemming is, dat ze dan de informatie dan heel erg inkorten. Als er wel toestemming is dan krijg je vaak lappen met informatie. Ook als er wel toestemming is, leggen ze het eerst voor aan de ouders. Het maakt ons werk wel bijna onmogelijk. Het uitgangspunt is wel dat er toestemming is, terwijl het ook zonder toestemming kan. We vragen wel altijd eerst toestemming, want dan krijg je altijd wel de meeste ingang en natuurlijk met zoveel mogelijk respect op privacy van de betrokkenen. Toch kan het dan zijn dat we noodzakelijke informatie niet hebben, wat dan niet in het belang is van het kind. En soms worden er redenen genoemd door informanten waarbij ze zich beroepen op de AVG, maar met een interpretatie daarvan die niet klopt zoals het bedoeld is.
- NK: Om maar zeker te zijn dat ze niet hun boekje te buiten gaan?
- JD: Ja, ik denk uit angst. Ook dat ze daar een klacht over krijgen, wat ook wel een reële angst is. Mensen worden namelijk steeds mondiger en zullen dat ook steeds vaker gaan doen, maar je kan ook gewoon kijken wat de regels zijn en daar correct in handelen. Dan zou er een klacht kunnen komen, maar dan hoeft je niet zo bang daarvoor te zijn.
- NK: Ja, de onduidelijkheid denk ik. Wordt door informanten ook gevraagd of er toestemming is van de minderjarige indien de minderjarige een bepaalde leeftijd heeft bereikt? Dus wordt

door de RvdK aan de informant ook medegedeeld als er geen toestemming van de minderjarige is?

JD: Ja, als het een behandelaar betreft, kan ik het me zeker wel voorstellen. Ik kan nu even geen voorbeeld bedenken, omdat ik het ook heel weinig terug krijg. Ik ga er eigenlijk vanuit dat dat wel gedaan wordt. Ik krijg ook heel weinig vragen over dit specifieke stukje. Bijvoorbeeld dat een informant aangeeft geen toestemming van het kind van zeventien jaar oud te hebben. Ik moet zeggen dat ik dat heel weinig voorbij zie komen. Ik weet niet of dat komt, omdat we het precies volgens het boekje doen of dat we het juist helemaal niet volgens het boekje doen en geen haan die ernaar kraait.

NK: Misschien doet de informant het zelf ook niet volgens het boekje, dat kan ook nog.

JD: Nee, dat zou ook nog kunnen. Met de privacy en de informatievervalsing, blijft het toch een ding. Het is natuurlijk ook heel erg versnipperd in de wetgeving. Al die rechten, plichten en beroepsregels. Ik heb me daar een keer in verdiept, maar ben daar toen wel echt dagen mee bezig geweest. Hoe verhoudt het ene recht zich tot het andere recht? Het is gewoon een oerwoud van regelgeving. Ik kan me dan ook wel voorstellen dat er professionals zijn die ook door de bomen het bos niet meer zien en daar ook een bepaalde werkwijze in hebben ontwikkeld. Dan gaat het gewoon goed en hoor je er niemand over.

NK: Nee, dat kan ik me ook wel voorstellen. Voor de volgende vragen heb ik twee situaties geschetst. De eerste situatie is: 'Minderjarige Y is zestien jaar oud. Minderjarige Y verblijft twee maanden in een meidengroep. De Raad voor de Kinderbescherming doet onderzoek naar minderjarige Y. In de groep laat zij grensoverschrijdend gedrag zien, waar de Raad voor de Kinderbescherming van op de hoogte is en dit betreft belangrijke informatie voor het onderzoek. De groepsleiding heeft dit aan de Raad voor de Kinderbescherming verteld. De minderjarige Y wil echter niet dat dit met haar ouders gedeeld wordt. De tweede situatie is: 'De Raad voor de Kinderbescherming doet onderzoek naar de situatie van minderjarige Z die de leeftijd van vijftien jaar heeft bereikt. De Raad voor de Kinderbescherming vraagt toestemming aan zijn ouders en de minderjarige Z om zijn school, jeugdreclassering en de huisarts van de minderjarige Z te benaderen. De minderjarige Z geeft geen toestemming om de informanten te benaderen. Ouders hebben wel toestemming gegeven.'

Op welke wijze wordt in bovenstaande situaties een afweging gemaakt?

JD: Ja, dat zijn mooie casussen. Hele lastige ook. In de eerste zie je ook weer duidelijk de botsing van de rechten van een zestienjarige en die van de ouders. Je kan beredeneren dat een zestienjarige mag zeggen dat zij niet wil dat haar ouders weten waar zij zit en dat wij dat ook moeten respecteren. Dat zou dan niet in het rapport mogen komen of zouden ouders het rapport niet mogen krijgen?

- NK: Ik denk allebei niet.
- JD: Ook niet in het rapport?
- NK: Nee, het gaat er om dat ouders op geen enkele wijze deze informatie krijgen.
- JD: Ja, maar dit is wel belangrijk voor het onderzoek zelf. Dan zouden wij denk ik de afweging maken dat we het wel willen opnemen, maar dan zouden ouders dit niet mogen weten. Alleen kan je geen twee verschillende versies van een rapport krijgen, dus dan zou je moeten zeggen dat ouders het rapport niet krijgen. Dan heb je al een probleem. Want stel je komt hier uit op een ondertoezichtstelling met een machtiging crisisopvang of waar ze dan ook zit, dan moet je wel een machtiging vragen. Ouders zijn belanghebbende, ervan uitgaande dat ze gezag hebben. Dan gaat de rechtbank ze oproepen en stuurt ze dan het rapport op.
- NK: Ja, dus dan krijgen ze het alsnog. Is dat een reden voor de RvdK om in de belangenafweging mee te nemen dat ouders toch al de informatie krijgen, dus het rapport kan dan alsnog aan ouders gegeven worden?
- JD: Ja, dat kan je natuurlijk zeggen. Het is wel een oneigenlijke argument. Ik denk dat je beter kan gaan kijken naar hoe noodzakelijk is het om deze informatie op te nemen. Ik denk dat als ik dit zo lees dat we dat wel noodzakelijk zouden vinden. Een oplossing zou kunnen zijn dat als ze de groepsleiding het heel gedetailleerd heeft omschreven, “ze heeft met tafels gegoooid, ze heeft dit gedaan en dat gedaan,” dan zou je er ook voor kunnen kiezen om het globaal te omschrijven, bijvoorbeeld ‘grensoverschrijdend gedrag’. Dan kun je nog kijken naar waarom ze niet wil dat de informatie gedeeld wordt. Is ze bijvoorbeeld bang dat ze gestraft wordt door haar ouders als ze er achter komen? Zou er sprake kunnen zijn van eerwraak of wil ze om een onduidelijke reden niet dat haar ouders dit te weten komen? Dat zijn allemaal dingen die je meeneemt in je afweging. In dit geval denk ik, ook al gaat het om een zestienjarige, dat het wel hele relevante informatie is. Stel dat het ook niet ergens anders naar voren komt en het is wel belangrijk voor je besluitvorming, bijvoorbeeld dat het niet te volgen is waarom je een maatregel gaat vragen, dan moeten we dit wel opnemen.
- NK: Maar dan zou het ook niet hebben uitgemaakt of ze twaalf jaar was?
- JD: Als ze twaalf jaar zou zijn, dan wordt het een minder moeilijke belangenafweging. Want dan heeft ze geen zelfstandig inzagerecht. Dan kan daar aan voorbij worden gegaan en dan kun je dat ook minder uitgebreid uitleggen. Ik denk dat het dan in deze casus ook niet zo erg is als ouders te weten komen dat ze grensoverschrijdend gedrag heeft vertoont op die opvang. Waarschijnlijk past dat ook in het beeld van dat meisje en zijn ouders daar al mee bekend. Stel nou dat het meisje niet wil dat ouders weten waar die meidengroep is, omdat er sprake is van eerwraak dan is dat wel een zwaarwegende reden om die informatie uit het rapport te halen. Dus dan zouden we dat waarschijnlijk wel doen.

- NK: En in dat laatste geval, zou het dan nog uitmaken of de minderjarige twaalf jaar was? Want dan blijft het een moeilijke situatie bij eerwraak.
- JD: Als er een machtiging is en het om de veiligheid van het kind gaat, zou dat kunnen. In deze situatie is het nog in het vrijwillig kader en moeten ouders in principe weten waar het kind verblijft. Dat maakt het dan nog wel wat lastiger, tussen de twaalf en de zestien jaar. Dat is dus wel heel casuïstisch. Als het kind twaalf is of vijftien en zijn er reële risico's, dan zou je misschien wel over moeten gaan op een spoedmaatregel om het kind op een geheime plek te plaatsen. En in de tweede casus gaat het om een kind van vijftien. Toestemming van de minderjarige om school te benaderen, is denk ik niet nodig.
- NK: Waarom niet?
- JD: Een kind van zestien jaar heeft pas een zelfstandig inzagerecht en het recht op informatie. Daar kijk ik naar en de grote uitzondering is als het gaat om een behandeling. In de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst wordt ook de leeftijdsgrens van twaalf jaar gehanteerd. Ik zou zeggen bij de leeftijd van vijftien jaar heb je geen toestemming nodig van het kind om school te benaderen of de jeugdreclassering. De huisarts is dan weer wat anders. Ik denk dat de huisarts, als het kind geen toestemming geeft en ouders wel, daar zelf een belangenafweging in moet maken. Maar jouw vraag is wat wij dan doen?
- NK: Ja.
- JD: Dan gaan we kijken naar hoe noodzakelijk de informatie is. Voor school heb je toestemming van de ouders nodig, dus die ga je gewoon benaderen. Wat betreft de huisarts, moet je kijken hoe belangrijk de informatie is en of we voorbij kunnen gaan hieraan. Ik denk dat we dit geval wel de huisarts zouden benaderen, maar dat de huisarts zelf ook een afweging moet maken.
- NK: Oké. Zou het dan nog anders zijn als de minderjarige dertien jaar oud is, in plaats van vijftien jaar.
- JD: Ik denk dat bij dertien jaar het wel wat makkelijker is, in die zin dat de toestemming van ouders doorslaggevend is. Ik vraag me tegelijkertijd af of de huisarts onder de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst valt, weet jij dat?
- NK: Ja, daar valt ook de huisarts onder. Behandelen is de overkoepelende term. Dan heb ik nog twee vragen. Zijn er knelpunten die de RvdK ondervindt bij het verschaffen van informatie of het opvragen van informatie bij informanten? En welke verbeteringen zouden helpen om het makkelijker te maken om hier een gedegen afweging in te maken? We hebben het net al gehad over het beroepsgeheim, dat zij zich daar op kunnen beroepen.
- JD: Ja, dat is op dit moment het grootste knelpunt op dit moment bij de informanten en ik denk dan ook zelf als ik kijk naar de tweede vraag dat er betere voorlichting daarover wenselijk is.

NK: Naar de informanten toe?

JD: Naar de professionals die beroepsmatig bij het kind betrokken zijn, behandelaars. Scholen kunnen ook enorm moeilijk doen. En dan met name wat houdt de AVG nou eigenlijk in en wat is er nou eigenlijk veranderd ten opzichte van de vorige wetgeving? Daarnaast wat je wel en niet kan. Het andere knelpunt betreft onze eigen werkwijze. Als je kijkt naar de casussen die je net hebt gegeven, dat we daar wat meer handvatten voor zouden hebben. Ook in het Kwaliteitskader, voor een duidelijk beeld. In deze situatie heb je toestemming van de minderjarige van twaalf jaar en ouder of van zestien jaar of ouder en als die toestemming er niet is, is dan de toestemming van ouders voldoende of niet? Moet je dat aan de informant vertellen? Kan een kind van zestien jaar of ouder ook zeggen dat zijn ouders het rapport niet mogen krijgen? Wat zijn de consequenties daarvan en hoe moet je daar mee omgaan? Er zijn tot nu toe weinig kinderen die hier gebruik van maken, maar met de AVG zie je ook een enorme toename van ouders die daarvan op de hoogte zijn. Tot nu toe maken kinderen hier bijna geen gebruik van, maar ik vrees voor de dag dat ze er wel gebruik van gaan maken.

NK: Ik denk inderdaad ook dat het belangrijk is en dat het Kwaliteitskader daar duidelijkheid over geeft.

JD: Ja, want nu is het toch altijd een beetje zoeken. Het is wel altijd casuïstisch, maar dan zit je ook een beetje met hoe het eigenlijk moet en wat precies de hoofdregels zijn en in hoeverre kan je daar mee omgaan. Dus dat zou fijn zijn als dat in de werkwijze wordt opgenomen.

NK: Dat waren al mijn vragen.

JD: Het waren goede vragen. Ik hoop dat ik je voldoende informatie heb kunnen geven om hier wat over te kunnen zeggen en je gaat ook drie andere collega's interviewen.

NK: Ja, dankjewel. Daarna kan ik inderdaad een goed antwoord geven op de vraag.

5.2 - Juridisch deskundige L. van Bergeijk

Geïnterviewde L. van Bergeijk (JD)
Interviewer Naomi Kalaykhan (NK)
Datum 3 juni 2019
Locatie RvdK te Rotterdam

NK: Het interview is bedoeld voor mijn scriptie. Mijn scriptie gaat over de rechtspositie van een zestienjarige en hoe dat zich verhoudt tot het gezag van ouders. De vraag die ik wil beantwoorden met het interview is: 'Welke feiten en omstandigheden spelen volgens interviews een rol in de huidige werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming met betrekking tot informatieverstrekking tijdens het raadsonderzoek?'. Ik heb het interview opgedeeld in categorieën en de eerste vraag is op welke wijze wordt er op dit moment omgegaan met informatievervalsing? En daarbij is misschien belangrijk wat voor soort onderzoek het is en of het anders is als de gezagsverhouding afwijkt.

JD: Bedoel je dan informatievervalsing met betrekking tot een verzoek tot inzage of bedoel je dat meer tijdens een onderzoek zelf?

NK: Tijdens het onderzoek zelf.

JD: Dan bedoel je de informatie van informanten en hoe dat aan ouders of aan een jongere wordt teruggekoppeld?

NK: Aan de ouders en aan de jongere zelf inderdaad. Of iedereen dan recht heeft op het rapport en hoe daar dan mee om wordt gegaan?

JD: Ja, oké. Het soort onderzoek maakt wel uit in die zin dat voor strafonderzoeken andere regels gelden dan bij KB-onderzoeken. Bij KB-onderzoeken sluiten we aan bij het procesreglement van de rechtbank, met betrekking tot belanghebbenden. Een belanghebbende is in ieder geval de juridische moeder. Die heeft in de regel ook het gezag, tenzij haar gezag beëindigd is. Ook een vader met gezag, een stiefvader die woont bij de moeder met het gezag, de pleegouders die langer dan een jaar voor het kind zorgen of de voogd. Die zijn belanghebbenden in het onderzoek en die krijgen sowieso in het rapport en die hebben ook recht op informatie. Dat is bij strafzaken anders. Daar heeft in ieder geval de verzorgende ouder recht op het rapport en wordt ook gesproken. Als de ouders uit elkaar zijn en wel beiden gezag hebben, dan wordt de andere ouder in principe alleen geïnformeerd, in ieder geval over de strafzaak. Hij krijgt in de regel ook wel het rapport, maar daar is de verhouding iets anders dan bij KB-onderzoeken. Voor wat betreft de categorieën binnen KB zit er eigenlijk geen verschil in.

- NK: Oké. En hoe wordt er dan omgegaan met een ouder die geen gezag heeft in een KB-onderzoek?
- JD: Het uitgangspunt is dat hij geen belanghebbende is, want dat is hij voor de rechtbank niet. Wat wij wel doen, je hebt natuurlijk vaak dat een vader wel erkend heeft en ook gewoon opvoeder is, dan wordt zo'n iemand in het onderzoek betrokken. Als je iemand als betrokkene hebt aangemerkt, ga je kijken of we vinden dat die persoon het rapport moet inzien en dat ook moet ontvangen. Je hebt dus een soort trap. Eerst kijk je: Oké, geen gezag, gaan we diegene als betrokkene aanmerken? Ja, dan gaan we door naar de volgende stap en dat is: gaan we diegene ook recht geven op inzage in het rapport en ook afgifte van het rapport. Daar wordt dan een besluit over genomen en daar wordt vaak 'ja' op geantwoord als vader gewoon opvoeder is en veel contact heeft met het kind. Vervolgens ga je dan nog kijken of we het belangrijk vinden dat diegene ook door de rechtbank wordt opgeroepen voor de zitting en dat geven we dan ook aan.
- NK: Oké, en als ervoor gekozen wordt dat die vader als betrokkene wordt aangemerkt, dan wordt er informatie over het kind gedeeld waar hij geen gezag over heeft en wellicht ook over de gezaghebbende ouder. Wordt er dan ook toestemming gevraagd aan de ouder of aan het kind als het kind een bepaalde leeftijd heeft bereikt?
- JD: Nee, daar wordt geen toestemming voor gevraagd en het wordt wel aangegeven. Het komt zeker wel regelmatig voor dat moeders, maar ook kinderen en dan vooral de oudere kinderen, dat zij aangeven dat ze dat niet willen. Bijvoorbeeld "ik wil niet dat diegene of die vader informatie gaat inzien". Ik zeg nu even vader, want het zijn vaak de vaders.
- NK: En wordt daar dan ook weer een afweging in gemaakt of wordt dat enkel vermeld in het raadsrapport?
- JD: Nee, dan wordt er een afweging gemaakt en dat zijn soms dan nog echt hele lastige afwegingen. Je moet heel erg afgaan op de informatie die je op dat moment hebt gekregen. Bijvoorbeeld van een moeder die zegt dat de vader geen gezag heeft, wel erkend, maar het contact is heel minimaal. Dat weten we dus niet altijd. Het is hele eenzijdige informatie. Vervolgens gaan we kijken of er reden is om daarin mee te gaan en kijken of we deze vader dan helemaal niet als betrokkene aanmerken. Ook kan het zijn dat we de vader wel als betrokkene aanmerken, maar de vader niet het hele rapport verstrekken. Dat zijn dan wel de afwegingen die je vervolgens maakt. Het kan dus voorkomen dat we een vader wel als betrokkene aanmerken, maar besluiten dat wij hem niet het hele rapport laten inzien en het ook niet aan hem afgeven. Dan krijgt hij maar een deel van de informatie.
- NK: Oké. Hoe zit het dan met informatieverstrekking aan een minderjarige?

- JD: Dat blijft heel complex. In het Kwaliteitskader staat voorgeschreven dat kinderen met inachtneming van hun leeftijd en van hun verstandelijke vermogen, worden betrokken bij het onderzoek. Betrekken is een heel ruim begrip, maar het houdt zeker in dat ze geïnformeerd moeten worden. Kinderen moeten eigenlijk ook altijd gesproken worden. Dat doe je alleen niet als ze heel jong zijn of als we dat niet in hun belang achten, omdat ze al heel vaak gesproken zijn of dat de situatie er niet naar is. Ook als je ze niet spreekt moet je ze wel informeren over de uitkomst van het onderzoek. Je ziet daar wel een verschil in de mate waar dat in wordt gedaan. Er zijn best wat raadsonderzoekers die het lastig vinden om een adviesgesprek te hebben met een minderjarige, want daar speelt de leeftijd aan de ene kant wel een rol. In de zin dat hoe ouder je wordt, hoe meer rechten je hebt, internationale rechten. Een jong kind kan zich daar ook zorgen om maken. Een zesjarige, die weet best wel wat er gebeurt om hem heen en natuurlijk niet alles, maar die zul je ook moeten informeren als je een maatregel gaat vragen. Het kan best wel veel impact hebben, dus zo zou het moeten en ik geloof ook wel dat het in veel gevallen wel echt zo gebeurt. Het blijft toch wel een lastig ding en ook wat je wel of niet gaat vertellen of in hoeverre je het kind gaat meenemen in de informatie die je ook hebt ingewonnen. In principe hebben jongeren van zestien jaar recht op het hele rapport en tussen twaalf en zestien jaar kun je kijken wat je ze wel of niet gaat geven. Ze krijgen in ieder geval hun eigen gespreksverslag om in te zien. Er zijn natuurlijk wel altijd uitzonderingen mogelijk. Kinderen die ouder zijn, maar verstandelijk beperkt, dan is het misschien niet zo handig om het hele rapport te geven. Kinderen die jonger zijn dan zestien die heel goed weten wat er aan de hand is, zul je misschien wel het rapport willen laten inzien. Als je kijkt naar het IVRK, is daar gewoon eigenlijk bepaald dat je kinderen hoe dan ook moet meenemen in alle beslissingen die je over hen neemt.
- NK: Ik hoor je zeggen de leeftijd van twaalf tot zestien jaar. Ik heb dat niet zo terug gelezen in het Kwaliteitskader, die leeftijdscategorie. Hoe kom je bij die leeftijdscategorie? Want in het Kwaliteitskader wordt wel gesproken over de leeftijd onder en boven de zestien, en de leeftijd van twaalf jaar wordt ook benoemd, maar die tussencategorie dan niet.
- JD: Nee, dat is meer als je kijkt naar bijvoorbeeld de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst. Daar heb je hele duidelijke categorieën. Onder de twaalf jaar nemen je ouders beslissingen en tussen de twaalf en zestien neem je samen beslissingen. Dat kun je natuurlijk ook heel goed in raadsonderzoeken toepassen. Het zou heel raar zijn dat je medisch gezien wel medebeslissingen mag nemen, maar dat je in een raadsonderzoek niet iets mag vinden. Het is natuurlijk ingrijpend, maar veel minder ingrijpend dan bij een medische beslissing. Ik probeer daar in onderzoeken wel altijd bij aan te sluiten. We hebben natuurlijk heel veel gezinnen waarin de verstandelijke vermogens minder dan gemiddeld zijn,

maar je hebt ook zeker in G&O onderzoeken kinderen met een hele hoge intelligentie. Die kun je niet zomaar opzij schuiven, omdat ze dan jonger dan zestien jaar zijn. Dus ik probeer daar wel altijd in onderzoeken aandacht voor te hebben en ook te vragen als kinderen nou echt bezwaar hebben tegen het benaderen van iemand als informant. Dan moet je daar ook tussen de twaalf en zestien jaar naar kijken en een afweging daarin maken. Vanaf twaalf jaar worden kinderen ook al gehoord bij de rechter. Dus die zestien jaar vind ik op zich logisch voor het rapport, maar ik vind wel dat vanaf twaalf jaar je meer rechten krijgt. Daar zijn die vier jaar, voor zestien jaar wel meer mogelijkheden.

NK: Ja, ik kijk in mijn onderzoek inderdaad ook naar de geneeskundig behandelingsovereenkomst, omdat daar duidelijke leeftijdscategorieën zijn vastgelegd waar dan ook rechten aan verbonden zijn. Vind je ook dat dit zo in het Kwaliteitskader moet worden vastgelegd? En dan de leeftijdsgroep tussen twaalf en zestien jaar.

JD: Ja, voor juristen of in ieder geval mensen met juridische mensen is dat wel makkelijker. Wij zijn meer bekend met die wet natuurlijk ook. Ik denk wel dat het voor ouders, voor de jongere zelf en de raadsonderzoekers echt een eyeopener is om dat te lezen. Iedereen heeft daar een houvast aan, dat zij tussen die leeftijd ook aanspraak kunnen maken en ook mogen maken.

NK: Oké. De volgende vraag is: 'Wat is de belangenafweging ingeval het recht van de minderjarige met betrekking tot het verstrekken van informatie botst met dat van de gezaghebbende ouder?'

JD: Ik denk op dit moment dat we daar wel naar kijken, zeker als een jongere van zestien of zeventien jaar veel problemen heeft met het verstrekken van informatie aan de ouders, maar we doen daar denk ik nog te weinig mee. Ik denk dat in een belangenafweging het nog vaker doorslaat naar, even heel gechargeerd gezegd van 'jammer, maar helaas' en dat het rapport dan wel wordt verstrekt. Ik denk dat we daar zelf iets te weinig mee doen. Er zijn zeker ook recent uitspraken gedaan door het Europese Hof. Het staat ook duidelijk in het IVRK. Een zestienjarige mag gewoon zeggen dat hij niet wil dat het rapport naar zijn ouders gaat. Eigenlijk heeft hij daar voorrang boven zijn ouders en dat doen wij hier nog niet zo. In ieder geval, niet op die manier. Misschien is dat ook, omdat er nog niet zo vaak door kinderen wordt gezegd dat ze dat niet willen. Ik heb weleens wat gehoord, over een jongere die ergens anders woonde en die had een hele slechte relatie met zijn ouders. De jongere wilde niet dat het rapport met zijn ouders gedeeld werd. Het ging over hem en daar had hij ook wel een punt. Dat is echt een heel getouwtrek geweest. Het lastige daaraan is dat als je een ondertoezichtstelling vraagt dat ziet op het kind, want het kind staat onder toezicht, maar een ondertoezichtstelling heeft ook een heel duidelijk doel: De band tussen kind en ouders.

Daar moet aan gewerkt worden en in principe zijn de ouders wel tot het achttiende levensjaar verantwoordelijk voor hun kind. Ouders hebben ook een plicht in het kader van de ondertoezichtstelling om mee te werken, want de aanwijzingen werken niet op het kind, maar op de ouders. Je wil dan ook de ouders informeren en informatie verstrekken. Zij moeten ook weten waarom er iets gaat gebeuren. Dat blijft een lastige afweging. Ik denk dat in gevallen waar een kind heel veel bezwaren heeft, dat je sowieso het gesprek als raadsonderzoeker daarover moet aangaan om te kijken waar de bezwaren in zijn gelegen. Dan moet je kijken hoe je daaraan tegemoet kan komen, waarbij je ook aan ouders informatie zult moeten verstrekken. Misschien, zo hardop denkende, kan ik me voorstellen dat we in dat soort gevallen komen tot het misschien niet helemaal verstrekken van het rapport aan ouders, maar alleen de conclusie bijvoorbeeld en het besluit.

NK: Ja. Ik denk dat heel veel zestienjarige ook niet weten wat hun rechten precies zijn.

JD: Ja, dat denk ik ook.

NK: Vind je wel dat dat in bijvoorbeeld een informatieboekje vermeld dient te worden? Of maakt dat het nu lastiger, omdat er niet echt een duidelijk kader is om daar beslissingen in te nemen?

JD: Dat vind ik lastig. Heel veel jongeren zullen het ook niet helemaal begrijpen natuurlijk. Aan de andere kant wordt er steeds meer nadruk gelegd op kinderrechten en ook op het betrekken van kinderen, zoals jonge kinderen bij allerlei beslissingen eigenlijk. Bijvoorbeeld bedrijven die een soort kinderraad hebben, die hen adviseert. Ik denk wel dat het goed is om jongeren meer alert te maken op het feit dat ze ook gewoon rechten hebben en zeker bij een raadsonderzoek. Het gaat wel over het kind, dus waarom zou je het kind dan niet informeren over welke rechten het heeft. Misschien moet je ook wel een verwijzing ergens naar toe doen, dat kinderen zich kunnen laten bijstaan door iemand.

NK: Ja oké. Dan wil ik eigenlijk verder gaan met hoe de werkwijze eruit ziet met betrekking tot het benaderen van informanten. In het Kwaliteitskader staat dat aan ouders toestemming wordt gevraagd voor het benaderen van informanten. Hoe kijk je aan tegen het feit dat in het Kwaliteitskader voorbij wordt gegaan aan toestemming van de minderjarige om informatie op te vragen bij informanten?

JD: Ja, dat zou eigenlijk niet zo moeten horen. Ik weet dat dat wel gebeurt. Ik zie steeds meer in de onderzoeken terug dat dat sowieso het onderzoeksplan wordt besproken. Dat ziet dan wel op jongeren vanaf zestien. Dus dat het onderzoeksplan dan daadwerkelijk wordt besproken en dat er ook een reactie op wordt gevraagd. Er zijn ook wel echt raadsonderzoekers die expliciet toestemming vragen of dit voorleggen aan een jongere. Er

- wordt zoiets gezegd als dat we de informanten gaan of willen benaderen. Het wordt meer als mededeling gedaan, maar het wordt wel meer besproken.
- NK: Oké. Dus in de praktijk zie je dat wel meer terug dan hoe het vermeld staat in het Kwaliteitskader?
- JD: Ja.
- NK: En is dat dan ook anders dan bij een ander soort onderzoek, bijvoorbeeld straf? Want dat ziet wel wat meer op de jongere natuurlijk.
- JD: Ja, bij straf heb ik het idee dat er overal wel een beetje aan voorbij wordt gegaan. Ik denk dat in KB-onderzoeken heb je natuurlijk ook echt het onderzoeksplan en dat heb je bij straf veel minder. Daar zie ik het in ieder geval niet zo terug, maar daar wordt wel heel veel besproken met de jongere.
- NK: Ja, oké. In het Kwaliteitskader staat dat de RvdK ook kan afwijken van het toestemmingsvereisten ingeval ouders geen toestemming geven. Welke feiten en omstandigheden maken dat de RvdK alsnog een bepaalde informant benadert?
- JD: We zijn in het onderzoek natuurlijk afhankelijk van de informatie van de informanten. En als we het echt noodzakelijk vinden om een bepaalde informant wel voor informatie te benaderen, dan doen we dat wel ook als er geen toestemming van ouders is. Uiteraard wordt de informant daarover geïnformeerd. Dit levert bij GGZ-instellingen meteen gedoe op, want zij willen in de regel dan geen informatie verstrekken.
- NK: Oké, maar wat maakt die noodzaak dan? Ik neem aan dat het in eerste instantie sowieso noodzakelijk wordt geacht om die informant te benaderen. Maar wat maakt, dat in geval een ouder geen toestemming geeft, om dan toch te spreken van noodzakelijkheid?
- JD: Omdat je zonder die informatie geen beeld krijgt en als de ouder helemaal nergens toestemming voor geeft, hebben we alleen een melding waarvan we de informatie niet kunnen verifiëren. We niet kunnen kijken of het actuele informatie is. Om de juiste afweging te maken of er een kinderschermingsmaatregel nodig is, hebben we actuele informatie nodig en dat mag niet eenzijdig zijn.
- NK: Je zei net dat bij GGZ-instellingen ze zich sneller beroepen op hun geheimhoudingsplicht of dat ze in ieder geval geen informatie willen verstrekken, terwijl er wel in de wet geregeld is dat de RvdK geïnformeerd kan worden indien dit noodzakelijk is voor de uitoefening van de taken van de RvdK. Hoe werkt dat dan in de praktijk als zij geen informatie willen verstrekken?
- JD: Dat artikel even uit mijn hoofd, volgens mij 240?
- NK: 240 ja.

- JD: Als ik een vraag krijg in het raadsonderzoek dat het niet lukt, omdat een GGZ-instelling geen informatie wil verschaffen, dan geef ik dat ook altijd aan. Ik tik dat artikel dan ook uit, want zij mogen gewoon hun geheimhoudingsplicht schenden zonder dat dat gevolgen kan hebben. In de regel krijg je dan toch geen informatie. In het werk is er vaak een behandelrelatie tussen de behandelaar en ouders en die wil niet op het spel zetten om informatie te verstrekken, zonder dat daar toestemming voor is. Dan krijgen we vaak geen informatie over bijvoorbeeld een bepaalde aandoening, een ziektebeeld of een behandelingstraject waar een ouder in zit. Dan kun je toch veel minder zeggen over de opvoedingsvaardigheden of over de thuissituatie en dat maakt het veel lastiger. Dan ga je een soort aanname doen of aangeven dat we daar niks over kunnen zeggen, omdat we daar geen informatie over hebben verkregen. Dat blijft dan dus heel vaag.
- NK: Komt het dan ook voor dat er onvoldoende informatie is om een maatregel te vragen? Of kan je de rechter dan op een andere manier meenemen wat er speelt, waar je eigenlijk dus niks van af weet.
- JD: Ja, dat proberen we natuurlijk wel. Dan ga je gewoon toe naar de ontwikkeling van het kind. Dan geven we ook aan, dat we geen inzage hebben gekregen in het stukje van ouders en dat we daar ook weinig over hebben kunnen zeggen. Dan schrijven we wel dat we zorgen hebben over hoe de relatie eerst was. Dan kijk je altijd of er aanknopingspunten zijn of dat je een stelling daarover in kan nemen. Soms krijg je de rechter daar dan wel in mee en soms niet. Dan wordt er aangegeven dat er wel wordt gezien dat er zorgen zijn, maar onvoldoende om een ondertoezichtstelling te verzoeken vanwege het ontbreken van de informatie voor die ondertoezichtstelling.
- NK: Oké. Wordt er door de informanten ook toestemming gevraagd van de minderjarige indien er een bepaalde leeftijd is bereikt?
- JD: Ja, eigenlijk ook weer alleen maar bij de GGZ-instellingen en dan puur als het gaat om de behandeling van de minderjarige zelf.
- NK: Welke leeftijd hanteren zij dan?
- JD: Volgens mij ook weer vanaf zestien, maar dat weet ik ook niet zeker. Bij een kind jonger dan zestien wordt er niet vaak naar gevraagd in ieder geval, dan is het toch vaak gewoon de toestemming van de ouder.
- NK: Oké, ik heb twee casussen geschetst, waar de volgende vragen over gaan. Ik zal ze even oplezen. Minderjarige Y is zestien jaar oud en verblijft twee maanden in een meidengroep. De Raad voor de Kinderbescherming doet onderzoek. In de groep laat zij grensoverschrijdend gedrag zien, waar de Raad voor de Kinderbescherming van op de hoogte is en dit betreft belangrijke informatie voor het onderzoek. De groepsleiding heeft dit aan de Raad voor de

Kinderbescherming verteld. Alleen de minderjarige Y wil niet dat dit met haar ouders gedeeld wordt. De volgende situatie is dat de Raad voor de Kinderbescherming onderzoek doet naar de situatie van minderjarige Z die de leeftijd van vijftien jaar heeft bereikt. Zij vragen toestemming aan ouders en de minderjarige Z om zijn school, jeugdreclassering en de huisarts van de minderjarige Z te benaderen. De minderjarige Z geeft geen toestemming om de informanten te benaderen, maar ouders hebben wel toestemming gegeven. De vraag is dan op welke wijze wordt in bovenstaande situaties een afweging gemaakt?

JD: Zeker meisje Y. Ik kan me een zaak herinneren. Het betrof een meisje en het ging over seks. Zij kwam uit een heel gelovig gezin en voor de maatregel die in het rapport stond aanvankelijk dat ze seksueel contact had gehad. Er waren daar niet zozeer zorgen in gelegen, maar de informatie stond wel in het rapport. Het meisje maakte heel erg bezwaar daartegen, want zij wilde niet dat dit met ouders werd gedeeld. Uiteindelijk hebben we daar toen ook over gezegd dat we dat eruit halen, want het was in dat onderzoek niet van belang. In deze casus is het wel van belang en relevante informatie voor het onderzoek. De raadsonderzoeker zal dan moeten navragen waarom zij niet wil dat deze informatie gedeeld wordt. Het kan ook zo zijn dat er een stukje in zit waarvan zij niet wil dat ouders dit weten of dat ze het er helemaal uit wil. Dat laatste gaat niet gebeuren natuurlijk, want dit is een hele belangrijke grond voor een ontwikkelingsbedreiging. In ieder geval voor de noodzaak van hulpverlening en daarvoor voor een ondertoezichtstelling. Er kunnen natuurlijk wel stukjes in zitten die niet zozeer relevant zijn als het gaat om grensoverschrijdend gedrag, omdat ze bijvoorbeeld vloekt of zoiets. Daarvan kun je wel aangeven of dat dan noodzakelijk is om op te nemen. Het zit er dus echt op dat het noodzakelijk voor de onderbouwing van een maatregel en dus ook voor de besluitvorming.

NK: Ja, en zou het dan ook nog uitmaken of minderjarige Y twaalf jaar zou zijn of blijft de noodzakelijkheid dan doorslaggevend?

JD: Daar blijft het wel op ja.

NK: En op welke wijze wordt er dan een afweging gemaakt in het geval van minderjarige Z?

JD: Die afweging is eigenlijk meer of we die informant nodig hebben om een goed beeld van de situatie te krijgen. Als het antwoord dan 'ja' is, dan gaan we eigenlijk voorbij aan het feit dat diegene het er niet mee eens is. Ouders hebben in dit geval wel toestemming gegeven en dat maakt het wel makkelijker. In ieder geval gevoelsmatig. Minderjarige zijn het er vaker niet mee eens.

NK: Maar dan is de kern van de vraag eigenlijk of er überhaupt toestemming van ouders nodig is in zo een geval of dat minderjarige Z kan zeggen dat hij dat niet wil en hoe dat zich dan met elkaar verhoudt als dat met elkaar botst.

- JD: Ja, daar hadden we het net al over. We hebben informatie nodig om een goed beeld van de situatie te krijgen en als iemand bezwaar maakt, moeten we daar wel serieus naar kijken. Wil je een kind serieus nemen in een onderzoek, dan zal je wel naar hun bezwaren moeten luisteren. Zeker ook met iemand van vijftien, die kan best wel een serieuze mening hebben. Dat moet wel onderbouwd worden. Je hebt ook jongeren die helemaal nergens zin in hebben en die zeggen dat ze het niet willen, punt. Dan kun je je afvragen hoe onderbouwd en doorleefd dat gevoel echt is. Ik kan me in zo een geval ook best voorstellen dat een minderjarige naar een huisarts is gegaan, om daar iets aan te geven en misschien helemaal niet wil dat dat soort informatie boven water komt. Dan zul je daar wel altijd het gesprek over aan moeten gaan en ik denk dat dat gewoon met kinderen al vanaf twaalf jaar al sneller eigenlijk zou moeten. Ik vind dat als iemand echt bezwaar heeft en aangeeft dat hij dat echt niet wil, dan moet wel vervolgens gekeken worden waarom niet. Ook wat er nodig is om wel toestemming te geven, om er wel achter te staan.
- NK: En vind je dan ook dat als de huisarts bijvoorbeeld toch wordt benaderd, zij een afweging kunnen maken in hoeverre zij informatie verschaffen?
- JD: Ja.
- NK: Als er voorbij wordt gegaan aan de toestemming van de minderjarige, wordt dit dan met de informant besproken?
- JD: Ja, dat vind ik eigenlijk een hele mooie. Ik denk eigenlijk dat dat niet zo snel wordt aangegeven. Ik denk ook misschien omdat kinderen niet zo heel vaak geen toestemming geven of dat niet zo duidelijk uitten. Ik denk zeker vanaf zestien jaar dat dat gewoon aangegeven zou moeten worden en dan weer aansluiten bij de WGBO, dat ze daar dan helemaal zelf beslissingen in kunnen nemen.
- NK: Ja, oké. Dan als laatst nog twee vragen. Wellicht hangt dat wel met elkaar samen. Welke knelpunten ondervindt de RvdK bij het verschaffen van informatie of het opvragen van informatie bij informanten en welke verbeteringen zouden helpen om het makkelijker te maken om hier een gedegen afweging in te maken?
- JD: Knelpunten zijn vooral dat informanten geen informatie willen verstrekken als de ouders geen toestemming hebben verleend daarvoor. Een beetje in het verlengde daarvan, over de GGZ, in het algemeenheid zijn zij heel terughoudend met het verstrekken van informatie en wat daarachter lijkt te liggen is de angst voor tuchtklachten. Hoe vaak we ook aangeven door middel van dat artikel, dat ze gewoon informatie kunnen verstrekken. Ook zij vallen onder de meldcode, dus als er zorgen zijn, moeten zij dit gewoon delen. Er lijkt een soort angst te blijven bestaan, die in mijn optiek niet terecht is. Het is heel lastig weg te nemen. We hebben in het verleden wel eens een congres georganiseerd om te kijken wat we

van elkaar kunnen leren en hoe kunnen we elkaar helpen. Het blijft heel lastig. Ik blijf ook al een tijdje rond lopen met het idee om langs te gaan bij GGZ-instellingen hier in de regio en gewoon het gesprek aan te gaan. Wellicht om te kijken wat het voor hen lastig maakt om informatie te verstrekken en wat nodig is om wel informatie te willen verstrekken. Ik denk ergens ook dat we soms elkaars taal niet helemaal spreken. Dat wij bijvoorbeeld als RvdK de verkeerde vragen stellen en door het net anders te formuleren er wel informatie verstrekt kan worden. Dat we dat niet van elkaar weten.

NK: Ja. Ik denk ook wat je zegt, dat er angst voor klachten. Ook met de komst van de AVG, dat ze dat anders interpreteren. Welke verbeteringen zouden dan helpen? Je had al aangegeven om langs te gaan bij de GGZ-instellingen, maar specifiek voor de werkwijze van de RvdK?

JD: Dat blijf ik lastig vinden. Het blijft ook natuurlijk een stukje bij de informanten waarvan wij niet zo goed weten wat het is en dat krijgen we niet zo goed boven water. Ik denk dat bij ons echt nog meer benadrukt moet worden dat die mogelijkheid bestaat om informatie te verstrekken en meer ook bij de ouders benadrukken hoe belangrijk het is om die informanten te benaderen, maar ik denk dat dat wel goed gebeurt.

NK: Oké en met betrekking tot informatieverschaffing, moeten er daar duidelijke richtlijnen voor komen?

JD: Nu we daar zo dieper over nadenken, denk ik dat daar best wel wat uitgebreid uitgelegd kan worden aan wie je nu informatie verstrekt en ook wat de rechten van het kind daarin zijn.

NK: Oké. Dat waren mijn vragen.

JD: Leuk onderwerp, Naomi. Hier hebben we echt wel iets aan.

NK: Bedankt.

5.3 Juridisch deskundige anoniem

Geïnterviewde	Anoniem (JD)
Interviewer	Naomi Kalaykhan (NK)
Datum	5 juni 2019
Locatie	RvdK te Rotterdam

NK: Het doel van het interview is om antwoord te geven op de vraag: 'Welke feiten en omstandigheden spelen volgens interviews een rol in de huidige werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming met betrekking tot informatieverstrekking tijdens het raadsonderzoek?'. Ik heb het interview opgedeeld in categorieën. De eerste vraag is: Op welke wijze wordt op dit moment omgegaan met informatievervalsing? En of het wat uitmaakt wat voor soort onderzoek het is en of het anders zou zijn als de gezagsverhouding afwijkt?

JD: Informatie verschaffen over waarom je betrokken bent en onderzoek doet vind ik sowieso primair legitimeren van je betrokkenheid als RvdK. Die informatie moeten we altijd en ook duidelijk verschaffen. Dit moet ook tijdig gebeuren. Mensen moeten snappen waarom we betrokken zijn. Je werkwijze moet je altijd transparant in zijn. Je moet uitleggen wat je doet en waarom je dat doet. Als het gaat om informatie op inhoud verschaffen, is het wel zo dat we ons moeten legitimeren. Ik denk dat daar waar het gaat om het verschaffen op inhoud van informatie, dat het in het belang van het onderzoek nodig moet zijn dat je die informatie deelt en dat je dan inderdaad kijkt naar de positie van degene die tegenover je zit, waarbij het wel degelijk uitmaakt of iemand belanghebbend is of niet. Dat het gaat om een betrokkene, met recht op inzage en afgifte, of niet. Want als je een externe informant hebt, dan ga je niet meer informatie verschaffen dan nodig is voor je onderzoek. Het uitgangspunt is dat je alleen deelt wat noodzakelijk is in het belang van je onderzoek.

NK: En hoe wordt daar dan mee omgegaan? Wie is belanghebbend of betrokkene?

JD: Belanghebbend is de ouder met het gezag en er zijn nog een aantal andere uitzonderingen. Die staan in een document wat we daarvoor hebben. Dat is ook de minderjarige boven de twaalf jaar uit mijn hoofd. Die zetten we ook altijd bij belanghebbend. De adoptieouder, stiefouder of pleegouder die langer dan een jaar zorgt voor het kind, dan heb je de belanghebbenden wel gehad. Een betrokkene kan ook een juridisch vader zijn met family life of iemand die al langere tijd betrokken is binnen het gezin, bijvoorbeeld een oma die inwoont ook mee zorgt. Het is een afweging die we zelf maken en een term die we zelf hanteren. Het is geen wettelijke term, dus niet voor de rechtbank. De rechtbank gaat uit van

de juridisch belanghebbende die wel of niet ook procespartij is en dus ook in beroep mag gaan.

NK: Maakt het dan nog uit wie belanghebbend is in het soort onderzoek?

JD: Ik denk dat het in principe wel gelijk is. Waarbij je bij een G&O onderzoek mee te maken hebt en twee ouders die in procedure met elkaar allebei procespartij zijn, dan zou dat niet zozeer een belanghebbende in een beschermingsonderzoek te hoeven opleveren. Je bent wel procespartij voor de echtscheidingszaak, maar het hoeft niet zo te zijn dat je gezag hebt en officieel belanghebbende bent. Procespartijen die op zitting moeten komen waar wij over gerapporteerd hebben, hebben ook recht op de informatie als procespartij. Ze kunnen zich anders niet voorbereiden en reageren op de inhoud.

NK: En je zei net een twaalfjarige is ook belanghebbend. Ik kan me wel voorstellen dat je daar bijvoorbeeld in een G&O onderzoek van afwijkt, omdat er zoveel problematiek is. Mag je daar ook van afwijken?

JD: Ja, het is altijd een afweging wat we maken bij een kind tussen de twaalf en zestien jaar oud. Het vermogen van het kind speelt ook een rol, want van een kind met een verstandelijke beperking kun je je afvragen of die de informatie kan bevatten en goed kan interpreteren. Daarbij neem je ook mee dat het ook in het belang van het kind een afweging oplevert of het niet schadelijk voor een kind is om bepaalde informatie te krijgen, waardoor we er soms voor kiezen om dat niet te delen. Het kan in zo een geval kwetsend of schadelijk zijn om zoiets terug te lezen, wat bijvoorbeeld een ouder heeft gezegd. De meerwaarde moet zijn dat dit het kind niet beschadigt. Het uitgangspunt is dat je deelt.

NK: Wat er speelt?

JD: Ja, het kind heeft ook recht om te lezen en terug te horen wat hier besproken wordt en wat je op papier zet.

NK: Oké. Dan hebben we eigenlijk al een beetje de tweede vraag beantwoord. Hoe er wordt omgegaan met informatie verschaffing aan een minderjarige. Nu hebben we de leeftijd van twaalf tot zestien besproken, maar hoe zit het in het geval dat een minderjarige nog geen twaalf is of de leeftijd van zestien jaren al heeft bereikt?

JD: Boven de zestien is het uitgangspunt volgens mij dat ze altijd recht hebben op de informatie, tussen de zestien en achttien. Tenzij er zwaarwegende belangen zijn waarom je dat niet zou moeten doen, maar die zie ik niet zo snel. Tenzij het ook weer gaat om een heel verstandelijk beperkt kind of een kind dat niet in staat wordt geacht om tot een bepaald begrip te komen. Onder de twaalf is het zeker bij G&O zaken zeker kijken naar waar een kind toe in staat is. Als het gaat om het verwerken en begrijpen van de informatie. Dan is het natuurlijk ook aan de raadsonderzoeker om pedagogisch de informatie zo te brengen en het bespreekbaar te

maken, dat het op het niveau van het kind te begrijpen is. Daar wordt ook de afweging in gemaakt of dat het kind niet beschadigd, maar ook of het kind in staat is om te begrijpen wat er besproken wordt en om daar goed mee om te gaan.

NK: Oké. Welke belangenafweging wordt er gemaakt ingeval het recht van de minderjarige met betrekking tot het verstrekken van informatie botst met dat van de gezaghebbende ouder?

JD: Ja, dat komt wel eens voor. Een voorbeeld is dat een meisje bijvoorbeeld zwanger is en dat dit thuis spanning of agressie kan opleveren in de reactie van familieleden. Als die informatie met ons wordt gedeeld, zullen we ook weer altijd de afweging maken hoe de veiligheid en het belang van het kind daarin voldoende gewaarborgd is. Zeker bij een spoedzaak waar in de melding dingen terug komen waarvan we weten dat het een hele risicovolle situatie oplevert, zullen we daar advies over inwinnen bij bijvoorbeeld het LEC EGG. Dit kan als het gaat om eerwaakkwesties. We zullen daarbij ook het belang van het kind in ons achterhoofd hebben. De dingen waarvan het kind heel duidelijk zegt en niet wil dat het gedeeld wordt, ook inderdaad soms niet zullen delen. Het belang van het kind is doorslaggevend en we zullen daar altijd wel een zorgvuldige afweging in maken, maar er zijn situaties denkbaar waar we ervoor kiezen om de informatie niet te delen. Er van uitgaand dat er dan nog wel een stevig verzoek overblijft of een stevig verhaal overblijft, wat je dan op een andere manier wel kan onderbouwen. Soms is het wel zo dat we nog een enkele keer met de rechter contact hebben, waarbij we aangeven dat informatie wel gedeeld zou moeten worden mondeling, maar dit niet in de stukken terug kan komen wegens veiligheidsrisico's. Een heel enkele keer gebeurt dat dus ook wel. Dat er telefonisch contact is met de rechter en wordt gezegd buiten de stukken om willen we dit nog wel delen. Dit is het belangrijkste veiligheidsaspect waar het verzoek op hangt, maar wat we nu niet met alle belanghebbenden of betrokkenen kunnen delen.

NK: Gaat de rechter daar dan ook in mee?

JD: Ja, er zal voor de rechter ook wel juridisch een rechtvaardiging zijn om dat zo te doen.

NK: Oké. Dan wil ik kijken daar de huidige werkwijze bij het benaderen van informanten. In het Kwaliteitskader staat dat aan ouders toestemming wordt gevraagd voor het benaderen van informanten. Hoe kijk je tegen het feit aan dat voorbij wordt gegaan aan toestemming van de minderjarige?

JD: Ja, dat vind ik zeker rond een bepaalde leeftijd best een kwalijke zaak. Kijk, we vragen ouders om toestemming. Die krijgen we niet altijd, maar we hebben dan nog altijd de ruimte om vervolgens toch die informanten te benaderen. Onze wettelijke taak die wij extra hebben ten opzichte van heel veel andere instanties, dat wij wel zonder die toestemming toch die informanten mogen benaderen. Dat moet wel proportioneel zijn en dat moet ook een

duidelijk doel zijn waarom je dat vraagt in verband met de veiligheid van het kind. Ik vind zeker bij een kind vanaf zestien jaar, dat best wel discutabel dat wij niet om toestemming vragen. Bijvoorbeeld voor medische gegevens of bij een persoonlijkheidsonderzoek.

NK: Wordt in de praktijk wel om toestemming gevraagd? Want dit is wat er in het Kwaliteitskader staat vermeld.

JD: Ik heb toevallig een tijdje een zaak gehad en daar weigerde een meisje. Ze was al zestien plus. We hadden gevraagd om toestemming om de school te benaderen en haar moeder had als gezaghebbende ouder wel toestemming gegeven, maar het meisje was het daar niet mee eens. Daar hebben we best lang over gesproken en we vonden het ook heel erg lastig. Uiteindelijk hebben we er toen voor gekozen om school wel te benaderen. Dit omdat de informatie van school heel essentieel was. Moeder heel zwart-wit was in de beschrijving en het meisje dat zei dat de zorgen die er lagen niet klopt. School was dan wel een objectieve informant en we vermoedden ook wel dat er informatie zou zijn, juist omdat ze aangaf dat ze dat niet wilde. Dat bleek ook zo te zijn. Toen hebben we wel besloten om school te benaderen, net zoals je kan doen als een informant zijn toestemming weigert. Dat hebben we ook direct met dat meisje gecommuniceerd en uitgelegd. Toen had ze er eigenlijk niet zoveel moeite mee en vond ze dat we dat dan maar moesten doen. Dus het gebeurt wel. Het uitgangspunt vind ik wel bij een zestienjarige zeker dat je in ieder geval uitlegt en vertelt dat je het doet, zodat je ook kunt kijken of er bezwaren zijn. Stel dat het echt om informatie gaat, waarvan het kind niet wil dat dit met de ouders gedeeld wordt. Dan zit je daar wel in een spanningsveld en dan denk ik wel dat je daar heel goed in multidisciplinair overleg over moet praten.

NK: Ik kijk in mijn onderzoek ook naar de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst. Daar zie je dat een zestienjarige alleen het recht uitoefent. Vind je dat er voorbij kan worden gegaan aan het toestemmingsvereisten van ouders in zo een geval en dat enkel de toestemming van de minderjarige volstaat?

JD: Met betrekking tot medische informatie is het kind zelf blijkbaar de baas over het medische dossier. Dat is ook een beetje krom, want voor heel veel andere zaken, bijvoorbeeld het inschrijven op een school of het openen van een bankrekening, mag een kind niet zelf tekenen. Bij medische informatie is de bevoegdheid van het kind wel heel vergaand doorgetrokken en geregeld. Ik kan me voorstellen dat het voor een ouder heel ingrijpend is, dat als je kind zestien jaar of ouder is en daar is medisch iets mee, dat zij dan niet mogen weten wat dat is. Dat lijkt me heel lastig. Aan de andere kant mag een kind van zestien jaar zich niet zelf inschrijven op een school en dat is heel krom. Daar lopen we ook vaak tegen aan hier bij onderzoeken, dat bij praktische zaken wel de drempel wordt opgeworpen dat het

kind dat niet zelfstandig mag doen, maar bij medische informatie dus wel. Het afsluiten van een verzekering, inschrijving op een school, dat heeft ook te maken met financiële verplichtingen van ouders waar het kind van zestien jaar nog niet aansprakelijk voor is, maar de ouder wel. Ik vind niet dat we consequent zijn in het constateren of een zestienjarige in staat is om een goede belangenafweging voor zichzelf te maken, ook als het gaat om het wel of niet delen van zaken aan zijn of haar ouders. Dat vind ik wel een aandachtspunt.

NK: Ja. De vraag die daar nog bij hoort is of het uitmaakt om wat voor soort onderzoek het gaat. Ik kan me voorstellen dat bijvoorbeeld strafzaken dat anders verloopt of is dat hetzelfde?

JD: Ik doe niet veel met straf, maar ik kan me daar wel wat bij voorstellen. Ik vind dat ook wel lastig moet ik eerlijk zeggen. Als het gaat om een strafbaar feit denk ik dat het heel belangrijk is als je al ouder weet of jouw kind ergens bij betrokken is en vervolgd wordt, of er een boete betaald moet worden of dat er een straf uitgezeten moet worden. Het is een heel raar idee dat je als ouder niet weet dat je kind bijvoorbeeld in voorlopige hechtenis zit. Dan maak je je zorgen, omdat je niet weet waar je kind is. Het lijkt me ook belangrijk dat als je kind een juridische procedure moet doorstaan, dat je hem of haar daarin kan ondersteunen en dat je ook op de hoogte bent van het strafbare feit. Dat kan de ontwikkeling van het kind in gevaar brengen voor de toekomst. Dat vind ik dus heel ingewikkeld, dat een kind mag beslissen dat zijn ouders daarvan niet op de hoogte worden gebracht. Ik vraag me af of dat in de praktijk ook zo werkt. Als je zestien bent en je wordt opgepakt, dat je tegen de politie kan zeggen dat ze niks tegen je ouders mogen zeggen. Ik weet dus niet hoe dat in de praktijk gaat.

NK: Ja dat is dus een lastig veld. Dat is eigenlijk mijn onderzoek. Aan de ene kant heb je de gezaghebbende ouder en aan de andere kant heb je dan de rechten van een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, ook als er een ondertoezichtstelling wordt opgelegd.

JD: Je kan er niet omheen, dat als je het gezag van ouders beperkt, dat je die ouder ook informeert waarom en waar er aan gewerkt moet worden. Voor mij hangen die dingen samen. Dat vind ik ook eigenlijk bij een strafbaar feit. Als ouder ben je tot de achttiende levensjaar van je kind verantwoordelijk voor de verzorging en de opvoeding. Ik vind wel dat je in die situaties er alles aan moet doen om het kind zo volledig mogelijk te informeren over zijn positie. Ik vind het erg moeilijk. Tenzij het gaat om de acute veiligheid van een kind, om een ouder daar niet van te informeren. Dus voor mij zou het 'en en' zijn. Dat spanningsveld zit bij mij, bijvoorbeeld bij eerwraak of de kans dat het kind mishandeld wordt of een zwangerschap of iets rond gender. Dat je niet wil dat de ouders ergens van op de hoogte zijn, als het bijvoorbeeld gaat om seksualiteit. Daar kan ik me wel wat bij voorstellen.

- NK: Dus de veiligheid van het kind is wat voorop staat?
- JD: Ja en ook het recht om zelf te beschikken over bepaalde zaken, maar dan vind ik ook dat je dat gelijk moet trekken. Dan moet je ook zeggen dat ze toestemming mogen geven voor het openen van een bankrekening of voor het inschrijven op een school. Het verhoudt zich niet tot elkaar. Ik vind wel dat je goede redenen moet hebben om een ouder niet informeren over wat zijn zestienjarige of oudere kind overkomt. Dat vind ik gewoon moeilijk. Dat moet je echt wel goed kunnen uitleggen als je dat niet doet.
- NK: In het Kwaliteitskader staat dat de RvdK ook kan afwijken van het toestemmingsvereiste ingeval ouders geen toestemming geven. Welke feiten en omstandigheden maken dat de RvdK alsnog een bepaalde informant benadert?
- JD: Dat zit voor mij erg in de proportionaliteit en de ernst van de situatie. Je moet eigenlijk altijd kunnen uitleggen waarom het essentieel is, dat jij op dat moment om die informatie hebt gevraagd zonder toestemming. Ik vind dat je dat moet kunnen vertalen naar de ontwikkelingsbedreiging. Dus het moet proportioneel zijn in verhouding en het moet transparant zijn. Je moet het altijd achteraf kunnen uitleggen. Onze wettelijke taak ziet er op toe dat wij daar juist inbreuk om mogen maken, net als bij Veilig Thuis. Dit omdat het gaat om acute onveiligheid en risico-inventarisatie. Ik ben er wel blij mee dat we die mogelijkheid hebben. Ik denk dat we anders onze werk heel vaak niet goed zouden kunnen doen.
- NK: Ja. Nou over het werk niet goed zouden kunnen doen. Aan de informant wordt medegedeeld dat er geen toestemming is. Merk je dan dat informanten zich sneller beroepen op hun geheimhoudingsplicht of beroepsgeheim?
- JD: Ja, ik denk het wel. Ik denk dat als mensen daar zich bewust van zijn, dat ze nog wel drie keer willen nadenken of ze die informatie wel willen verschaffen. Zeker als je behoort tot een beroepsgroep waar tuchtrecht bij komt kijken of waar een klacht verwacht kan worden. Ik weet dat schoolbestuurders ook aarzelend worden, als ze merken dat een ouder geen toestemming geeft. Ook omdat ze bang zijn dat de relatie verstoord raakt voor de toekomst. Daar tegenover staat een meldcode. Aan de ene kant heb je ook wel echt een plicht als school of als arts om bepaalde informatie te melden. Ook daar moet het wel in verhouding zijn en je moet altijd als je die informatie toch gaat ophalen of toch verstrekt, daar heel zorgvuldig mee omgaan. Dit geldt ook voor de vorige vraag.
- NK: Oké en wordt door de informant dan ook gevraagd om toestemming van de minderjarige, indien de minderjarige een bepaalde leeftijd heeft bereikt of is de toestemming van ouders in de praktijk doorslaggevend?
- JD: Ik denk dat in de praktijk de toestemming van ouders doorslaggevend is. Ik heb eigenlijk niet vaak meegemaakt, maar goed misschien weet ik dat niet. Bij een arts wordt dat natuurlijk

wel wat relevanter, omdat daar die bevoegdheden van het kind veel beter geregeld zijn dan bijvoorbeeld in het onderwijs. Ik denk wel dat als die arts dat zorgvuldig wil afwegen, ze de vraag wel moeten stellen bij een zestienjarige en ouder.

NK: Dan heb ik als volgt twee situaties geschetst. Ik vond het wel grappig dat je een van de situaties net al een beetje vertelde in een situatie wat jij hebt meegemaakt. De eerste is eigenlijk dat minderjarige Y zestien jaar oud is en ze verblijft twee maanden in een meidengroep. De Raad voor de Kinderbescherming doet onderzoek en in de groep laat zij grensoverschrijdend gedrag zien, waar de Raad voor de Kinderbescherming van op de hoogte is en het betreft belangrijke informatie voor het onderzoek. De groepsleiding heeft dit aan de Raad voor de Kinderbescherming verteld. Alleen minderjarige Y wil niet dat dit met haar ouders gedeeld wordt. De andere situatie gaat over minderjarige Z waar de Raad voor de Kinderbescherming onderzoek naar doet. Minderjarige Z is vijftien jaar oud. De Raad voor de Kinderbescherming vraagt toestemming aan ouders en de minderjarige Z om zijn school, jeugdreclassering en de huisarts van de minderjarige Z te benaderen. De minderjarige Z geeft geen toestemming om de informanten te benaderen. Ouders hebben wel toestemming gegeven. De volgende vragen horen hierbij. De eerste vraag is op welke wijze wordt er in bovenstaande situaties een afweging gemaakt?

JD: Beide heb ik eigenlijk al genoemd in mijn voorbeelden. In de eerste situatie is voor mij echt essentieel wat de gedragingen zijn die gezien worden en wat dat betekent voor de veiligheid. Grensoverschrijdend gedrag is natuurlijk gedrag dat zorgen oplevert voor de veiligheid en daar zul je dus de afweging moeten maken. Ik zou geneigd zijn op het moment dat het gaat om grensoverschrijdend gedrag waar onze zorgen uit voortkomen en die ook die ook echt risico's voor de veiligheid opleveren, dan zou ik in zijn algemeenheid wel de informatie in het rapport gaan delen. Tenzij je op een andere wijze nog voldoende informatie hebt om dat gedrag te beschrijven. Dat je zegt dat deze bron van informatie wel heel duidelijk is, maar we kunnen het ook op een andere wijze doen. In dit geval verblijft het kind in een instelling en zijn er ook wel zorgen. Gericht op de toekomst moet er ook wel iets gebeuren. Dus ik zou als het geen acute onveiligheid oplevert, wel geneigd zijn om het in het rapport op te nemen. Als het gaat om een zwangerschap waarvan je weet dat het een risico op eerwraak oplevert, dus echt acute onveiligheid, daar zou ik wel goed over nadenken.

NK: Als je het dan niet in het rapport opneemt, zou het dan ook kunnen voorkomen dat je onvoldoende gronden hebt om een maatregel te kunnen vragen?

JD: Ja, dan wordt het natuurlijk lastig. Als je om die reden de maatregel niet gaat vragen, ben je denk ik verkeerd bezig. Uiteindelijk staat voorop dat je met elkaar de veiligheid van het kind moet waarborgen en dat je objectief onderzoek doet. Je moet daarin de bouwstenen zoekt

op het moment dat er een maatregel nodig is. Als dat betekent dat je deze informatie niet mag omschrijven in het rapport en je daardoor onvoldoende gronden hebt om een maatregel te vragen, terwijl je wel heel veel onveiligheid ziet, dan denk ik dat het doel toch zal zijn om die onveiligheid goed in kaart te brengen en dat dat dan zwaarder weegt dan het belang van de minderjarige op zijn privacy.

NK: Ja, oké.

JD: In de tweede zaak gaat het om verkrijgen van informatie en om een vijftienjarige. Dat is dan toch wel anders. Het is geen zestienjarige, dus dat zou verschil uitmaken voor het medisch dossier als ik dat goed in mijn hoofd heb. Ook daar denk ik, het gaat om drie belangrijke informanten. Ik zou het bespreekbaar maken met de minderjarige. Daarnaast zou ik aangeven, net zoals je bij ouders doet, dat het niet geven van toestemming om ze te benaderen, niet inhoudt dat we dat niet mogen. In dit geval geven ouders toestemming en het gaat in dit geval niet om delen met ouders, maar het geven van toestemming om informanten te benaderen. In dit geval zou ik zeggen het belang van de minderjarige vraagt dat die informatie er komt en dat moet je wel even goed met elkaar bespreken. Dan krijgt de minderjarige te horen dat ondanks het feit dat de minderjarige geen toestemming heeft gegeven, toch informanten worden benaderd.

NK: Zou het dan ook anders zijn als minderjarige Y twaalf jaar zou zijn en minderjarige Z dertien jaar oud of is dan alsnog de veiligheid van het kind van belang?

JD: Ja, voor mij wel. Ik denk dat we altijd in onze achterhoofd moeten hebben waarom we gelegitimeerd zijn om bepaalde dingen te doen. Je moet altijd transparant kunnen zijn en kunnen uitleggen waarom je een keuze maakt, waarbij je wel de belangenafweging ook hebt gemaakt. Je mag er niet aan voorbij gaan. Je zult altijd multidisciplinair moeten afwegen waarom het toch in het belang van het onderzoek is om deze stap te zetten. Dan moet je transparant zijn naar de mensen die er bij betrokken zijn, ook naar het kind. Onze belangrijkste taak is de veiligheid van de kinderen waarborgen.

NK: Als er geen toestemming is gegeven door de minderjarige, wordt dit dan ook met de informant besproken of zou in geval van minderjarige Z de toestemming van ouders dan voldoende zijn?

JD: De minderjarige is vijftien. Misschien is het niet verkeerd, maar je moet daarbij wel kunnen uitleggen dat als een minderjarige of de ouder toestemming weigert, dat dat voor de RvdK niet betekent dat we dat niet mogen vragen. Misschien is dat wel goed voor die informant om te weten dat de minderjarige, waar zij wellicht wel dagelijks mee te doen hebben, het er niet mee eens is. Wij zullen dat toch wel uit moeten kunnen leggen.

- NK: Oké. Dan had ik als laatst nog twee vragen. Zijn er knelpunten die de RvdK ondervindt bij het verschaffen van informatie of het opvragen van informatie bij informanten?
- JD: Ik vind het opvragen van informatie over de volwassene bij de GGZ een hele ingewikkelde. Je ziet dat de meldcode toch nog niet zo goed doorgedrongen is. Het belang van de ouders, de cliënt, wordt daar veel zwaarder gewogen en staat veel meer centraal dan het belang en de veiligheid van het kind. We zitten dan vaak met de handen in het haar, omdat ze de zorgen die ze zien niet zo vaak met ons delen. Ik heb zelf een zaak meegemaakt waarbij het ging om heel veel kinderen en een ernstig psychiatrische die al jaren in behandeling was binnen de GGZ. Er waren binnen die behandeling duidelijke signalen over toch wel forse kindermishandeling thuis. Echt forse mishandeling, niet een beetje. Die instantie heeft al die tijd niet de plicht en de verantwoordelijkheid gevoeld om dat te melden. Ook op het moment dat die zaak bij de RvdK terecht kwam, wilden zij niet het behandeltraject en de risico's delen. Daar begrijp ik gewoon niks van. Het is misschien aan de kant van de psychiater gezien door zijn tuchtrecht en zijn beroepscode prima te verantwoorden, maar voor ons is dat heel moeilijk werkbaar.
- NK: Waarom denk je dan dat ze die informatie niet willen verschaffen?
- JD: Zijn beroepsgeheim.
- NK: Ja, maar ze hebben wel de mogelijkheid om dat te doorbreken.
- JD: Ik denk dat het soms ook wel onbekendheid is en toch bepaalde angst voor de procedures die eruit gaan rollen. Ik had het twee weken met een huisarts die in het kader van een spoedmelding niet aan ons, maar aan het Crisis Interventie Team, informatie had verschaft. Die informatie was voor het Crisis Interventie Team reden om de zaak met spoed bij de RvdK te melden. Uiteindelijk hebben we daar een uithuisplaatsing gevraagd en die informatie is dus door het Crisis Interventie Team aan ons doorgegeven. Wij mogen er vanuit gaan dat de informatie van de melder klopt en dat het gefiatteerd is. Toen hebben we bij het Crisis Interventie Team direct nagevraagd of de huisarts dat had gefiatteerd. Dat bleek niet gefiatteerd, maar wij zaten hier wel met een spoedsituatie en hadden de maatregel ondertussen verzocht en gekregen. We hadden in de spoedonderbouwing aangegeven dat de huisarts heel summier informatie had gegeven, maar dat het niet gefiatteerde informatie betrof en we het om die reden niet hadden vermeld in de spoedonderbouwing. We hadden er wel op gewezen dat er wel zorgen waren en dat mogelijk de informatie wel gefiatteerd zou worden. Bij de eerstvolgende zitting bij de rechtbank kwam het al ter sprake. De huisarts liet maar niks van zich horen. Er werd heel erg benadrukt door de rechter en ook door ons dat als er hele essentiële informatie bij de huisarts ligt en dat het echt een bouwsteen is voor de onderbouwing van de uithuisplaatsing, dan willen we die informatie toch hebben. De

betreffende moeder ging in hoger beroep. De ondertoezichtstelling en de uithuisplaatsing waren in stand gehouden. Bij het hoger beroep kwam het weer ter sprake en er lag nog steeds geen fiat van de huisarts. Ik heb toen zelf contact gelegd met de huisarts en uitgelegd dat het een hele vervelende situatie is. Je hebt uitspraken gedaan en later word je schriftelijk geconfronteerd met de informatie die je verschaft hebt en tot de dag van vandaag is er geen fiat. Ook het Hof hecht daar waarde aan. We zien zo de kinderen naar huis gaan, want dat is onze belangrijkste bouwsteen. De huisarts maakt zich zorgen en is ook onder druk gezet door ouders. De huisarts beseft misschien ook niet dat bij het delen van informatie aan het Crisis Interventie Team, dat die informatie de belangrijkste bouwsteen is geworden voor de onderbouwing van de uithuisplaatsing. Die huisarts zat ook te zoeken naar zijn tuchtrecht en zei ook dat hij er problemen mee zou krijgen, omdat deze moeder zei dat ze een klacht zou indienen. We kunnen de huisarts niet dwingen, maar de ruimte die we de huisarts hebben gegeven is om de informatie te bekijken en daar waar nodig te wijzigen op een manier waar de zorgen wel naar voren komen, maar dat ik me dan ook kan verantwoorden. Dat heeft hij toen geaccepteerd.

NK: Ja, ik begrijp wel dat het een lastige situatie is.

JD: Ja, dus dat vind ik wel een lastige als het gaat om opvragen van informatie. Ik denk dat mensen zich heel goed moeten realiseren dat als mensen informatie verstrekken, ze moeten beseffen waar de informatie voor dient en wat voor gevolgen dat kan hebben. Ik vraag me af of we dat voldoende benadrukken.

NK: Denk je dat het ook een verbeterpunt moet zijn?

JD: Ik denk dat we het allemaal wel weten en kunnen bedenken en dat het een kwestie is van personen of de een er wel op let. We weten uit klachten natuurlijk ook dat het fiatteren van informatie belangrijk is. Daarnaast kan je niet kiezen voor een objectieve informant. Je kan niet kiezen voor een informant die belastende informatie heeft en niet voor een informant die positief is. Zeker in G&O onderzoeken is dat vaak een bezwaar. De klachten kunnen dan zijn dat de RvdK daar eenzijdig in is geweest. Zo objectief mogelijk. Ook als een ouder een informant aandraagt die ook professioneel is, maar een ander plaatje schets dan een andere informant die professioneel is, dat je dan wel, vind ik, voor de waarheidsvinding daar een afweging in moet maken. Waarom je het een zwaarder laat wegen dan het ander. Dus daar zit voor ons altijd een leerpunt. Ik denk dat instanties en scholen zich nog meer bewust moeten zijn van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid en de meldcode is daar een goed voorbeeld van. Ik denk dat we wel al heel erg zijn opgeschoten met de meldcode kindermishandeling. Dat het steeds meer begint te dagen dat het belang en de veiligheid van het kind voorop staat. We moeten daar ook wel netjes mee omgaan.

NK: En knelpunten met betrekking tot het verschaffen van informatie van een minderjarige aan ouders of de minderjarige zelf?

JD: Ik denk dat we nog veel meer de moeite moeten nemen om kinderen uit te leggen wat er staat en wat we doen. Ik denk dat we daar nog echt in tekort schieten. Ik vind ook als er een zitting is geweest en we hebben dat advies gegeven en het kind loopt naar buiten, dan vind ik echt dat je nog een gesprek moet aangaan. Sommige advocaten nemen daar nog wel de moeite voor, om het aan het kind goed uit te leggen. Dit is vaak ook niet het geval en ik kan daar heel slecht mee leven. Er gebeurt van alles. We zouden veel meer op kindniveau moeten werken. Ook heel veel ouders waar we mee te maken krijgen, snappen niet wat we op papier zetten. Ook een beschikking. Als je verstandelijk beperkt bent en je hebt geen idee waar het over gaat. Ze snappen dan niet wat er van belang is om in de toekomst aan te werken en wat ervan ze verwacht wordt. Dat is wel belangrijk zodat ze in hun recht staan en er wat van kunnen vinden. Wij zijn daar ook niet goed in. Ik denk dat we adviesgesprekken heel vaak niet op het niveau van het kind voeren. Juristen zijn er ook heel goed in om moeilijke woorden te gebruiken. Wij hebben weinig contact met cliënten, maar de raadsonderzoekers zouden daar wel moeite voor moeten nemen. Misschien wel opschrijven in simpele woorden. Dat is ook de tendens wat je in de rechtbank ook ziet, kindvriendelijke uitspraken en misschien moeten wij ook kindvriendelijke rapporten schrijven. Het is al heel moeilijk, ook voor mensen die normaal verstandelijk begaafd zijn. Het is wel heel belangrijk dat je snapt wat er staat.

NK: Ook voor hen, als zij een reactie willen geven, gaat dat niet als ze het niet begrijpen.

JD: Nee. De andere kant van het verhaal is, wat ik je net ook vertelde van die huisarts is dat we wel ook duidelijk moeten zijn naar informantanten toe, dat het belangrijk is om informatie te krijgen en waar het voor dient. Dat er geen misverstanden achteraf ontstaan en dat we zo transparant mogelijk zijn. We hoeven ook informatie geen informatie te delen met school. Het is natuurlijk heel kwalijk als we bij wijze van spreken iets te weten komt over een strafblad van een ouder. Dat hoeft niet. Dat is alleen noodzakelijk in een acute situatie en dan nog hoeven we dat niet uit te leggen aan een school. We zijn wel naar de melders toe verplicht om te vertellen wat er verzocht is, maar op inhoud hoeft je daar niks over te zeggen. Het gevaar is van continue met partners om tafel te zitten om alle casuïstiek te bespreken, dat je dan informatie gaat delen en dat kan zomaar een eigen leven gaan leiden. Dus wij hebben ook een taak, dat als we informatie verkrijgen, om daar dan heel zorgvuldig mee om te gaan. Anders kost het je wellicht ook je positie en dan ben je niet meer betrouwbaar. Dat is het wel denk ik.

NK: Oké, dankjewel.

5.4 – Juridisch deskundige M. Kok

Geïnterviewde Mr. mw. M. Kok (JD)
Interviewer Naomi Kalaykhan (NK)
Datum 6-6-2019
Locatie RvdK te Rotterdam

NK: Ik ben bezig met een onderzoek naar hoe de rechten van een zestienjarige zich verhouden tot het gezag van ouders. Met dit interview wil ik antwoord geven op de vraag: ‘Welke feiten en omstandigheden spelen volgens interviews een rol in de huidige werkwijze van de Raad voor de Kinderbescherming met betrekking tot informatieverstrekking tijdens het raadsonderzoek?’. Ik heb het interview opgedeeld in verschillende categorieën. Wat aan bod komt is de huidige werkwijze met betrekking tot informatieverstrekking, de huidige werkwijze met betrekking tot het benaderen van informanten, welke belangenafwegingen er worden gemaakt en welke knelpunten en verbeteringen er zijn of moeten komen. De eerste vraag is op welke wijze er wordt omgegaan met informatieverstrekking en of het soort onderzoek of de gezagsverhouding daarbij uitmaakt?

JD: En dan de informatieverstrekking aan de minderjarige van zestien jaar?

NK: Ja en aan ouders.

JD: Daar zitten verschillen in en die zijn niet altijd goed te herleiden naar waarom. Voor strafonderzoeken zijn we dat nu aan het onderzoeken. Er staat ergens op papier dat we het anders moeten doen dan bij andere onderzoeken. Tot nu toe kunnen we dat niet vinden en het lijkt er op dat er jaren terug ergens een keer een geluid is geweest dat we het in strafonderzoeken anders doen, met wat voor idee erachter dan ook. Dat is nog steeds het geval, waar we het eigenlijk niet kunnen uitleggen. Daar zijn we mee bezig via de strafambassade.

NK: Is het dan de bedoeling dat de werkwijze er dan uit komt te zien als bij de andere onderzoeken?

JD: Nou, die kaders moeten nog op een rijtje gezet worden. Niemand heeft meer die positie om tegen raadsonderzoekers te zeggen dat ze het altijd op een bepaalde manier moeten doen. We kunnen wel inzicht geven in wat de kaders zijn en hoe ze hun werk dan moeten doen. Zij kunnen dan zelf bedenken van “oké, we moeten het zo doen”. Wij willen dat wat makkelijker aanleveren en dat het dan al helemaal uitgezocht is. Dat je precies ziet: dit zegt het Kwaliteitskader, dit zegt de wet, dit zegt dit en dit zegt dat. Hopende dat ze dat dan ook zelf oppakken. Dus straf is waar het met name afwijkt. Het valt me op, en ik moet zeggen dat ik me daar zelf ook schuldig aan maak, dat ik niet altijd controleer en niet voldoende aansla op

het onderzoeksplan. Dus dat er wordt besproken met ouders en dat aan hen toestemming gevraagd wordt om informanten te benaderen. Dat bespreken we eigenlijk nooit of zelden met de jongere en daar wordt ook geen toestemming gevraagd. Wat best vreemd is, dus dat is ook een ding wat niet goed gaat nog.

NK: Is dat bij KB-onderzoeken dan wel duidelijk wat de richtlijnen zijn, het kader voor informatieverschaffing?

JD: Ik denk dat daar de kaders wel duidelijk zijn, maar dat we vergeten om vanuit de minderjarige te denken. Dat we heel erg letten op wie het gezag heeft. Ook omdat een kindbeschermsmaatregel ingrijpt op het gezag. Dat is waar je begint. Terwijl je het ook anders zou kunnen invullen en zou kunnen zeggen, het draait om het kind en diens ontwikkelingsbedreiging. Dus daar beginnen we mee en dan is het leuk dat er ouders zijn met het gezag. Dat moet ook wel meegenomen worden, omdat je het gezag misschien wel gaat inperken. Maar eigenlijk is het best gek dat we dat niet standaard met jongeren zo bespreken.

NK: Hoe zit het dan in het geval dat de gezagsverhouding afwijkt, bijvoorbeeld een vader die geen gezag heeft, maar wel medeopvoeder is?

JD: Zodra hij een opvoedrol heeft, moet hij eigenlijk alles erop en eraan. Dat zou wel het mooiste zijn. Alleen wordt er in de rechtbank ook een verschil gemaakt in of je wel of geen gezag hebt. Als we een kindbeschermsmaatregel vragen die ingrijpt op het gezag, dan bungel je er een beetje bij. Dan ben je voor de informatieverschaffing en om jou te betrekken in wat er gaat gebeuren heel belangrijk. Dat zit niet allemaal niet even goed, omdat er bij een onderzoek toch wel wordt ingestoken bij de gezagdragers. De rechtbank ziet je in dat geval dan ook niet perse als procespartij, omdat het niet jouw recht is waar een inbreuk op wordt gemaakt.

NK: Dus enkel de gezaghebbende ouders hebben recht op informatie?

JD: Niet enkel, maar vooral. Daar wordt vooral naar gekeken. Ze krijgen ook de stukken toegezonden en de ander mag als wij dat aangeven wel als informant meegenomen worden of wordt dan wel uitgenodigd.

NK: En wat is de grens bij het kind? Wanneer heeft het kind recht op informatie?

JD: Ja, ik zou eigenlijk denken dat ze meegenomen moeten worden. Dan is even de vraag vanaf welke leeftijd, omdat ook kinderen aangeven dat ze het niet altijd fijn vinden om die rapporten onder hun neus te krijgen, met alle ruzie en gedoe van ouders daarin. Er is dus een verschil in informatieverstrekking en het leveren van een rapport. Daar zit heel veel tussen. Eigenlijk zou je niet kunnen starten met een onderzoek, zonder dat een kind precies weet: waarom, wie, wat, hoe. Ik denk dat daar nog best wel een wereld te winnen is.

- NK: Dus met betrekking tot de tweede vraag, hoe er wordt omgegaan met informatieverstrekking aan een minderjarige, is daar nog wel wat in te doen?
- JD: Ik denk dat wij als uitvoerders van het onderzoek, het doen van het onderzoek als zelfsprekend ervaren. Het is voor ouders al niet te begrijpen, dat vergeten we ook al, laat staan voor kinderen. Het is denk ik heel erg persoonsafhankelijk, hoe goed de raadsonderzoek de mensen die hij tegenover zich heeft meeneemt in wie hij is, wat hij komt doen, waar hij van is en waar hij niet van is. De een doet dat beter dan de ander en heeft daar veel meer oog voor. Zelfs als je daar een goed oog voor hebt, is het heel gemakkelijk om af en toe nog stappen over te slaan en toch nog even vergeten om iemand daar wel in mee te nemen. Ik denk dat we dat nog wel veel beter zouden kunnen doen. De praktijk vraagt ook om bijvoorbeeld een procesplaat, maar dat klinkt gelijk heel management achtig. Om te laten zien wie waar zit. Dat hoeft helemaal niet zo heel ingewikkeld te zijn, denk ik. Daar hebben mensen toch wel heel veel behoefte aan. Voor mensen die niks weten van de keten, niks weten van rechtbanken en alles wat daar om heen hangt, dat je toch heel snel kan laten zien hoe het systeem in zijn geheel eruit ziet. Voor die gaan we een rapport schrijven, dit gaan wij doen, dit zijn wij, die heb je ook gezien, dat was die en die.
- NK: Om dat allemaal zichtbaar te maken en hoe dat zich met elkaar verhoudt.
- JD: Ja, zichtbaar maken precies en ook hoe het onderzoek verloopt, al die stapjes. Ik denk dat dat lang niet altijd goed uitgelegd wordt. Ik denk dat er heel veel verondersteld wordt dat mensen dat wel weten of snappen. Wij denken er niet zo snel aan, dat men dat niet weet als je aan de andere kant van de tafel zit.
- NK: Ja, ik denk dat veel dat inderdaad echt niet begrijpen.
- JD: Ze hebben denk ik geen benul. Ze weten waarschijnlijk niet het verschil tussen de RvdK, Jeugdzorg en Veilig Thuis. Wat is dan vrijwillig en wat maakt dat als het gedwongen wordt het ineens een ander poppetje is? Voor hen is dat nog steeds hetzelfde bedrijf of instelling. Ik denk dat daar heel veel onduidelijk is.
- NK: Oké, en wat is dan de belangenafweging ingeval het recht van een minderjarige botst met dat van de gezaghebbende ouders met betrekking tot het verschaffen van informatie?
- JD: In de zin van dat een kind recht heeft op informatie?
- NK: Bijvoorbeeld dat een kind zegt dat hij niet wil dat zijn ouders dit te weten komen.
- JD: Van tevoren bespreken. Dat is lastig, omdat ik nooit bij die gesprekken zit. Ik ga ervan uit dat er van tevoren aan een kind uitgelegd wordt wat er gebeurt met de informatie, die het kind geeft in het gesprek. Dat moet je van tevoren ook weten, met het oog op wie dat allemaal te zien gaan krijgen, wat hij wel of niet wil vertellen. Dan kan het natuurlijk altijd ontstaan, dat een kind meer vertelt dan dat hij uiteindelijk op papier terug zou willen zien. Dan zul je dat

moeten bespreken en dan hangt het ook af van de aard van de informatie en of je daar op een andere manier mee om kan gaan, of je het weg kan laten of dat het zo belangrijk gaat zijn voor de vervolgstappen die je neemt. Dan moet je ook eerlijk met een kind bespreken dat het wel ingewikkeld is en het niet zomaar weggelaten wordt of niet ervoor kan zorgen dat ze het niet weten. Zij moeten er ook op kunnen reageren en we hebben het ook nodig om dat voor elkaar te krijgen. Dus het hangt heel erg van de informatie af en ook heel erg van de gesprekstechnieken en de manier waarop er ingestoken wordt. Daar zitten we als juristen nooit bij.

NK: Maar krijg je dat wel mee, dat een raadonderzoeker naar je toekomt met de vraag hoe ze in zo een situatie moeten handelen?

JD: Ze komen dat weleens checken. Bijvoorbeeld dat ze het hebben gehoord en hebben afgesproken om dat intern nog te bespreken. Dat ze hebben gezegd dat ze er nog op terug komen. Dat is wel de meest ideale situatie, want je wordt soms overvallen door de informatie of door de reactie van mensen die je hebt gesproken. Dan zul je daar de belangen moeten afwegen om te kijken hoe nodig de informatie is om te komen tot de gewenste hulpverlening of de gewenste interventie. Dan kijk je ook of dat op geen enkele andere manier zo te construeren is. In een heel extreem geval, als je het bijvoorbeeld hebt over eerwraak of dat er ook gevaarstelling volgt op het delen van informatie, dan moet je soms besluiten dat een ouder dat helemaal niet komt te weten inderdaad. Dat je het bijvoorbeeld niet eens uit de rapportage houdt, maar dat je ook niet eens deelt met ouders en dat er dan geen hoor of wederhoor wordt toegepast. Dat zijn hele extreme voorbeelden, maar die zijn er een enkele keer ook wel.

NK: Maar in de situatie dat dat gebeurt, kan ik me ook wel voorstellen dat je onvoldoende op papier hebt om een maatregel te kunnen onderbouwen. Hoe neem je de rechter daarin mee?

JD: Dan zul je toch in het rapport dingen moeten opnemen. We hebben nu toevallig een zaak waarin door kinderen iets is gezegd, wat aanleiding heeft gegeven om aangifte te doen tegen een van de ouders. De andere ouder is daarvan op de hoogte. De politie wil niet dat wij aan de ouder waar we aangifte tegen doen, vertellen welke informatie we hebben gehoord vanwege het onderzoek. Dus dat is lastig. We hebben nu een soort afspraak gemaakt voordat we aangifte gaan doen, om met de politie af te stemmen om te kijken tot hoever we informatie kunnen delen. Want we kunnen ook niet helemaal niets noemen. Het is ook aanleiding geweest om ten aanzien van een ander kind een uithuisplaatsing in gang te zetten. Het zijn allemaal samengestelde gezinnen. Dus dat is ook best wel heftig en dan kun je niet niks zeggen. Wat je dan wel kan zeggen, dat is best wel lastig. Dat gaan we dan

afstemmen en dan moet je daar dan toch wel zoveel mogelijk wel van opnemen. Er zijn ook wel opties waarbij je de rechter kunt informeren, maar die zet je vervolgens ook in een onmogelijke positie. De rechter weet dan dingen op basis waarvan hij een beslissing zal nemen, maar degene over wie de beslissing gaat weet niet hetzelfde of weet niet wat hij weet en kan daar dan ook niet op reageren. Daar zijn ze heel terecht terughoudend in. Je zult dat dan toch wel op een andere manier moeten inkaderen. Je moet kijken hoe je wel dingen kunt delen, maar met veiligheid voorop. Het kan natuurlijk ook niet zo zijn dat iemand helemaal niet weet wat er speelt, terwijl we daar hele vergaande gevolgen aan verbinden. Voor hetzelfde geldt klopt het ook niet. Dat kan ook altijd nog. Ten aanzien van eerwraakzaken heb je natuurlijk het LEC EGG die je kan inschakelen. Zij kunnen inschattingen maken. Met hen stem je ook af wat je wel of niet kan opnemen, wat er naar de rechtbank kan en wat niet, hoe het geformuleerd moet worden. Je kunt daar best wel dingen in afstemmen en dat moet je dan ook heel goed doen. Dat zijn lastige zaken. Andersom ook wel, dat je van ouders dingen weet en het kind de leeftijd heeft om het rapport te lezen. Dan is de vraag of het wel gezond is of het kind dit gaat horen van een ouder als een kind dat zelf nog helemaal niet weet. We hebben ook weleens gehad dat ouders aangeven dat het informatie is dat de kinderen niet weten en dat mogen ze ook niet horen. Dan heb je precies hetzelfde, maar dan in de omgekeerde versie. We hebben ook wel eens minderjarigen die heel erg balen van al die rapportages die ze toegestuurd krijgen. Die willen dat echt niet. Vooral in gezag- en omgangszaken waar ouders elkaar voor “rotte vis” uitmaken. Ze vinden dat verschrikkelijk om te lezen en die willen dat niet. Zeker niet als er nare beschuldigingen over en weer vliegen.

NK: Ik kan me ook wel voorstellen dat het best schadelijk is voor een kind om dat te moeten lezen en dat het een reden kan zijn om het recht van een kind op informatie te beperken.

JD: Ja, en daar zouden we nog veel meer maatwerk in kunnen leveren. Ik denk dat bij gezag- en omgangszaken met name best wel met een kind kan bespreken dat ze de leeftijd hebben om het hele rapport te krijgen en dan bespreken of het kind alleen zijn eigen verslag of alleen de beantwoording zou willen krijgen. Ik denk dat je dat veel meer kan afstemmen en daar maatwerk in kan leveren. Ik weet niet in hoeverre dat ook echt gebeurt. Ik heb niet de indruk dat we dat heel veel doen. We maken wel de afweging in hoeverre het handig is dat een kind het wel of niet leest. Dat motiveren we wel, indien we alleen het eigen gespreksverslag toesturen. Alleen wordt er niet of veel te weinig nog, de afweging gemaakt welke stukjes wel of niet prettig gevonden zouden worden. Tot waar we kunnen gaan of dat we heel apart verslag maken voor een minderjarige.

NK: Een kindvriendelijk raadsrapport.

- JD: Ja, dat je het in goede bewoordingen uitlegt. Nog even los van wie precies wat gezegd heeft en waar welke informatie vandaan komt. Het kind iets geven waarbij het allemaal heel goed te volgen is.
- NK: Dat het kind echt meegenomen wordt, omdat het voor hen ook heel ingrijpend is.
- JD: Ja. Dat is een hele klus, maar daar zouden we nog een hele wereld kunnen winnen als we dat preciezer zouden doen. Er is al een groepje op het raadsnet over kindvriendelijk rapporteren en daar zetten ze hun eigen probeersels. Er zijn ook rechters die beschikkingen kindvriendelijk maken en het toegankelijk maken. Dat wordt ook allemaal gedeeld. Die probeersels heb ik een keer ingebracht tijdens een gastles.
- NK: Bij ons op school?
- JD: Ja, toen ik je tegenkwam. Toen kwamen er enorme bakken kritiek op de probeersels. Daar was heel veel nog mis mee, wat ik heel goed kon volgen. Het was hele waardevolle kritiek. Toen mochten ze het zelf doen en kijken waar ze tegen aan liepen om ons te helpen, want misschien hebben ze hele goede inzichten. Dan merk je ook dat dat heel lastig is en dat ze tegen dezelfde dingen aanlopen als de raadsonderzoekers. We zijn er nog niet, maar het is in beweging en het is zich langzaam aan het ontwikkelen.
- NK: Oké. Dan wil ik kijken naar de huidige werkwijze met betrekking tot het benaderen van informanten. In het Kwaliteitskader staat dat er aan ouders toestemming wordt gevraagd voor het benaderen van informanten. Hoe kijk je aan tegen het feit dat er voorbij wordt gegaan aan de toestemming van de minderjarige?
- JD: Eigenlijk is dat heel bijzonder. Als je dan denkt aan dat je samen moet optrekken en dat je samen met het netwerk moet kijken wat nou goed zal zijn. Dan is het gek dat je de minderjarige per definitie zo overslaat en alleen aan ouders toestemming vraagt. Dan zijn alleen de ouders en de raadsonderzoekers in de lead, terwijl het gaat over de minderjarige. Die zou misschien heel goed aan kunnen geven met wie je het beste kan praten voor informatie. Bijvoorbeeld met die juf of niet met mijn mentor, want daar heb ik niet zoveel mee. Of juist wie je niet moet benaderen.
- NK: En zou de leeftijd dan nog moeten uitmaken?
- JD: Dat weet ik niet. Zodra een kind kan praten en je gaat er mee in gesprek, wat is er op tegen om met die kinderen dan ook te kijken met wie we in gesprek gaan. Om te kijken naar hoe het gaat met het kind en wat er gedaan kan worden om dit beter te maken. Ik denk dat je dan nog best wel verrassende opties krijgt. Alleen, de maar die eraan vast zit, is dat kinderen misschien vaker in het netwerk zullen kijken. Dit zijn dan geen professionele informanten. Daar zijn we wel een beetje huiverig voor.

- NK: in het Kwaliteitskader staat dat de RvdK ook kan afwijken van de toestemmingsvereisten van ouders als zij geen toestemming geven voor het benaderen van een informant. Welke feiten en omstandigheden maken dat er alsnog een informant benaderd wordt?
- JD: Dat hangt af van of we voldoende overhouden om een goed zicht te krijgen. Stel een kind gaat nog niet naar school en je wil het CJG benaderen en ouders maken daar bezwaar tegen en we vinden niemand anders die als professional betrokken is en informatie kan verstrekken, dan zijn we afhankelijk van die informatie. Dan gaan we voorbij aan de toestemming. Het kan ook zijn dat door de manier van de informatie die je uit de melding al hebt en de wijze waarop ouders bezwaar maken, dat je kan bedenken dat daar een stuk pijn zit. Dat het de melder is geweest of dat daar de hulpverlener voorheen niet lekker is gegaan. Dan verwacht ik dat de raadsonderzoeker wel met ouders in gesprek gaat en kijkt wat de reden is dat zij geen toestemming willen geven. Dan is het ook de afweging wat je maakt. Ga je juist inzoomen op contact dat heel veel ruis heeft veroorzaakt, omdat je wilt weten wat daar misgaat of kom je ouders tegemoet en kan je je voorstellen dat het soms mis kan gaan. Dan moet je genoeg andere informatie overhouden om toch een goed beeld te krijgen van de thuissituatie.
- NK: Dus een goed beeld krijgen.
- JD: Dat is wat we moeten doen. We moeten een kort filmpje of een filmpje kunnen maken van het gezin en kijken wie er van belang zijn en wat er allemaal gebeurt. Als je dat niet compleet kan krijgen, dan is ook de vraag of je tot een goed advies kan komen.
- NK: Merk je in zo een geval dat een informant zich snel beroept op zijn beroepsgeheim of geheimhoudingsplicht als ouders geen toestemming hebben gegeven?
- JD: Ik denk bij onafhankelijke psychologen dat zij wat huiverig worden. Zij hebben een beroepsgeheim en moeten dan een afweging gaan maken. Dit vinden zij vaak ingewikkeld. Huisartsen ook soms, maar dat wordt wel minder. Ze worden daar handiger in om die afweging te maken. Zij bepalen dan ook welke informatie ze wel of niet verstrekken. Garantie dat je alles boven tafel hebt, dat heb je niet. Je kan ook de verkeerde vragen stellen en daardoor de informatie niet krijgen. Scholen zijn doorgaans niet zo een probleem. Die weigering zit vaak bij justitiële informatie. We moeten al motiveren waarom we die informatie nodig vinden. Het is al een stapje zwaarder dan het motiveren van reguliere informanten. Vaak is er dan toch wel reden om eraan voorbij te gaan, omdat je juist wat zij niet willen wat je ziet, juist heel veel informatie geeft om te zien hoe het gaat.
- NK: Oké, en wordt door een informant ook aangegeven of er wel of geen toestemming is van een minderjarige?

- JD: Als het goed is wel. Dat is de afspraak. Je vraagt toestemming. Krijg je dat niet dan wordt er in mdo besproken of we wel of niet die informant gaan benaderen. Als je daarop uit komt, dan ga je naar die informant toe en dan zeg je dat we altijd toestemming vragen. Daarnaast vertel je de reden van weigering als je dat weet, dan geef je aan dat er in mdo besloten dat we het toch belangrijk vinden om die informant te benaderen. Zo zou het moeten gaan of dat altijd gebeurt, weet ik niet.
- NK: En wordt er ongeacht de leeftijd van de minderjarige, toestemming gevraagd aan de ouders?
- JD: Volgens mij wordt er echt alleen aan ouders gevraagd en wordt het kind vergeten. Ik zei het net al, ik ben er zelf ook niet zo alert op dat ik dat teruggeef. Ik denk dat we heel vaak de minderjarige overslaan.
- NK: Dan heb ik twee casussen geschetst waar de volgende vragen over gaan. In de eerste situatie is minderjarige Y is zestien jaar oud en ze verblijft twee maanden in een meidengroep. De Raad voor de Kinderbescherming doet onderzoek. In de groep laat zij grensoverschrijdend gedrag zien, waar de Raad voor de Kinderbescherming van op de hoogte is en dit betreft belangrijke informatie voor het onderzoek. De groepsleiding heeft dit aan de Raad voor de Kinderbescherming verteld. Alleen de minderjarige Y wil niet dat dit met haar ouders gedeeld wordt. De volgende situatie is dat de Raad voor de Kinderbescherming onderzoek doet naar de situatie van minderjarige Z die de leeftijd van vijftien jaar heeft bereikt. Zij vragen toestemming aan ouders en de minderjarige Z om zijn school, jeugdreclassering en de huisarts van de minderjarige Z te benaderen. De minderjarige Z geeft geen toestemming om de informanten te benaderen, maar ouders hebben wel toestemming gegeven. De vraag is dan op welke wijze wordt in bovenstaande situaties een afweging gemaakt?
- JD: Dat zal per mdo nog wel verschillen, dat weet ik niet. Ik zal eens beginnen met de minderjarige van zestien. Ik zou hopen dat de raadsonderzoeker met die minderjarige bespreekt, dat het wel belangrijke informatie is voor het onderzoek en waarom. Dat dat uitgelegd wordt. Ook dat er besproken wordt of het nodig is dat ouders het te zien krijgen of niet. Ik kan me voorstellen dat je de informatie in een informantenverslag van de groepsleiding krijgen en gaat kijken of het ook overstijgend kan worden vertaald. Dit voelt misschien wel minder vervelend voor de minderjarige, dat ouders het dan lezen. Het moet voor de goede lezer wel voldoende duidelijk zijn dat er nog problemen zijn, waar mee er aan de slag gegaan moet worden. Je kunt daar denk ik best wel creatief mee om gaan, maar of dat ook in de praktijk gaat is weer een andere. Het hangt er ook heel erg van af welke raadsonderzoeker je hebt en of het iemand die dat in het mdo inbrengt en zich hierin laat adviseren. Het kan ook zijn dat het een raadsonderzoeker is, die vindt dat het nou eenmaal moet en klaar. Dat is lastig. Er zijn zoveel mensen, zoveel smaken zal ik maar zeggen. Ik zou er

niet zondermeer aan voorbij willen gaan. Ik zou ten eerste kijken of je de minderjarige op andere gedachten kan brengen of uitzoeken waarom dat bezwaar zo groot is. Dan je kan kijken of je daar nog een interventie in kan doen zodat het gewoon niet de vervelende gevolgen mogelijk heeft, waar de minderjarige voor vreest.

NK: Is dat dan ook een knelpunt, dat hoe er gehandeld wordt echt afhangt van wie je hebt?

JD: Als ik kijk hoeveel verschillende mensen hier werken. Het blijkt mensenwerk. Een goed raadsonderzoek hangt ook echt wel af van hoe goed je gespreksvaardigheden zijn en hoe handig je bent met mensen. Ook of je goed zicht hebt in je eigen beperkingen daarin, of je kan aanvoelen of het escaleert in een gesprek. Het hangt er heel erg vanaf hoe professioneel je bent, of je zicht hebt in je kwaliteiten en valkuilen. Het is van zoveel factoren afhankelijk hoe een onderzoek verloopt en dus ook afhankelijk van wie het doet.

NK: En hoe wordt er gehandeld of hoe zou er gehandeld kunnen worden in geval van minderjarige Z die eigenlijk niet wil dat informanten benaderd worden?

JD: Ook daar zou ik eigenlijk hetzelfde willen zien, als dat je met ouders treft ingeval ze weigeren. Ik zou het gesprek willen aangaan om te kijken waarom de minderjarige het vervelend vindt, of er een alternatief is of dat valt op te lossen. Om te kijken of de minderjarige bang is voor gevolgen. Dan kunnen we kijken waar die angst zit en het op een andere manier oplossen. Als dat niet mogelijk is, dan moet ook gezegd worden dat er aan beiden toestemming is gevraagd. Ook dat de informatie nodig is om een goed beeld te kunnen schetsen en om goed te weten wat er uiteindelijk nodig is. Die ouders vinden het ook een goed plan en denken ook dat die het beste zicht daarin geeft. Dat moet ook uitgelegd worden en dat moet ook in het rapport staan bij die eeuwige factoren van invloed.

NK: En maakt het nog uit hoe oud het kind is? Als minderjarige Y bijvoorbeeld twaalf is en minderjarige Z dertien?

JD: Nou dan wordt het al wel interessanter. Bijvoorbeeld als het gaat om een strafzaak van een zestienjarige en de officier besluit om het volwassen strafrecht toe te passen bijvoorbeeld. Dan wordt het kind aangerekend op een leeftijd wat boven zijn kalenderleeftijd is en daar wordt meer verantwoordelijkheid gegeven. Dan denk ik wel dat daar aan de andere kant ook wat waarborgen omheen mogen en dan is het nog maar de vraag hoe dat met ouders moet. Zij hebben wel het gezag en daar kan je dan niet omheen. Dat hebben we gelukkig nog niet echt gehad, omdat het gelukkig weinig voorkomt en we er nog altijd wel een advies over mogen geven. Als je bijna achttien bent, iets wat jij gedaan hebt en waar jij voor afgerekend wordt, waar jij ook prima je zegje over kan doen, in hoeverre moeten je ouders daarin betrokken worden. Dat is lastig. Soms ben je ook al achttien en is het feit gepleegd toen je minderjarig was en dat je ouders om die reden dan betrokken worden. Dat hebben we ook

weleens. Of dat de taakstraf dan wordt uitgevoerd als de het kind al meerderjarig is. Daar heb ik laatst ook een vraag over gehad, omdat het kind niet wilde dat we ouders daarin gingen betrekken. Dan denk ik eigenlijk niet dus. Gezag doet het niet meer, want dat is opgehouden. Dan heb je dat te respecteren, hoe lastig dat ook voelt. Het is maatwerk en ook daarin ben je al blij als er een afweging gemaakt is. Het zal ook heel erg afhangen van de argumenten die de minderjarige bijvoorbeeld heeft. Misschien heeft de minderjarige een heel goed punt.

NK: Dus echt het gesprek aangaan is daarin wel heel belangrijk?

JD: Ja.

NK: Als er voorbij wordt gegaan aan de toestemming van de minderjarige, wordt dat dan ook met de informant gedeeld?

JD: Ik denk in deze casus, waar ze ook echt toestemming gevraagd hebben en de minderjarige weigert, dat je dat op basis van het Kwaliteitskader wel zou moeten melden aan de informant. Ik denk dat dit veel misgaat, omdat we de toestemming überhaupt vergeten. Ik denk ook als we weten dat ouders het goed vinden, dat we dat nog vergeten te melden.

NK: Dan nog twee laatste vragen. Zijn er knelpunten die de RvdK ondervindt bij het verschaffen van informatie of het opvragen van informatie bij informanten?

JD: Ja, tallozen. Variërend van te laat of niet terugbellen of het als een hete aardappel door de organisatie laten schuiven. Alles gaat mis, elke variant komt wel een keer voorbij. Dat de juf van alles heeft gezegd en die wordt dan teruggesloten, omdat een ouder boos is gaan klagen bij school dat er niet gesproken moet worden met de RvdK. Een huisarts die zegt van "ja moeilijk, want ze zijn al een tijdje niet geweest en dan vind ik dat ook lastig". Of dat er wordt gezegd "het kost allemaal tijd en geld om jullie informatie te verstrekken".

NK: Waar zal het aan liggen dat er soms geen informatie verschaft wordt?

JD: Onwetendheid. We zijn ook soms niet in staat om goed uit te leggen wie we zijn, wat we komen doen en waarom. Ik zou ook niet zomaar informatie verstrekken als ik juf was. Voor ons is het dagelijkse kost, maar voor anderen niet. We hebben een wettelijke taak en hun ook met de meldcode. Of dat ze slechte ervaringen hebben, want wij doen het ook niet altijd goed. Dat er wat opgeschreven is, maar de informant zegt dat ze dat net zo gezegd hebben en het vervolgens niet meer aangepast is. Op alle fronten gaat het weleens mis.

NK: Is er met de nieuwe AVG meer terughoudendheid?

JD: Daar was ook een heel dipje. Mensen vonden dat toch wel even spannend. Dat lijkt nu wel weer ingedaald en ingezakt. Wij hebben zelf die stress ook wel even intern gehad. Ik denk dat dat wel meevalt. Ik denk dat je als raadsonderzoeker goed moet kunnen uitleggen waarom,

wat je wilt en hoe. Hoe zorgvuldig je met je contacten bent en ook netjes terugkoppelt, is ook iets.

NK: Welke verbeteringen zouden het makkelijker maken om een gedegen afweging te kunnen maken met betrekking tot het verschaffen van informatie?

JD: Wat ik zelf denk dat zou helpen, is voor het gesprek met cliënten en kinderen, dat je daar een goede praatplaat of iets hebt. Gewoon een plaatje van hoe zit het en waar ben ik, waarom en met wie. Voor de informanten zou het heel goed zijn dat we voor onszelf heel scherp het Kwaliteitskader hebben. Niet zo open en allerlei vage dingen. Echt de basics, de minimale dingen waar ook bijvoorbeeld staat dat je de minderjarige serieus neemt en vanaf welke leeftijd en hoe je dat doet, kan je altijd nog bespreken met de gedragsdeskundige. Dat je de minderjarige daar ook wel in meeneemt en of dat per se altijd met toestemming moet zijn of niet, daar kan je het ook altijd nog over hebben. Dat er wel een duidelijke rol voor de minderjarige is weggelegd in het Kwaliteitskader. Zodat duidelijk is dat het gedaan moet worden en hoe het gedaan moet worden kan altijd nog naar gekeken worden. Misschien is dat ook wel een vertaalverslag voor naar buiten toe, zodat je daar ook mee kan aankomen bij een informant. Als ze dan vragen hebben kan je ze het Kwaliteitskader toe mailen en verwijzen naar een paragraaf.

NK: Dat het transparant is.

JD: Ja, het Kwaliteitskader zit niet altijd even scherp bij iedereen in de oren. De juristen hebben dat echt als naslag. Het is ons bijbeltje naast de wet zeg maar. Dat hoeft het voor anderen niet zo specifiek te zijn, maar het zou goed zijn als raadsonderzoekers daar in ieder geval kunnen vinden wat het minimum is. Dat ze bij het tuchtcollege kunnen aantonen van “dit is het kader dat ik gevolgd heb”. Ik heb die stappen gevolgd en dat kan ik gewoon laten zien, dan zou dat voldoende moeten zijn. Dat minimum moet daar gewoon in staan en het is gewoon behoorlijk uitgedeeled. Ik denk dat dat het werk niet altijd echt overzichtelijk maakt. Het wordt dan door raadsonderzoekers niet als een last ervaren, maar meer als een steun. Dat zou ik denken. Dat zou ik zelf ook prettig vinden. Dan kan je het ook uitleggen.

NK: Oké, dit waren de vragen.

JD: Oké.

NK: Dankjewel.

Vanuit het perspectief van de zestienjarige

Betrek je mij ook tijdens het onderzoek?

Elk kind heeft recht om betrokken te worden tijdens het raadsonderzoek. In welke mate ik betrokken wordt, hangt van mijn leeftijd af.

Vraag je mij om toestemming?

Voor het benaderen van informanten heb je mijn toestemming als zestienjarige nodig. Uiteraard heeft de RvdK de bevoegdheid om zonder mijn toestemming informatie op te vragen, maar het uitgangspunt is toestemming vragen.

Deel je het raadsrapport met mij?

Als zestienjarige heb ik recht op het gehele rapport. Aan mijn gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) komt dit recht nu niet meer toe. Wel dienen zij geïnformeerd te worden of kan besloten worden om ze het rapport toe te sturen. Het uitgangspunt is toestemming vragen aan mij, als het noodzakelijk is dat mijn gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) toch het rapport moet(en) krijgen, houd er dan rekening mee dat er geen verstreckende inbreuk op mijn rechten wordt gemaakt.

Maak je een zorgvuldige belangenafweging?

Als mijn rechten botsen met die van mijn gezaghebbende ouder(s)/verzorger(s) is het goed om een zorgvuldige belangenafweging te maken. Belangrijk hierbij is mijn leeftijd, mijn bezwaren, mijn rechten en de noodzakelijkheid van de informatie.

Weet je wat mijn rechten zijn?

Mijn rechten zijn in het IVRK, het EVRM, de AVG, de Jeugdwet, de Gw en het BW vastgelegd. Dit is belangrijk om te weten en om zorgvuldig en transparant het onderzoek uit te kunnen voeren.